

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน
ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

Work integrated English Learning for Community-Based Tourism Services
under Community-Based Tourism: OTOP Inno-life Project in Chiang Rai

Province

โดย

ดร.เดชา ตาละนีก

พระครูปลัดณัฐพล ประชุนหะ, ดร.

พระครูใบฎีกาพระทีพพนากรณ์ เลาลี

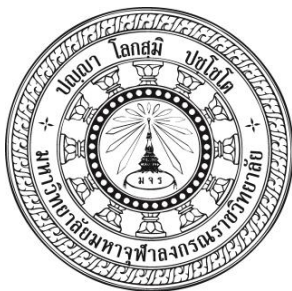
นางสาวนฤภรณ์ วราวุธโยติกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCURS-6303009

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์ (ฉบับแก้ไข)

เรื่อง

การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน
ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย
Work integrated English Learning for Community-Based Tourism Services
under Community-Based Tourism: OTOP Inno-life Project in Chiang Rai
Province

โดย

ดร.เดชา ตาละนีก

พระครูปลัดณัฐพล ประชุนหะ, ดร.

พระครูใบฎีกาพระทีพนากरण์ เลาลี

นางสาวนฤภรณ์ วรายุทธโยติกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCURS-6303009

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Work integrated English Learning for Community-Based Tourism Services
under Community-Based Tourism: OTOP Inno-life Project in Chiang Rai
Province

By

Dr.Decha Talanuek

Phrakhrupalad Natthaphon Prachunha, Dr.

Phrakhrubaideeka Tippanagorn Laolee

Narueporn Warayutyotikul

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

B.E. 2563

Research Project funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCURS-6303009

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย:	การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย
ผู้วิจัย:	ดร.เดชา ตาละนีก, พระครูปลัดณัฐพล ประชุมหะ ดร., พระครูใบฎีกาทิพพนากรณ์ เลาลี, , นางสาวนฤภรณ์ วรายุทธโยติกุล
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๓
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์โครงการวิจัย ๑) เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อการบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ๒) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนจากการใช้คู่มือภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ๓) เพื่อประเมินการพึงพอใจต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดเชียงราย จำนวน ๘๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ๑) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ๒) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ๓) แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และ ๔) แบบประเมินคู่มือพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความต้องการความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย โดยมีความต้องการรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๖๔ มีระดับความต้องการมากที่สุด

๒. ผลสัมฤทธิ์การใช้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี หลังการใช้คู่มือมีค่าสูงกว่า ก่อนการใช้คู่มือ โดยมีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนเรียนรวมก่อนเรียนเฉลี่ย ๑๗.๙๕ คะแนน และมีคะแนนรวมหลังเรียนเฉลี่ย ๓๔.๕๘ คะแนน

๓. ความพึงพอใจในการใช้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี พบว่า มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ที่ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ (Cronbach's Alpha) ๐.๘๑๐

Research Title : Work integrated English Learning for Community-Based
Tourism Services under Community-Based Tourism: OTOP
Inno-life Project in Chiang Rai Province

Researchers: Dr.Decha Talanuek,
Phrakhrupalad Natthaphon Prachunha, Dr.
Phrakhrubaideeka Tippanagorn Laolee
Narueporn Warayutyotikul

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya university,
Chiang Mai campus:

Fiscal Year: 2563 / 2020

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop a self-study manual for Community-Based Tourism Services under Community-Based Tourism: OTOP Inno-life Project in Chiang Rai Province 2) to compare pre- and post-academic performance from an English manual using for OTOP community in Chiang Rai province and 3) to assess the satisfaction of the English manual of OTOP community in Chiang Rai province . The samples of the study are 80 OTOP communities. The research instruments consist of 1) the questionnaire for collecting general data, surveying needs in developing community tourism entrepreneurs' communicative English skills 2) the self- access learning package 3) pretest and posttest and 4) the form for evaluating community tourism entrepreneurs' opinion and satisfaction towards self- access learning package. Descriptive statistical methods are used in analyzing data: percentage, mean, standard deviation.

The research results were found as follows.

1) The self-estimate of English communicative skills of the community tourism entrepreneurs was found at moderate and fair levels, not sufficient with needs in working in community tourism.

2) The self- access learning package designed according to community tourism entrepreneurs' needs analysis consists of (1) Greeting and reservation (2) Checking In and accommodation information (3) Food and beverage service (4) Attractive places (5) Checking out. Followed by pretest and posttest before and after learning by using the self- access learning package, the results were found that the

community tourism entrepreneurs have their communicative English skills after learning higher than before learning with statistical significant point at 0.01.

3) The results show that the opinion and satisfaction of community tourism entrepreneurs toward the self-access learning package were at good level ($\bar{X}$ =4.40).

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิจัยครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณชุมชนและผู้นำชุมชนบ้านตำหัวฝาย ชุมชนบ้านป่าตาลประชาสันติ ชุมชนบ้านหลวงใหม่พัฒนา และชุมชนบ้านหาดบ้าย จังหวัดเชียงราย ผู้ดำเนินการประสานงานชุมชนในการดำเนินงานวิจัยและเก็บข้อมูล และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ที่สละเวลาในการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัย และพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ พระมหาชุตีภัก อภินนโท ผู้อำนวยการส่วนงานวางแผนและส่งเสริมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยในครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการช่วยเหลือและกำลังใจจากภรรยา ตลอดจนเพื่อนๆ บุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลืออีกมาก ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณ และขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

ดร.เตชา ตาละนิก และคณะ

๑๖ มกราคม ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ง)
สารบัญ	(จ)
สารบัญตาราง	(ญ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๓.๑ ขอบเขตด้านประชากร	๓
๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา	๔
๑.๓.๓ ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา	๔
๑.๓.๓.๑ ตัวแปรอิสระ	๔
๑.๓.๓.๒ ตัวแปรตาม	๔
๑.๓.๔ ขอบเขตด้านเวลา	๔
๑.๓.๕ ขอบเขตด้านสถานที่	๕
๑.๔ สมมติฐานในการวิจัย	๕
๑.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๕
๑.๖ นิยามศัพท์การวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๖
๑.๗.๑ ประโยชน์ทางวิชาการ	๖
๑.๗.๒ ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๘
๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้	๙
๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้	๑๐
๒.๑.๒.๑ ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม	๑๐
๒.๑.๒.๒ ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม	๑๒
๒.๑.๒.๓ ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม	๑๓
๒.๑.๒.๔ ทฤษฎีพหุปัญญา	๑๕
๒.๑.๓ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom)	๑๖

๒.๑.๔ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tyler)	๑๖
๒.๑.๕ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของกาเย่ (Gayne)	๑๗
๒.๑.๖ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor)	๑๗
๒.๑.๗ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner)	๑๘
๒.๑.๘ องค์ประกอบการเรียนรู้	๑๘
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	๑๙
๒.๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๑๙
๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๑
๒.๒.๓ จุดมุ่งหมายและความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๓
๒.๒.๔ กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๕
๒.๒.๕ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๖
๒.๒.๖ ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒๗
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	๒๘
๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของชุมชน	๓๔
๒.๔.๑ ความหมายของกระบวนการเรียนรู้	๓๗
๒.๔.๒ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน	๓๙
๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)	๓๙
๒.๕.๑ ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต	๓๙
๒.๕.๒ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต	๔๑
๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๔๓
๒.๖.๑ ความหมายของการสื่อสาร	๔๔
๒.๖.๒ ความหมายของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๔๕
๒.๖.๓ ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	๔๗
๒.๖.๔ แนวคิดในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๔๘
๒.๖.๕ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๕๒
๒.๖.๕.๑ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	
ด้านการฟัง	๕๓
๒.๖.๕.๒ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	
ด้านการพูด	๕๔
๒.๗ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๕๖
๒.๗.๑ ความหมายของสื่อการเรียนรู้	๕๖
๒.๗.๒ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๕๗

๒.๗.๓ แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการเรียนรู้ ด้วยตน	๕๘
๒.๗.๔ ขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้	๖๐
๒.๗.๕ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	๖๒
๒.๘ การท่องเที่ยว	๖๕
๒.๘.๑ ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว	๖๕
๒.๘.๒ องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	๖๗
๒.๘.๓ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว	๖๘
๒.๘.๔ แนวคิดเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว	๖๘
๒.๙ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism Management)	๖๙
๒.๙.๑ หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน	๗๐
๒.๙.๒ องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	๗๑
๒.๑๐. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๒
๒.๑๐.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๗๒
๒.๑๐.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ	๗๓
๒.๑๐.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	๗๕
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินงานวิจัย	๗๖
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๖
๓.๒ พื้นที่การวิจัย	๗๙
๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๙
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย	๗๙
๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือใช้ในการวิจัย	๗๙
๓.๓.๑.๑ แบบสอบถาม	๘๐
๓.๓.๑.๒ คู่มือภาษาอังกฤษเรียนรู้ด้วยตนเอง	๘๑
๓.๓.๑.๓ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน	๘๒
๓.๓.๑.๔ แบบประเมินความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ ด้วยตนเอง	๘๒
๓.๓.๒ เนื้อหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๓
๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๔
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๖
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๖
๓.๖.๑ สถิติพื้นฐาน	๘๖

๓.๖.๒ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน	๘๗
๓.๗ ตารางสรุปงานขั้นตอนการวิจัย	๘๗

บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
๔.๑ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย	๙๐
๔.๒ การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย	๙๔
๔.๓ ผลการแสดงระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย	๙๕
๔.๔ การอบรมคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย	๙๖
๔.๕ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบก่อนและหลังการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย	๙๖
๔.๖ ผลการประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย	๙๗
๔.๗ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๘
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๐๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๐
๕.๒ อภิปรายผล	๑๐๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๐๗
บรรณานุกรม	๙๐
ภาคผนวก	๑๑๗
ก. เครื่องมือวิจัย	๑๑๙
ข. หนังสือเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูล	๑๒๗
ค. ภาพถ่ายการลงพื้นที่ทำวิจัย การสัมภาษณ์	๑๓๖
ง. การรับรองการนำไปใช้ประโยชน์	๑๔๒
จ. ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย	๑๔๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการรายงานการคาดการณ์อนาคตการท่องเที่ยวโลกสู่ปี ๒๕๗๓ (Tourism Towards ๒๐๓๐) โดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) คาดว่าแหล่งท่องเที่ยวใหม่จะได้รับผลประโยชน์จากแนวโน้มและโอกาสที่จะเกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวอาเซียนก็มีการปรับแผนยุทธศาสตร์ โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน^๑ พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๘ ที่มุ่งเน้นการผลักดันการบูรณาการของอาเซียนในทุกมิติอย่างสมบูรณ์ โดยมุ่งพัฒนาการตลาดมาตรฐานคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ความเชื่อต่อการลงทุนและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมระหว่างประเทศในภูมิภาคทั้งนี้เพื่อพัฒนาอาเซียนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนโดยมีเป้าหมายการพัฒนาคือการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวของอาเซียนและเสริมสร้างความยั่งยืนและการกระจายรายได้สู่ทุกภาคส่วนของการท่องเที่ยว ดังนั้น จึงควรเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้ง แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนแม่บทระดับชาติที่วางรากฐานการพัฒนาของประเทศไทยที่มุ่งพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความมั่นคงมั่งคั่งยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีรายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทยมีความสุข อยู่ดี กินดี สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒^๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ต่อยอดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงบูรณาการให้เติบโตอย่างสมดุล และยั่งยืนโดยมีแนวทางการส่งเสริมการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ พัฒนาทักษะฝีมือบุคลากรและพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่าย การปรับปรุง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยเอื้อต่อการพัฒนาสำหรับอนาคตสอดคล้องกับสภาพการณ์และส่งเสริมให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้ และการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

^๑สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) , (๒๕๕๘), แผนยุทธศาสตร์ ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๘, กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการอาเซียน, หน้า ๑-๕.

^๒สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,(๒๕๕๙), แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12, กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า ๖๕.

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔^๓ เป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในช่วงรอยต่อของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับแรกและฉบับที่ ๒ ที่เน้นย้ำเรื่องการวางรากฐานการพัฒนาให้มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาสินค้าและบริการ และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีแผนส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ.๒๕๖๐) ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็น “แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมหรือ Preferred Destination” ซึ่งรวมถึงการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ ของประเทศจาก “Value for Money” ไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวระดับคุณภาพมากขึ้น อีกทั้ง เป็นการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนซึ่งคงไว้ด้วยเอกลักษณ์ความเป็นไทยรักษาสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และคำนึงถึงชุมชนและสังคมในด้านการสร้างรายได้ อย่างเท่าเทียมทุกภาคส่วน โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการตลาด และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ -๒๕๖๔) เน้นคุณค่าการท่องเที่ยว การขับเคลื่อนห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวสร้างมูลค่าเพิ่มและกระจายรายได้อย่างยั่งยืนทุกภาคส่วนและการพัฒนาข้อมูลเชิงลึกด้านความต้องการของตลาดท่องเที่ยวจากนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

อนึ่ง ในแผนพัฒนาภาคเหนือ^๔ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ระบุว่า ภาคเหนือของประเทศไทย มีความพร้อมต่อการพัฒนาเชื่อมโยงด้านการค้าและบริการกับนานาชาติและกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยมีโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจภาคกลางของประเทศและเส้นทางตามแนว North-South Economic Corridor (จีนตอนใต้ เมียนมาร์ ลาว ไทย) และ East-West Economic Corridor (เวียดนาม กัมพูชา ลาว ไทย เมียนมาร์) และมีเมืองสำคัญที่เป็นฐานการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับนานาชาติ อาทิ เชียงใหม่ เชียงราย และตาก เป็นฐานการผลิตหัตถอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีศิลปวัฒนธรรมและการออกแบบร่วมสมัย เป็นฐานทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรายได้สำคัญของภาค และสภาพภูมิเศรษฐกิจ-สังคมเอื้อต่อการพัฒนาภาคธุรกิจบริการ มีโอกาสในการเชื่อมโยงโครงข่ายเส้นทางคมนาคม ส่งผลให้เกิดโอกาสในการขยายตลาดการค้าการท่องเที่ยว และบริการการศึกษานานาชาติ ธุรกิจบริการสุขภาพและการแพทย์ มีนโยบายภาครัฐในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และมียุทธศาสตร์ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การท่องเที่ยวของภาคเหนือมีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยมีจุดแข็งอยู่ที่สภาพภูมิสังคมซึ่งเป็นภูเขาสูง ทัศนียภาพสวยงาม อากาศเย็นสบาย มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่งดงามเป็นเอกลักษณ์ ผู้คนมีความเป็นมิตร

^๓กรมการท่องเที่ยว, (๒๕๖๑), แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔, กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว, หน้า ๔๒.

^๔สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๖๑), แผนพัฒนาภาคเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔), กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, หน้า ๓.

รวมทั้งเป็นประตูเชื่อมโยงการท่องเที่ยว สู่ประเทศเพื่อนบ้าน และยังมีแหล่งมรดกโลกทั้งด้านประวัติศาสตร์และเชิงนิเวศน์ จึงดึงดูดให้นักท่องเที่ยว หลังไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่อง และเริ่มขยายตลาดท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มมากขึ้น เช่น MICE การท่องเที่ยว เพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวชุมชน กีฬา/ การผจญภัย ฟาร์มระยะยาว และการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยมีเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวหลักที่มีชื่อเสียงระดับโลก และมีเชียงรายเป็นเมืองรองจากเชียงใหม่

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของประเทศไทย มีความเจริญทางเศรษฐกิจในลำดับต้นๆ ของจังหวัดทางภาคเหนือ เนื่องจากเป็นเส้นทางสำคัญที่ผ่านไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านหรือที่เรียกว่าสามเหลี่ยมทองคำ เป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจ กล่าวคือเป็นพื้นที่ที่รองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยวนอกจากจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยเส้นทางการคมนาคมและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจจากองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ที่เข้ามามีการลงทุนเพิ่มขึ้น มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย มีความสะดวกในการคมนาคม และจากการลงพื้นที่ทำการศึกษา การสังเกต และการสัมภาษณ์เบื้องต้นจากบุคลากรการท่องเที่ยวชุมชนพบว่า ทักษะการสื่อสารทางภาษาอังกฤษมีความจำเป็นสำหรับชุมชนท่องเที่ยว เนื่องจากต้องติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี ผู้วิจัยจึงมองเห็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับประชาชนทุกคน และเป็นการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้แบบตลอดชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและชุมชน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อการบริการการท่องเที่ยวชุมชน
- ๒) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนจากการใช้คู่มือภาษาอังกฤษด้วยตนเอง
- ๓) เพื่อประเมินการพึงพอใจต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

- ๑) รูปแบบการพัฒนาภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อการบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถีเป็นอย่างไร
- ๒) ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนภาษาอังกฤษของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีเป็นอย่างไร
- ๓) ความพึงพอใจต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตเนื้อหา

คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วย จำนวน ๕ บท ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การต้อนรับและการรับจองห้องพัก / การกล่าวต้อนรับ / การรับจองห้องพัก / การรับจองห้องพักผ่านโทรศัพท์ / การตอบรับการสำรองห้องพัก

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การแนะนำและให้ข้อมูลที่พักรัก / การลงทะเบียนห้องพัก / การชี้แจงราคาห้องพัก / การให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสถานที่พักรัก / การแนะนำรายละเอียดการเข้าพัก /

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การบริการอาหารและเครื่องดื่ม / การแนะนำเมนูอาหารท้องถิ่น / การอธิบายส่วนประกอบอาหารท้องถิ่น / การบอกถึงรสชาติของอาหาร / การแนะนำเครื่องดื่ม /

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว / การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด / การบอกเส้นทางและวิธีการเดินทาง / การแนะนำของฝาก ของที่ระลึก / การบอกราคาและการต่อรองราคา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การแจ้งออกจากที่พัก / การแจ้งออกและการถามรายละเอียดค่าที่พัก / การแนะนำวิธีการชำระเงิน / การรับเงินและทวงเงิน / การกล่าวขอบคุณและอำลา

แบบประเมินคู่มือ

การสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ดำเนินการตามขั้นตอนโดยการวางแผนการสร้างแบบประเมินความคิดเห็นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งแบบประเมินความพึงพอใจเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ ด้านเนื้อหา

ประเด็นที่ ๒ ด้านภาษา

ประเด็นที่ ๓ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา

ประเด็นที่ ๔ ด้านการออกแบบ

ประเด็นที่ ๕ ด้านการใช้ประโยชน์

๑.๔.๒ ขอบเขตพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี จำนวน ๔ ชุมชน ๒ อำเภอ ได้แก่ ชุมชนบ้านหลวงใหม่พัฒนา ตำบลครึ่ง

อำเภอเชียงของ บ้านหาดบ้าย ตำบลริมกก อำเภอเชียงของ ชุมชนบ้านป่าตาลประชาสันติ ตำบลป่าตาล และชุมชนบ้านต้าหัวฝาย ตำบลต้า อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย

๑.๔.๓ ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรบุคลากรผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับให้บริการการท่องเที่ยว ชุมชน OTOP นวัตวิถี ๔ ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหลวงใหม่พัฒนา ตำบลศรี้ง อำเภอเชียงของ บ้านหาดบ้าย ตำบลริมกก อำเภอเชียงของ ชุมชนบ้านป่าตาลประชาสันติ ตำบลป่าตาล และชุมชนบ้านต้าหัวฝาย ตำบลต้า อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงรายจำนวนชุมชนละ ๒๐ คน โดยการสุ่มอย่างง่ายตามวัตถุประสงค์ (Purposive Random Sampling)

๑.๔.๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๘๐ คน

๑.๕ นิยามศัพท์ในการวิจัย

การบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษกับการทำงาน หมายถึง การบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ในเชิงวิชาการด้านภาษาอังกฤษกับประสบการณ์ทำงานด้านวิชาชีพภายนอกห้องเรียน ซึ่งมีโอกาสสัมผัสกับประสบการณ์การทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานจริง สำหรับบุคลากรที่จัดการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

การท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย จำนวน ๔ ชุมชน ๒ อำเภอ ได้แก่ ชุมชนบ้านหลวงใหม่พัฒนา บ้านหาดบ้าย ในอำเภอเชียงของ ชุมชนบ้านป่าตาลประชาสันติ ชุมชนบ้านต้าหัวฝาย ในจังหวัดเชียงราย

OTOP หมายถึง One Tambon One Product หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ ชุมชนท่องเที่ยว จำนวน ๔ ชุมชน ๒ อำเภอ ได้แก่ ชุมชนบ้านหลวงใหม่พัฒนา บ้านหาดบ้าย ในอำเภอเชียงของ ชุมชนบ้านป่าตาลประชาสันติ ชุมชนบ้านต้าหัวฝาย ในจังหวัดเชียงราย

นวัตวิถี หมายถึง วิถีชีวิต ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่ใช่การนำสินค้าที่มีความโดดเด่นของชุมชนออกไปวางเสนอขายนอกแหล่งชุมชนอย่างที่เคยมีมา แต่เป็นการนำผู้คนจากข้างนอก เข้าไปสัมผัสวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาหารการกิน และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหลวงใหม่พัฒนา บ้านหาดบ้าย ในอำเภอเชียงของ ชุมชนบ้านป่าตาลประชาสันติ ชุมชนบ้านต้าหัวฝาย ในจังหวัดเชียงราย

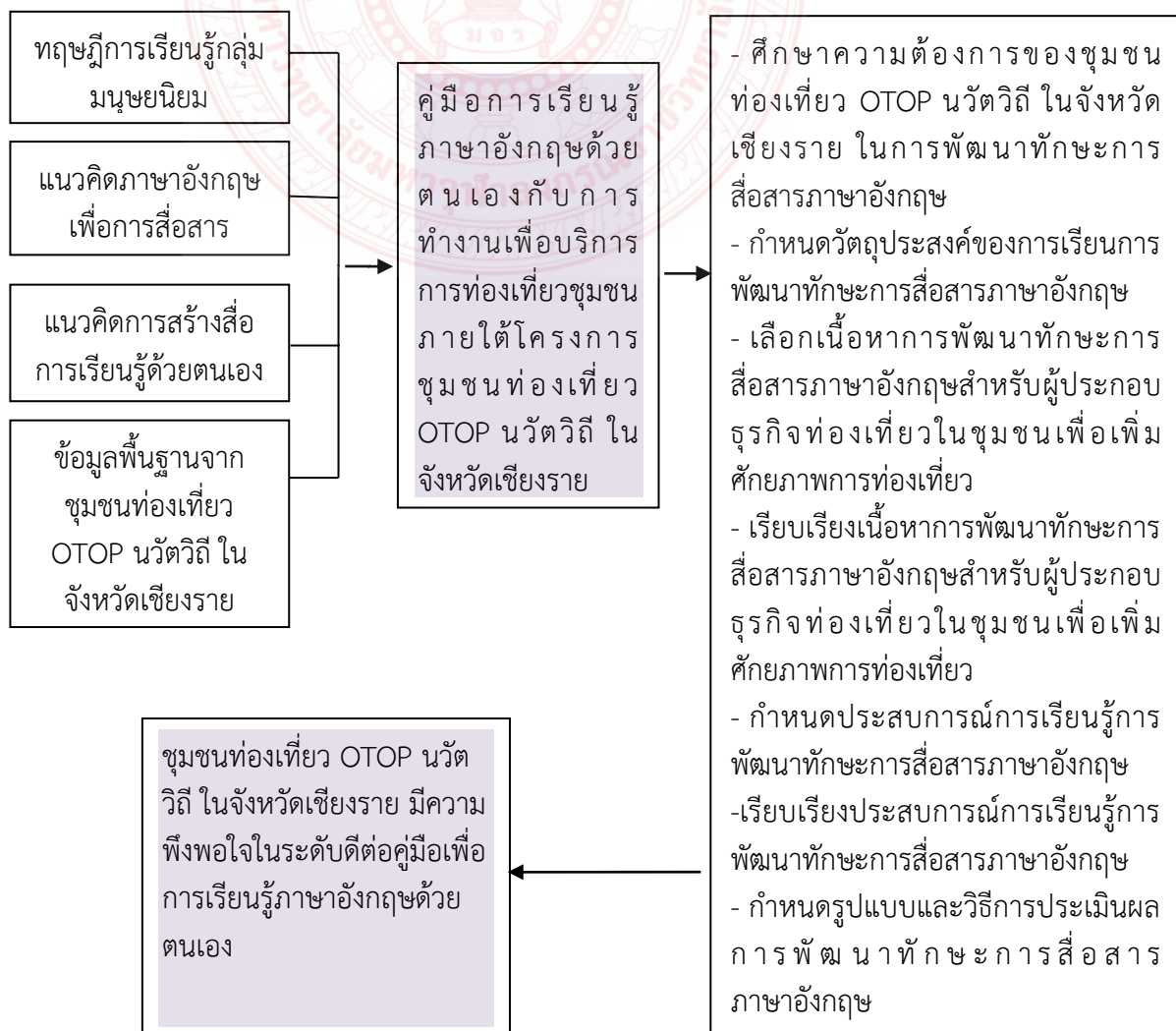

๑.๖ สมมติฐานในการวิจัย

ผู้เข้าอบรมการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP ท่องเที่ยววิถีชีวิตมีความรู้และมีศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

๑.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยจะใช้คู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่กลุ่มมนุษยนิยมซึ่งเชื่อว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แนวคิดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารซึ่งเน้นที่ความสามารถในการสื่อสารตามวัตถุประสงค์มากกว่าความถูกต้องแม่นยำทางไวยากรณ์ และการสร้างสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเน้นรูปแบบที่ใช้การได้ง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะสมและตอบสนองความต้องการในการเรียนของผู้เรียนได้ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ประโยชน์ทางวิชาการ

- ๑) ได้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย
- ๒) ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับดี
- ๓) ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย มีความพึงพอใจต่อคู่มือเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง อยู่ในระดับดี
๔. ได้นำเสนอผลการวิจัยในที่ประชุมสัมมนาระดับชาติหรือนานาชาติและตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ

๑.๗.๒ ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้

- ๑) เป็นแนวทางสำหรับผู้ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ที่อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
- ๒) เป็นการสร้างและพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อ
บริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย
คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ในการทำ
วิจัยดังนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

๒.๑.๒.๑ ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม

๒.๑.๒.๒ ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม

๒.๑.๒.๓ ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม

๒.๑.๒.๔ ทฤษฎีหุปัญญา

๒.๑.๓ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom)

๒.๑.๔ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tyler)

๒.๑.๕ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของกาเย่ (Gayne)

๒.๑.๖ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor)

๒.๑.๗ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner)

๒.๑.๘ องค์ประกอบการเรียนรู้

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๓ จุดมุ่งหมายและความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๔ กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๕ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๒.๖ ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของชุมชน

๒.๔.๑ ความหมายของกระบวนการเรียนรู้

- ๒.๔.๒ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน
- ๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)
  - ๒.๕.๑ ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - ๒.๕.๒ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต
- ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
  - ๒.๖.๑ ความหมายของการสื่อสาร
  - ๒.๖.๒ ความหมายของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
  - ๒.๖.๓ ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
  - ๒.๖.๔ แนวคิดในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
  - ๒.๖.๕ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
    - ๒.๖.๕.๑ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง
    - ๒.๖.๕.๒ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการพูด
- ๒.๗ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - ๒.๗.๑ ความหมายของสื่อการเรียนรู้
  - ๒.๗.๒ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - ๒.๗.๓ แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - ๒.๗.๔ ขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้
  - ๒.๗.๕ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
- ๒.๘ การท่องเที่ยว
  - ๒.๘.๑ ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว
  - ๒.๘.๒ องค์ประกอบของการท่องเที่ยว
  - ๒.๘.๓ การท่องเที่ยวชุมชน
  - ๒.๘.๔ แนวคิดเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว
- ๒.๙ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism Management)
  - ๒.๙.๑ หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน
  - ๒.๙.๒ องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
  - ๒.๙.๓ รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทยปัจจุบัน
- ๒.๑๐ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - ๒.๑๐.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - ๒.๑๐.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
  - ๒.๑๐.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ตนเอง

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วย แก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ทั้งในด้านการงานและด้านบุคลิกภาพอันนำมาซึ่งการปรับตัวที่ดี การเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งในทางตรงและทางอ้อมการเรียนรู้บางอย่างเกิดขึ้นได้เอง โดยอัตโนมัติ เป็นไปตามกลไกของธรรมชาติ แต่การเรียนรู้บางด้านต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้เข้าใจ การเรียนรู้ได้ดีขึ้นจึงควรศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้

๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้แม้มีผู้รู้ให้ความหมายคล้ายกันและแตกต่างกัน แคบและกว้างต่างกัน แต่สามารถสรุปได้ดังนี้

การเรียนรู้^๑ (Learning) คือ กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การพัฒนาความคิดและความสามารถ โดยอาศัยประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม

Hilgard (๑๙๗๑)^๒ ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม โดยการแสดงกริยาโต้ตอบต่อ สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

Cronbach (๑๙๖๓)^๓ ได้อธิบายว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์

Morris (๒๐๐๒)^๔ ได้อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการของประสบการณ์ และการฝึกหัดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอย่างถาวร

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลจากประสบการณ์และการฝึกหัด

^๑มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, (๒๕๕๓), คู่มือการจัดการระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้, ปทุมธานี: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง, หน้า ๙.

^๒Hilgard E.R., Atkinson R.C. and Atkinson R.L., (1971), *Introduction to Psychology*, New York: Harcourt Brace Jovanovich.

^๓Cronbach L.J., (1963), *Educational Psychology*, New York: Harcourt, Brace & Co.

^๔Morris C.G., Maisto A.A., (2002), *Psychology An Introduction*, USA: Prentice Hall, 11th ed.

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

ปรัชญาการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนักศึกษาได้นำแนวคิดจากปรัชญามาทำการพิสูจน์ยืนยันด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์แล้วนำเสนอข้อความรู้ออกมาเป็นทฤษฎีทางการศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้^๕ ในการจัดมวลงประสพการณเพื่อใหผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามที่คาดหวัง เพื่อใหการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการเรียนการสอนและ ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ยากที่ผู้สอนจะใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีใดโดยเฉพาะ^๖ โดยที่แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยามีหลายทฤษฎี ซึ่งในการ วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผล การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ ดังนี้

๒.๑.๒.๑ ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม (Cognitive) นักทฤษฎีที่มีแนวคิดจัดอยู่ในกลุ่มนี้เช่น เพียเจต์ (Piaget) บรุนเนอร์ (Bruner) ออซูเบล (Ausubel) ซึ่งขอกล่าวรายละเอียด ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

เพียเจต์เชื่อว่า สติปัญญาของบุคคลมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอนตามวัย ดังนี้

- ก) ขั้นการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensori-motor Period) เป็นขั้นพัฒนา การในวัย 0-2 ปี เด็กในวัยนี้มีความคิดตามการรับรู้และการกระทำ
- ข) ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Pre-operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการ ในวัย 2-7 ปี ความคิดของเด็กยังขึ้นอยู่กับการรับรู้และการกระทำเป็นส่วนใหญ่ แต่เริ่มเรียนรู้ สัญลักษณ์และการใช้เหตุผลได้บ้าง
- ค) ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period) เป็นขั้น พัฒนาการในวัย 7-๑๑ ปี เด็กสามารถสร้างภาพในใจ คิดย้อนกลับ และเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวเลข และสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น
- ง) ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period) เป็นขั้น พัฒนา การในช่วง ๑๑-๑5 ปี เด็กสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมและคิดตั้งสมมติฐานได้

^๕ทิตินา แคมมณี, (๒๕๔๕), วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๔๑.

^๖สุรางค์ ไคว้ตระกูล, (๒๕๓๖), จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๒๒๓.

นอกจากนี้ เพียเจต์ ยังได้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญาไว้ว่า บุคคลเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการซึมซับหรือดูดซึม (Assimilation) ข้อมูลและประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าไปเชื่อมโยงกับโครงสร้างทางสติปัญญาเดิมของตน เป็นเหตุให้โครงสร้างเดิมเปลี่ยนไป แต่หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์กับประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ก็จะเกิดภาวะไม่สมดุล ซึ่งบุคคลต้องใช้กระบวนการปรับสภาวะ (Accommodation) เข้าไปช่วย

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน^๗ ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการ ดังนี้

๑. ครูควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่าง เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน ไม่ควรบังคับให้เด็กเรียนในขณะที่ยังไม่พร้อม เพราะอาจทำให้เด็กเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนได้

๒. ครูควรเริ่มสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๓. ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับประสบการณ์ที่หลากหลาย และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวทั้งทางธรรมชาติ กายภาพและบุคคล รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ซึมซับรับข้อมูลต่าง ๆ เข้าสู่โครงสร้างทางสติปัญญาของตน ถ้าเกิดความขัดแย้งทางปัญญาซึ่งบุคคลจะต้องใช้กระบวนการปรับสภาวะ (Accommodation) ช่วยสร้างความหมาย ของข้อมูลใหม่และเก่าให้แก่ตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์

บรุนเนอร์ เชื่อว่ามนุษย์ เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและกระบวนการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery Learning) เขากล่าวว่ามนุษย์มีขั้นการเรียนรู้จากภาพแทนของจริง (Enactive Stage) และ ขั้นการเรียนรู้จากของจริง (Iconic Stage) และขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เขาเชื่อว่าการเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือ การให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ เกิดขึ้นได้จากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด และเกิดการคิดแบบหยั่งรู้ (Intuition) ขึ้น โดยแรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน^๘ ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการ ดังนี้

๑. ครูควรวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหา สาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับขั้นพัฒนา การทางสติปัญญาของผู้เรียน

^๗ทิสนา แคมมณี, (๒๕๔๕), จิตวิทยาการศึกษา, หน้า ๑๗.

^๘เรื่องเดียวกัน , หน้า ๑๘.

๒. ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะจะเป็น การเรียนรู้ที่มีความหมาย

๓. ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียน

๔. ครูควรสอนให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด

๕. ครูควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Theory of Meaningful Verbal Learning)

เดวิด ออซูเบล (David Ausubel) อธิบายว่า การเรียนรู้ที่ดีคือการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับสิ่งเดิมที่มีอยู่ จาก แนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีหลักการ คือ ครูควรนำเสนอ ความคิดรวบยอดที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ล่วงหน้าก่อนการสอนสาระนั้น (Advance Organizer) เพื่อผู้เรียนจะได้ใช้ในการเชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระ ที่จะต้องเรียนรู้

๒.๑.๒.๒ ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

นักจิตวิทยาที่มีแนวคิดจัดอยู่ในกลุ่ม นี้ เช่น ธอร์นไดท์ (Thorndike) พา ฟลอฟ (Pavlov) สกินเนอร์ (Skinner) ฮัลล์ (Hull) มีความเชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์จะเป็นเงื่อนไข เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากเป็นผลของการเรียนรู้ และการเรียนรู้จะมีความถี่ มากขึ้นหากได้รับการเสริมแรง ซึ่งหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้^๙ มีรายละเอียด ได้แก่

ก) การเรียนรู้เกิดจากการกระทำและการสังเกตจากผู้อื่น ซึ่งมีผล ก่อให้เกิด พฤติกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ๆ

ข) การเสริมแรงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นและ การเสริมแรง ทางบวกดีกว่าการเสริมแรงทางลบ

ค) การปฏิบัติพร้อมการให้ข้อมูลย้อนกลับ จะช่วยปรับปรุงการ เรียนรู้และความคงทนของความจำ

ง) การเรียนรู้เริ่มจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่มีความสลับซับซ้อน และการเรียนรู้ จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่

จ) การเรียนรู้ควรเริ่มจากที่ละเล็กละน้อย และเป็นตามลำดับ
ขั้นตอน

^๙ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (๒๕๔๓), จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม, หน้า ๓๘-๕๙.

ฉ) การปฏิบัติตามต้องการหรือผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ ควรมีการบอกกล่าว ไว้วางหน้า เช่น การกำหนดไว้เป็นจุดประสงค์

ช) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เนื่องจากความใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้าและการตอบ สนอง เช่น เมื่อผู้สอนแสดงบัตรคำ แล้วให้ผู้เรียนอ่านบัตรคำนั้นทันที

ซ) การฝึกหัด หมายถึง การทำพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งซ้ำๆ เพื่อให้จำได้อย่างคงทน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นในการเรียนทักษะต่าง ๆ

ฅ) สภาพของแรงขับ (Drive) มีความสำคัญในการเรียนรู้ การจูงใจทั้งทางกาย และจิตใจมีผลต่อการเรียนรู้

ญ) ความขัดแย้งและความคับข้องใจจะเกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้เมื่อผู้ เรียน ประสบกับปัญหา อาจเป็นได้ทั้งอุปสรรคและแรงจูงใจ

ฎ) ผลของการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้ หรือวัดได้ ตัวอย่างของการ จัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียน โปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีแนวคิด ที่คล้ายคลึงกัน

๒.๑.๒.๓ ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

นักทฤษฎีที่มีแนวคิดจัดอยู่ในกลุ่มนี้ เช่น มาสโลว์ (Maslow) รोजерส์ (Rogers) โนลส์ (Knowles) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้^{๑๐}

ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (Maslow) กล่าวว่า กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความ ต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น ได้แก่ ชั้นความต้องการทางร่างกาย (Physical need) ชั้นความต้องการความมั่นคง ปลอดภัย (Safety Need) ชั้นความต้องการการยอมรับและการยกย่อง จากสังคม (Belonging Need) และชั้นความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (Self Esteem) และต้องการที่จะรู้จักตนเอง และพัฒนาตนเองนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Self Actualization)

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการ ดังนี้คือ ครูควรสังเกตว่าผู้เรียนมีความต้องการพื้นฐานอยู่ในระดับใด และพยายามช่วยสนองความต้องการ ของเขา เพื่อช่วยให้เขาเกิดการ

^{๑๐}ทิตินา แคมมณี, (๒๕๔๕), จิตวิทยาการศึกษา, หน้า ๑๕.

เรียนรู้ได้ดี นอกจากนั้น การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการ เรียนรู้ รวมทั้งการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเองตามสภาพจริง

ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส (Rogers)

รอเจอร์ส (๑๙๖๙)^{๑๑} อธิบายว่า อธิบายว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาพที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระบรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลายและ เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการ ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการ ดังนี้^{๑๒}

๑. ครูควรสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย ไม่น่ากลัว ทำให้ผู้เรียนรู้สึกไว้วางใจ

๒. ครูควรสอนแบบชี้แนะ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำตนเองในการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนมีศักยภาพ และแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles)

โนลส์ (Knowles)^{๑๓} กล่าวว่า การเรียนรู้ ของมนุษย์เป็นกระบวนการภายในที่อยู่ในความควบคุมของแต่ละคน ซึ่งคนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อ มีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการด้วยวิธีการที่ตนพอใจ แต่ละคนมีเอกลักษณ์เฉพาะตนซึ่งควรได้รับการส่งเสริมและควรได้รับเสรีภาพที่จะตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยที่จะต้อง มีความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตน

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการดังนี้

๑. ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้ของตน และควร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสาระหรือเรื่องที่จะเรียนด้วยวิธีเรียนด้วยตนเอง

๒. ครูควรมีความเข้าใจและส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

๓. ครูควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเองและยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำของตน

^{๑๑}Rogers, Carl R. (1969), *Freedom to Learn*, Ohio: Charles E. Meril, Publishing Company.

^{๑๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙.

^{๑๓}Knowles, Malcolm S., (1975), *Self-Direct Learning: A Guide for Learners and Teachers*, New York: Association Press.

๒.๑.๒.๔ ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences)

การ์ดเนอร์ (Gardner)^{๑๔} กล่าวว่า เซวาร์ปัญญา (Intelligence) ของบุคคลมิได้มีเพียงความสามารถ ทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ดังที่เคยเชื่อกันมาแต่อดีต บุคคลแต่ละคนมีเซวาร์ปัญญาอยู่อย่าง หลากหลายถึง ๘ ด้านด้วยกัน เพียงแต่จะมีความสามารถแต่ละด้านไม่เท่ากัน ความสามารถที่จะ ผสมผสานกันออกมาทำให้บุคคลแต่ละคนมีแบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน หากบุคคลได้รับ การส่งเสริมที่เหมาะสม จะสามารถพัฒนาความสามารถที่ตนมีอยู่ให้เต็มศักยภาพได้ เซวาร์ปัญญา ๘ ประการ ดังกล่าวได้แก่

๑. ด้านภาษา
๒. ด้านคณิตศาสตร์หรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ
๓. ด้านมิติสัมพันธ์
๔. ด้านดนตรี
๕. ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ
๖. ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น
๗. ด้านการเข้าใจตนเอง

๘. ด้านการเข้าใจธรรมชาติ เซวาร์ปัญญาแต่ละด้านไม่ได้ทำงานแยกจากกัน แต่ มักจะทำงานในลักษณะผสมผสานกันไป เซวาร์ปัญญาทุกด้านได้รับการถ่ายทอดทาง พันธุกรรม ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคมอันได้แก่ วัฒนธรรมและการศึกษา การ์ดเนอร์ (Gardner) อธิบายว่า เซวาร์ปัญญาของบุคคลจะแสดงออกทางความสามารถ ๓ ประการ ได้แก่

๑. ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพการณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติและตามบริบททาง วัฒนธรรมของบุคคลนั้น
๒. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพและสัมพันธ์ กับบริบททางวัฒนธรรม
๓. ความสามารถในการแสวงหาหรือตั้งปัญหาเพื่อหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้

จากแนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวมา ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีดังกล่าว ควรมีหลักการดังนี้^{๑๕}

^{๑๔}Gardner, H. (1992), *The Unschooled Mind: How Children Think & How Schools Should Teach*, New York: Basic Book.

^{๑๕}ทีศนา แคมมณี, (๒๕๔๕), *จิตวิทยาการศึกษา*, หน้า ๒๑-๒๒.

๑. ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถส่งเสริมเขาวนปัญญาหลายๆ ด้าน หรือที่เรียกว่า Whole Brain Activities เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านและพัฒนาความสามารถเฉพาะตนให้เต็มศักยภาพ

๒. ครูควรช่วยให้ผู้เรียนค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตน ภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตน และเคารพในเอกลักษณ์ของผู้อื่น รวมทั้งเห็นคุณค่าและเรียนรู้ที่จะใช้ความแตกต่างของแต่ละบุคคล ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

๓. ครูควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับเขาวนปัญญาในแต่ละด้านของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนมีระดับพัฒนาการในเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากัน ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันสำหรับผู้เรียน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน

๔. ครูควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกด้าน และในการวัดผลควรให้สัมพันธ์กับบริบทที่แท้จริงของการใช้ความสามารถตามปกติในด้านที่จัดนั้น

๒.๑.๓ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom)

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom)^{๑๖} ได้แบ่งการเรียนรู้เป็น ๖ ระดับ ดังนี้ คือ

๑. ความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่างสุด
๒. ความเข้าใจ (Comprehend) เข้าใจว่า คืออะไร
๓. การประยุกต์ (Application) ประยุกต์ใช้ในการทำงาน
๔. การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้
๕. การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิมเน้นโครงสร้างใหม่
๖. การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้และตัดสินได้ว่า อะไรถูกหรือผิด ประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่า การเรียนการสอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดรูปแบบใหม่ได้

๒.๑.๔ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tyler)^{๑๗} ได้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนด้วยกัน คือ

^{๑๖}Bloom, B.S., (1972), *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1: Cognitive Domain 17th edition*, David Mackay, New York, p.186-238.

๑. ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ในวิชาทักษะต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกฝนในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่อง

๒. การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึง การจัดสิ่งทีความง่ายไปสู่สิ่งทีมีความยาก ดังนั้น การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังให้ได้เรียนเนื้อหาทีลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๓. บูรณาการ (Integration) หมายถึง การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะทีช่วยผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมทีสอดคล้องกับเนื้อหาทีเรียน เป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนทีจะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กับประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์แวดล้อม

๒.๑.๕ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของกายเย่

กายเย่ (Gayne, Robert; & Briggs)^{๑๘} ได้จัดการเรียนรู้ออกเป็น ๘ ขั้นตอนด้วยกัน คือ

๑. การจูงใจ (Motivation Phase) หมายถึง การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้

๒. การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) หมายถึง ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งทีสอดคล้องกับความตั้งใจ

๓. การปรุงแต่งสิ่งทีรับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาว

๔. ความสามารถในการจำ (Retention Phase)

๕. ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งทีได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase)

๖. การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งทีเรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase)

๗. การแสดงออกพฤติกรรมทีเรียนรู้ (Performance Phase)

๘. การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

๒.๑.๖ การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor's Taxonomy)

๑. พฤติกรรม ควรชี้ชัดและสังเกตได้

๒. เจื่อนใจ คือ พฤติกรรมสำเร็จได้ ควรมีเจื่อนใจในการช่วยเหลือ

^{๑๗}Ralph W. Tyler, (1949), *Publishes Basic Principles of Curriculum and Instruction studied in the United States*. p. 185-187.

^{๑๘}Gagne, Robert M and Briggs, Leslie, (1979), *Principle of Instructional Design*, 2nd ed., New York: Holt, Rinehart & Winston, p. 185-187.

๓. มาตรฐาน คือ พฤติกรรมที่ได้นั้นอยู่ในเกณฑ์กำหนด

๒.๑.๗ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner's Taxonomy)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ได้กล่าวไว้ว่า

๑. ความรู้ถูกสร้างหรือหล่อหลอมด้วยประสบการณ์
๒. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียน
๓. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นจากแง่มุมต่าง ๆ
๔. ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมจริง
๕. ผู้เรียนเลือกเนื้อหาและกิจกรรมเอง
๖. เนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวม

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor's Tasonomy) และการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูเนอร์ (Bruner's Taxnomy) คือ การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะสามารถก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๘ องค์ประกอบการเรียนรู้

กาเย่ (Gayne, Robert M.)^{๑๙} ได้จัดองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่

๑. ผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและระบบประสาทในการรับรู้ ซึ่งประกอบไปด้วยอวัยวะรับสัมผัส ๕ ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ระบบประสาทส่วนกลาง (A Central nervous system) และกล้ามเนื้อ (Muscles)
  ๒. สิ่งเร้า (Stimulus) คือ สถานการณ์ต่าง ๆ (Stimulus situation) ที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวผู้เรียน สำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้า ได้แก่ สถานการณ์หลาย ๆ สถานะที่เป็นเกิดขึ้นรอบตัวผู้เรียน
  ๓. การตอบสนอง (Response) คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้าแล้ว
- เกิดการเรียนรู้

สุภัทรา ขำแจ้ง (๒๕๔๙)^{๒๐} กล่าวว่า นักจิตวิทยา ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในตัวบุคคลได้และจะมีปริมาณมากน้อยหรือมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ

^{๑๙}Gagne, Robert M., (1985a), *Conditions of learning*, 4th ed., New York: Rinehart & Winston. Inc., pp. 183-209.

^{๒๐}สุภัทรา ขำแจ้ง, (๒๕๔๙), *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กับการเห็นคุณค่าในตัวเองของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า ๑๒.

๑. แรงจูงใจ (Motive) เปรียบเสมือนบันไดขั้นต้นของการที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ คนเราจะเรียนรู้ได้ดีหากเขามีแรงจูงใจในบทเรียนที่เขาเรียน เช่น เรื่องนั้นแปลกใหม่ น่าตื่นเต้น หรือ ตรงกับความต้องการของเขา

๒. กระบวนการสอน (Teaching procedure) ในบางครั้งผู้เรียนมีความตั้งใจ เรื่องนั้นอยู่แล้ว เพราะกระบวนการสอนของครูไม่ดีพอ กระบวนการสอนที่ส่งผลให้การเรียนมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นกระบวนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้แจ่มแจ้งไม่สับสนงุนงง

๓. กระบวนการเรียน (Studying procedure) การเรียนของคนเรานั้น เกิดจากการที่ประสาทสัมผัส (Sense) ได้รับการเร้าจากสิ่งเร้า (Stimulus) บุคคลจะสามารถเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งเร้านั้นอย่างถูกต้องมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเองมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีกลุ่มมานุษยนิยม (Humanism) ซึ่งมีความเชื่อเรื่องความเป็นอิสระ และความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ดังที่มีผู้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดี มีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สามารถหาทางเลือกของตนเอง มีศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับนักจิตวิทยาามานุษยนิยม (Humanistic Psychology) ที่ให้ความสำคัญในฐานะที่ผู้เรียนเป็นปัจเจกบุคคล และมีแนวคิดที่ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพ และมีความโน้มเอียงที่จะใส่ใจ ใฝ่รู้ ขวนขวายเรียนรู้ด้วยตนเอง มนุษย์สามารถรับผิดชอบพฤติกรรมของตนเองและถือว่าตนเองเป็นของมีค่า

๒.๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โนว์ล (Knowles, ๑๙๗๕)^{๒๑} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง (โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ต้องก็ได้) ผู้เรียนจะทำการวิเคราะห์ความต้องการที่จะเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้แยกแยะแจกแจงแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นคนและอุปกรณ์คัดเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและประเมินผล การเรียนรู้นั้น ๆ การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนที่เกิดจากความสมัครของเด็ก มิใช่บังคับ

สิ่งที่เป็นตัวกำหนดศักยภาพของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) คือ ความสามารถและความตั้งใจของบุคคล นั่นคือ ผู้เรียนมีทางเลือกเกี่ยวกับทิศทางที่ต้องการไป แต่สิ่งที่

^{๒๑}Knowles, M.S.(1975), *Self-Directed Learning: A guide for Learners and Teachers*, New York: Association Press, p. 19-21.

จะต้องมีควบคู่กันไปด้วย คือ ความรับผิดชอบและการยอมรับต่อสิ่งที่จะตามมาจากความคิดและการกระทำของตนเอง

ผู้เรียนแบบ Self-Directed จะประสบความสำเร็จได้มักจะมีลักษณะที่มี Self-Concept ทางบวก พร้อมทั้งจะเรียนแบบ Sel-Direction มีประสบการณ์และมีรูปแบบการเรียนรู้เป็นของตนเอง โดยการเรียนแบบนี้ จะเน้นที่ลักษณะของผู้เรียน (ปัจจัยภายใน) ที่จะช่วยสร้างให้ผู้เรียนยอมรับ ความรับผิดชอบต่อความคิดและการกระทำของตน และจะให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกที่ช่วยให้ผู้เรียน สามารถรับผิดชอบต่อการเรียนได้ ปัจจัยภายในและภายนอกนี้ จะสามารถเห็นได้จากความต่อเนื่อง ในการเรียนรู้และสถานการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม

ขณะที่ลักษณะของบุคลิกของบุคคล การสอน กระบวนการการเรียนรู้ เป็นจุดเริ่มต้นของการทำความเข้าใจนั้น การเรียนแบบ Self-Directed บริบททางสังคมจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้หรือผลที่จะได้ เพื่อจะเข้าใจกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Self-Directed อย่างแท้จริงทั้งนี้ จะต้องตระหนักถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน แหล่งทรัพยากร และมิติทางสังคมด้วย

สมคิด อิศระวัฒน์ (๒๕๔๑)^{๒๒} ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการ ไขว่คว้าหาความรู้บางอย่างหนึ่ง ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การเรียนรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลซึ่งมีความกระหายใคร่รู้ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ซึ่ง มีอยู่ได้ และจะดำเนินการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องมีใครมาบอก ตนเองจะเป็นผู้คิดริเริ่ม วางแผนการศึกษาไปจนจบกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับ บุคคลในการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นการเรียนที่เกิดจากความสมัครใจของตน มิใช่บังคับ

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (๒๕๒๔)^{๒๓} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการ เรียนรู้โดยการรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น เพื่อนครู การเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ คือ

๑. การวิเคราะห์และการกำหนดความต้องการของตนเอง
๒. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน
๓. การหาแหล่งวิทยากรทั้งที่เป็นวัสดุและบุคคล
๔. การเลือกวิธีการและกิจกรรมการเรียน
๕. การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน

พัชรี พลาวงษ์ (๒๕๒๖)^{๒๔} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง วิธีเรียนชนิดหนึ่งที่มี โครงสร้างและมีระบบที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้การเรียนรู้แบบผู้มีอิสระในการเลือก เรียนตามเวลาสถานที่เรียนและระยะเวลาในการเรียนแต่ละบทแต่จะต้องจำกัดอยู่ภายใต้โครงสร้าง ของเรียนนั้น ๆ เพราะแต่ละบทเรียนจะมีวิธีเรียนชี้แนะไว้ในคู่มือ (Study guide)

^{๒๒}สมคิด อิศระวัฒน์, (๒๕๔๑), การเรียนรู้ด้วยตนเอง: กลวิธีสู่การศึกษาเพื่อความสมดุล, กรุงเทพฯ: วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๓๕.

^{๒๓}สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, (๒๕๒๔), แบบเรียนด้วยตนเอง, สงขลา: โรงพิมพ์ศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนใต้, หน้า ๖.

^{๒๔}พัชรี พลาวงษ์, (๒๕๒๖), การเรียนรู้ด้วยตนเอง, กรุงเทพฯ: วารสารรวมคำแหง (ฉบับพิเศษพัฒนา บุคลากร), หน้า ๘๒-๘๑.

สมบุรณ์ ศาลายาวิณ (๒๕๒๖)^{๒๕} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การชวนขวยและศึกษาต่อด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ใดมาบังคับ เป็นการเรียนที่เกิดจากใจชอบ รัก เพื่อความพึงพอใจที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนเกิดจากแรงจูงใจภายในบุคคล

ฮิลการ์ดและแอทกินสัน (Hilgard, Atkinson and Atkinson, ๑๙๗๑)^{๒๖} ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการสร้างหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยผ่านการตอบโต้กับสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งคุณลักษณะของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เนื่องจากวุฒิภาวะ เนื่องจากพิษยา หรือเนื่องจากจากความเหนื่อยล้า

มอร์ริส (Morris, ๑๙๙๐)^{๒๗} กล่าวว่า การเรียนรู้ นั้น เป็นกระบวนการของประสบการณ์และการฝึกหัด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร

จำรอง เงินดี (๒๕๒๖)^{๒๘} กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึงกระบวนการอย่างหนึ่งที่บุคคลได้ผ่านประสบการณ์หรือผ่านการฝึกหัดมา อันก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นอย่างค่อนข้างถาวร ภายหลังจากที่บุคคลได้รับประสบการณ์หรือการฝึกหัด กระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด และดำเนินต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต การเรียนรู้เกิดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สำหรับในชีวิตประจำวัน คนเราเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมากมาย เช่น เรียนรู้ที่จะปิดไฟฟ้า เมื่อออกจากห้องเรียน รู้ที่จะใส่กุญแจเพื่อป้องกันการขโมย เรียนรู้ที่จะป้องกันตนเองจากการถูกทำร้ายในยามวิกาล

๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การ์ดเนอร์ (Gardner, ๑๙๙๒)^{๒๙} ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า มนุษย์ไม่ควรมองข้ามความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวเอง การดึงความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในตนเองออกมาใช้ได้จะนำมาซึ่งหนทางของความสำเร็จชีวิตได้ ผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะประสบความสำเร็จของชีวิต ผู้เรียนไม่ควรดำเนินชีวิตเพื่อต่อสู้ดิ้นรนให้ผ่านพ้นไปเพียงวัน ๆ เท่านั้น แต่ควรมีลักษณะของผู้ที่เป็นคนช่างคิดช่างประดิษฐ์ ความมีไหวพริบ ความช่างสงสัย การชอบเรียนรู้มีความใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีความรักและมีความทะเยอทะยาน ผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวในที่สุดสามารถสร้างระบบการเรียนที่เป็นของตนเองได้ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองและจะสามารถสร้างระบบการเรียนที่เป็นของตนเองได้ และจะไม่หยุดการศึกษาไว้เพียงเรียนจบไปจากโรงเรียนแล้วเท่านั้น แต่จะมี

^{๒๕}สมบุรณ์ ศาลายาวิณ, (๒๕๒๖), จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่, เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์, หน้า ๒๖.

^{๒๖}Hilgard, E.R., Atkinson, R.C. and Atkinson, R.L., (1971), Introduction to Psychology, 5th ed., New York: Harcourt, p. 188-189.

^{๒๗}Morris.C.G., (1990), Psychology: An Introduction, 7th ed., New York: Prentice Hall, Inc., p.178.

^{๒๘}จำรอง เงินดี, (๒๕๒๖), กระบวนการเรียนรู้จิตวิทยาทั่วไป, กรุงเทพฯ: วรุฒิกการพิมพ์, หน้า ๑๙๖.

^{๒๙}Gardner, H., (1992), The Unschooled Mind: How Children Think & How Schools Should Teach. New York: Basic Book.

การศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีความคิดว่า โลกที่เขาอาศัยอยู่นั้น คือ ห้องเรียนของเขา ประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต คือ ครูที่ดีและเขาจะสามารถดำเนินชีวิตโดยปราศจากความหวาดกลัว

โรเจอร์ (Rogers, ๑๙๖๙)^{๓๐} ได้เสนอความคิดของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ว่า ผู้ที่เรียนด้วยวิธีนี้ต้องมีลักษณะความรับผิดชอบสูง เป็นบุคคลที่มีชีวิตชีวาและมีการตอบสนองต่อสังคมรอบด้าน มีความสุขรอบคอบ มีการคำนึงถึงความสามารถที่เป็นไปได้ของตนเองในขณะนั้น ความรับผิดชอบนั้น ไม่เพียงแต่คิดว่า ทำสิ่งที่ทำต้องไม่มีความผิดพลาดแต่ต้องคิดว่า ผลที่เกิดตามมาจากการกระทำของเขาเป็นอย่างไร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตนเองต่อไป

นักการศึกษาให้แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้ โอเวอร์สตรีท (Overstreet, ๑๙๔๙)^{๓๑} ได้กล่าวถึงแนวความคิดของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองควรมีเกิดขึ้นในวัยผู้ใหญ่ซึ่งผู้ที่อยู่ในวัยใหญ่นั้นไม่ควรเป็นผู้ที่ทำอะไรสำเร็จแล้วหยุด ความสำเร็จของตนเองไว้เพียงแค่นั้น ผู้ที่ดำเนินชีวิตจนพบกับความมั่นคงแล้วควรมีการนำพาตนเองให้ มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นมีความสุขรอบคอบ ไม่ควรแค่งเพียงสร้างสัมพันธ์ภาพกับครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงานแต่ควรมีการเรียนรู้ที่จะเป็นคนใหม่อยู่เสมอ โดยการศึกษาคนควาดวยตนเองเพื่อค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และทำอยู่อย่างต่อเนื่องด้วยความเคยชิน

เอ็ดการ์ เฟอ (Edgar Faure, ๑๙๗๒)^{๓๒} อธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเน้นว่า สภาพของสถานศึกษาในอนาคต ควรต้องให้ผู้เรียนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ของ การเรียนได้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รูปแบบของการศึกษาจะกลายเป็นของแต่ละบุคคล ที่จะวางแนวทางการเรียนด้วยตนเอง การศึกษาแบบนี้เป็นโฉมหน้าใหม่ที่ควรมีการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นในทศวรรษหน้า การเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นเครื่องหมายที่ แสดงถึงลักษณะของผู้เรียนที่จะเขาไปไกลกับความเปนครูใหญ่กับตนเอง ควรมีการปลูกฝังมาตั้งแต่ในวัย เด็ก และวัยรุ่นโดยผ่านกระบวนการจากโรงเรียนและมหาวิทยาลัย กุกลิเอลมีโน (Guglielmino, ๑977) กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น สิ่งที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวผู้เรียน โดยต้องอาศัยเงื่อนไขของการจัดสภาพการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้อง กำหนดแผนโครงการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและมีการจัดสภาพการเรียนรู้ที่ส่งเสริมลักษณะของ ผู้เรียนประกอบด้วยเจตคติ คานิยม และความสามารถของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองได้สูงสุด

ไพฑูรย์ ลินลาร์ตัน (๒๕๕๒)^{๓๓} ได้อธิบายเกี่ยวกับการสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ว่า การสอนโดยวิธีการนี้มุ่งผลของการเรียนการสอนที่ต่อเนื่องจากการที่มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติและความสามารถที่จะปฏิบัติได้ โดยมีความต้องการให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วย ตนเอง

^{๓๐}Roger, Carl R. (1969), Freedom to Learn, Ohio: Charles E.Meril. Publishing Company, p. 20.

^{๓๑}Overstreet, Harry A., (1949), The Man Mind, New York: W.W. Norton Company, p.7.

^{๓๒}Edgar Faure,(1972), Learning to be the word of Education Today and Tomorrow, Paris: UNESCO.

^{๓๓}ไพฑูรย์ ลินลาร์ตัน, (๒๕๓๒), หลักและวิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ: ภาควิชา อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๒๐-๒๑.

ตามความสามารถที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ลักษณะการศึกษาด้วยตนเองผู้เรียนต้องมีอิสระ ในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ

๑. เป็นรายบุคคล (Individualization)
๒. กำหนดแผนการศึกษาด้วยตนเอง (Self-direction)
๓. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (Some-interaction)

ความสำคัญของการศึกษาด้วยตนเองนี้ พิจารณาถึงผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง ความสามารถในการเรียน การเรียนเร็วช้าต่างกัน การเรียนจะดีขึ้นถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจได้รับผลการ เรียนเร็วและมีส่วนร่วมในงานของตนเอง

ทองจันทร์ หงสลดารมภ์ (๒๕๕๑)^{๓๔} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มแสวงหาองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่

๑. การหาความจำเป็นของการเรียนรู้ของตน (Learning Goals)
๒. การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ (Learning Goals)
๓. การแสวงหาแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นคน (Learning

Resources)

๔. การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน (Learning Strategies)
๕. การประเมินผลการเรียนรู้ของตน (Learning Evaluation)

ผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสรุปได้ว่า การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ค้นพบความรู้ใหม่ ๆ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตและเป็นการฝึกความ รับผิดชอบ ความขยัน ความอดทน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความตั้งใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความคิด สรสร้างสรรค์ มีไหวพริบ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นซึ่งเป็นหนทางให้ประสบความสำเร็จของชีวิตสามารถ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๒.๒.๓ จุดมุ่งหมายและความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กาเย่และบริกส์ (Gayne, Robert; & Briggs, ๑๙๗๙)^{๓๕} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นหนทางที่จะทำให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามความต้องการ (Need) โดยมีความสอดคล้อง กับบุคลิก (Characteristics) ของผู้เรียนแต่ละคนตามจุดมุ่งหมาย ๕ ประการ คือ

๑. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน
๒. เพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียนแต่ละคนในการจัดลำดับการ

เรียนตามจุดมุ่งหมาย

^{๓๔}ทองจันทร์ หงสลดารมภ์, (๒๕๕๑), การเรียนรู้โดยการพึ่งตนเอง Self-Directed Learning, สาร พัฒนา ๓๓๓ คณาจารย์ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๕ .

^{๓๕}Gagne, Robert M. and Briggs Leslie, (1979), *Principles of Instructional Design*, 2nd ed., New York: Holt, Rinehart & Winston.Inc., p.185-187.

๓. ช่วยในการจัดวัสดุและสื่อให้เหมาะสมกับการเรียน

๔. เพื่อให้เกิดความสะดวกในการประเมินผลและส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนของแต่ละบุคคล

๕. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถของตน

ศิริพันธ์ สามัญ (๒๕๔๑)^{๓๖} ได้กล่าวถึงเหตุผลสนับสนุนความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

๑. มีหลักฐานที่ยืนยันแน่ชัดว่า คนที่คิดเรียนรู้ด้วยตนเอง (Proactive Learner) จะเรียนได้มากและดีกว่าผู้ที่นั่งคอยให้ครูสอน (Reactive Learner)

๒. การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกระบวนการพัฒนาทางจิตวิทยาสิ่งที่สำคัญของการบรรลุภาวะถึงการพัฒนาความสามารถ การเพิ่มความรับผิดชอบต่อชีวิตของเราเอง กลายเป็นการชี้นำตนเองได้มากขึ้น การคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ต้องเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับโลกใหม่ การเรียนรู้ คือ การมีชีวิตอยู่ เราต้องเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างจากสิ่งที่ทำ ศึกษาจากประสบการณ์การเรียนรู้ คือการใช้ประโยชน์จากแหล่งต่าง ๆ ในหรือนอกสถาบันการศึกษาเพื่อหาเจริญงอกงามและการพัฒนาตนเอง

๓. การพัฒนาการศึกษาแผนใหม่ เช่น หลักสูตรใหม่ ห้องเรียนเปิด โรงเรียน Nongraded school ศูนย์การเรียนรู้ การเรียนอิสระ หลักสูตรการเรียนสมัยใหม่ หลักสูตรนอกปริญญา มหาวิทยาลัยเปิด และอื่น ๆ ให้ความรับผิดชอบสูงอยู่ที่ตัวผู้เรียน มีความคิดริเริ่มที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญ แต่ที่ผ่านมาเราไม่ได้เรียนรู้ที่จะเรียนโดยปราศจากครูผู้สอน จึงทำให้ผู้เรียนที่ขาดทักษะหรือประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเองท้อแท้ วิตกกังวล และล้มเหลวบ่อย เนื่องจากเหตุผลที่ว่า เราไม่ได้เรียนรู้ที่จะเรียนโดยปราศจากครูผู้สอน ซึ่งเรียกเหตุผลนี้ว่า ความตระหนกแห่งอนาคต (Future shock) ความจริงง่าย ๆ ก็คือ เรากำลังก้าวสู่โลกแปลกใหม่ การเปลี่ยนแปลง คือ คุณลักษณะที่ถาวร และความจริงนี้เป็นพื้นฐานการนำไปใช้สำหรับการศึกษาและการเรียนรู้ ดังนั้น ไม่เป็นการเหมาะสมอีกต่อไปแล้วที่จะกำหนดการศึกษาเพียงเพื่อวัยหนุ่มสาวเท่านั้น การหรือการเรียนรู้ต้องหมายถึง กระบวนการตลอดชีวิต หากเรียนรู้ในวัยหนุ่มสาวเป็นอันดับแรก เพื่อใช้ทักษะการศึกษาค้นคว้า การศึกษาหลังจากโรงเรียนเป็นการเจาะจงในการหาความรู้ ทักษะความเข้าใจ เจตคติและค่านิยมที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนี้บอกให้เราทราบว่าวัตถุประสงค์ของการศึกษาไม่ใช่การถ่ายทอดสิ่งที่รู้อีกต่อไปแล้ว แต่วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา ก็คือ การพัฒนาทักษะในการศึกษาค้นคว้า ดังนั้น ความจำเป็นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะช่วยพัฒนามนุษย์ให้มีทักษะในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการในการพัฒนา มนุษย์

^{๓๖}ศิริพันธ์ สามัญ, (๒๕๔๓), การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของคณะกรรมการวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๔๔.

๒.๒.๔ กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เลิศชาย ประมุข (๒๕๕๖)^{๓๗} กล่าว การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการดังต่อไปนี้

๑. การประเมินความต้องการของตนเอง (Assessing Needs)
๒. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Setting Goals)
๓. การกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ (Specifying Learning Content) โดยกำหนดระดับความยากง่าย ชนิดของสิ่งที่ต้องการเรียน พิจารณาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเรียน ความต้องการความช่วยเหลือ แหล่งทรัพยากร ประสบการณ์ ที่จำเป็นในการเรียน
๔. การจัดการในการเรียน โดยกำหนดปริมาณเวลาที่ต้องการให้อาจารย์สอน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้กับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของแต่ละคน โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ตามประสบการณ์ที่ผ่านมา พร้อมทั้งกำหนดว่า กิจกรรมควรสิ้นสุดเมื่อใด
๕. การเลือกวิธีการเรียนและสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน เทคนิคการสอน ทรัพยากรการเรียนรู้ที่ต้องใช้
๖. การกำหนดวิธีการควบคุมสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางด้านอารมณ์
๗. การกำหนดวิธีการตรวจสอบตนเอง โดยกำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนตนเอง แบบไหน การให้โอกาสได้ฝึกตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการกำหนดนโยบาย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจของตนเองให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
๘. การกำหนดขอบเขตบทบาทของผู้ช่วยเหลือ
๙. การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน โดยเลือกประเภทการทดสอบ ลักษณะการสะท้อนความคิดเห็นที่จะใช้ วิธีการประเมินความถูกต้องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการติดตามประเมินผล

สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร (๒๕๔๑)^{๓๘} ได้เสนอขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

๑. กำหนดความต้องการของตนเอง
๒. กำหนดเป้าหมายของการเรียน
๓. เลือกกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
๔. ทำกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรม

^{๓๗}เลิศชาย ปานมุข, (๒๕๕๖), การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning), สืบค้นเมื่อ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://banprak-km.blogspot.com/2010/06/self-directed-learning.html>.

^{๓๘}สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร, (๒๕๔๑), การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ, ขอนแก่น: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่๑๕, ฉบับที่ ๒, หน้า ๖๑-๗๐.

๕. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวงจรรำไปสู่การเรียนรู้เพิ่มขึ้นในเป้าหมายการเรียนลำดับถัดไป

๒.๒.๕ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

พัชรี พลาวงษ์ (๒๕๒๖)^{๓๙} กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบไปด้วยลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. Availability วิธีเรียนชนิดนี้ จะเรียนเมื่อไร ที่ไหน ก็ได้ตามความพอใจ โดยเลือกเรียนตามเวลาที่ผู้เรียนว่าง ทำให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากผู้เรียนบางคนทำให้การเรียนล้มเหลวได้

๒. Self-paced เมื่อผู้เรียนเลือกสถานที่ได้ตามความพอใจแล้ว ผู้เรียนจะใช้เวลาในการทำความเข้าใจบทเรียนได้เต็มที่ บางคนอาจใช้เวลา ๑ ชั่วโมงต่อหนึ่งบทเรียน บางคนอาจใช้เวลา 5 ชั่วโมงก็ได้ แต่ประสิทธิภาพเท่ากัน คือ เข้าใจทั้งบทเรียนเนื่องจากความสามารถในการรับรู้แต่ละคนย่อมไม่เท่ากัน

๓. Objectives แบบเรียนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ต้องบอกวัตถุประสงค์ในแต่ละบทไว้ให้ชัดเจนเพราะถ้าผู้เรียนสามารถตอบคำถามของวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมดแสดงว่า ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนนั้น ๆ

๔. Interaction การมีปฏิสัมพันธ์กันในขณะเรียน ช่วยให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน โดยผู้สอนอาจชี้แนะหรือให้การปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนกิจกรรมการเรียน

๕. Tutor Help ผู้สอนมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการเรียนแก่ผู้เรียน

๖. Test as Learning Situation ในบทเรียนหนึ่ง ๆ จะมีแบบทดสอบ ซึ่งใช้เป็นเครื่องวัดตามวัตถุประสงค์ ไม่ใช่การประเมินผลการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสอบได้หรือตก หรือในภาคปฏิบัติอาจใช้วิธีทดสอบเป็นรายบุคคล

๗. การเลือกวิธีเรียน ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีวิธีเรียนแบบที่ตนชอบ ฉะนั้นผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเองขณะเดียวกันผู้เรียนก็มีอิสระในการเลือกเรียนบทเรียนก่อนหลังได้

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อแผนการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะทำการวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนและการประเมินผลด้วยตนเอง โดยจะมีผู้ช่วยเหลือหรือไม่มีผู้ช่วยเหลือก็ได้

การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้กลายเป็นคนที่ขยันแสวงหาความรู้ใส่ตนเอง และในสักวันความรู้ที่ได้มา อาจจะนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของเราได้ไม่มากนักน้อย

^{๓๙} พชรี พลาวงษ์, (๒๕๒๖), การเรียนรู้ด้วยตนเอง, หน้า ๘๒-๘๑.

สรุปว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการศึกษาในสภาพของสังคมปัจจุบัน ซึ่งความสำเร็จของการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น มีเงื่อนไขและปัจจัยหลักอยู่ที่ตัวผู้เรียนที่ต้องมีวินัยความมุ่งมั่นและนิสัยใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยสถาบันทางสังคมทุกส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันครอบครัว และสถานศึกษาที่มีหน้าที่บ่มเพาะและขัดเกลาในวัยเยาว์ต้องปลูกฝังนิสัยแห่งการเรียนรู้ รวมถึงสถาบันอื่น ที่จะช่วยสร้างสรรค์บรรยากาศที่จะส่งเสริมหรือจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

๒.๒.๖ ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (๒๕๒๘)^{๔๐} กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วยประโยชน์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. หลักสูตรหรือรายวิชาได้ถูกจัดไว้อย่างมีระบบ
๒. ระบบการวัดผลประกอบด้วยเครื่องวัดระดับความรู้ที่จะเรียนและสัมฤทธิ์ทางการเรียน

๓. เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวางตามบุคลิกภาพของผู้เรียน
๔. กระบวนการสอนเหมาะสมกับบุคคลากรในหน่วยงาน

การเรียนรู้การสอนแบบเรียนรู้ด้วยตนเองยังเกื้อหนุนสภาพการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ
๒. ผู้เรียนมีโอกาสรับข้อมูลย้อนกลับทันที
๓. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงตลอดเวลา
๔. การเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม

อนึ่ง วีระ ไทยพานิช (๒๕๒๙)^{๔๑} กล่าวถึงประโยชน์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

๑. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง
๒. เป็นการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
๓. ผู้เรียนมีอิสระมากกว่าการสอนปกติ
๔. เป็นการจูงใจผู้เรียนและผู้เรียนจะชอบบรรยากาศการเรียนมากขึ้น
๕. ผู้สอนมีเวลาที่จะทำงานกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลเมื่อผู้เรียนต้องการ

^{๔๐}เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต, (๒๕๒๘), เทคโนโลยีการศึกษา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, หน้า ๙๘-๑๐๒.

^{๔๑}วีระ ไทยพานิช, (๒๕๒๙), วิธีสอน, กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า ๑๒๖.

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ใหญ่

อาชัญญา รัตนอุบล^{๔๒} กล่าวว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก เพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นการเรียนการสอนต้องยึดหลักให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้ใหญ่ นั่นคือ ต้องรู้หลักการศึกษาคือผู้ใหญ่ ที่เรียกว่า แอนดราโกจี (Andragogy) (Knowles, ๑๙๘๐) กล่าวคือ เป็นหลักทฤษฎีที่ใช้ทั้ง ศิลป์และศาสตร์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ อันประกอบด้วย

๑) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self –concept) ผู้ใหญ่จะมีลักษณะที่เติบโต ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีวุฒิภาวะสูง มโนทัศน์ต่อตนเอง จะพัฒนาจากการพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นการนำตนเอง เป็นตัวของตัวเอง

๒) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะมากขึ้น มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็จะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

๓) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อรู้สึกว่สิ่งนั้น “จำเป็น” ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน

๔) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ผู้ใหญ่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ มุ่งนำความรู้ไปใช้ทันที

ทฤษฎี แอนดราโกจี (Andragogy) ของมัลคอล์ม โนลส์ ได้กำหนดขั้นตอนวิธีการสอนผู้ใหญ่ ดังนี้

๑) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self -concept) ประกอบด้วย

๑.๑ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

๑.๒ การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้

๑.๓ การวางแผนร่วมกัน

๑.๔ การนำประสบการณ์การเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน

๑.๕ การประเมินผลการเรียนรู้

๒) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ประกอบด้วย

๒.๑ ความสำคัญของการนำประสบการณ์มาเป็นเทคนิคในการเรียนการสอน

๒.๒ ความสำคัญของการนำประสบการณ์ไปปฏิบัติ

๒.๓ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์

๓) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness) ประกอบด้วย

๓.๑ เวลาในการเรียนรู้

๓.๒ การจัดกลุ่มผู้เรียน

^{๔๒}อาชัญญา รัตนอุบล, (๒๕๔๒), *เงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และแนวทางการสอนผู้ใหญ่*, กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาของโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

๔) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ประกอบด้วย

๔.๑ แนวทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

๔.๒ แนวทางการเรียนรู้ของหลักสูตร

๔.๓ การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้

ทฤษฎีแอนดราโกจี (Andragogy) ของมัลคอล์ม โนลส์ จัดว่าเป็นประโยชน์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้ใหญ่

สมศรี เพชรโชติ (2549:๑50)^{๓๓} กล่าวว่า การเรียนรู้ (Learning) โดยทั่วไป หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การเรียนรู้ทำให้บุคคลมีการปรับตัวทั้งทางด้านส่วนตัว สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งนักจิตวิทยา เช่น Rogers ได้พูดถึงองค์ประกอบในการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะของการที่ผู้เรียนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้สึก และความนึกคิด การเรียนรู้เกิดขึ้นโดยบุคคลเอง ถึงแม้ว่า การกระตุ้นชักจูงมาจากภายนอก แต่ผู้เรียนเองจะต้องมีความรู้สึกว่าเขาเองเป็นผู้แสวงหาความรู้และเกิดความเข้าใจนั้นมาเอง การเรียนรู้เป็นการกระจาย แทรกซึม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในพฤติกรรม เจตคติ และอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของผู้เรียน นอกจากนี้แล้ว ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ว่า ตอบสนองความต้องการของเขาหรือไม่ และให้ความกระจ่างในเรื่องที่เขายังมีดม่นไร้ความรู้หรือไม่ ดังนั้น การประเมินผลจึงขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนนั้น นอกจากนั้น Maslow ได้ให้ทรรศนะว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องของการพบสัจการแห่งตน (Self-actualization) การเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายเช่นนี้ได้ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ 2 อย่างที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลแต่ละคน และอำนาจบางอย่างทำให้บุคคลย้อนหลังไปยึดอยู่แต่ในอดีต อำนาจแห่งอย่างหนึ่ง ผลักดันให้ก้าวไปข้างหน้าไปสู่ตนเอง และลักษณะเฉพาะของตนเอง เพื่อผลักดันให้ไปสู่การใช้ทักษะและความสามารถทุกอย่างที่บุคคลมีอยู่ มนุษย์จะเจริญเติบโตก้าวหน้า เมื่อมีสุขที่จะได้รับอันเกิดจากการพัฒนาการ ตัวเขาเองมีมากกว่าความห่วงใยเรื่องความปลอดภัยและมากกว่าห่วงใยสภาวะปัจจุบันและความสุขที่จะอยู่อย่างปลอดภัย และเนื่องจากการจัดการความรู้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของคนในองค์กร การซึ่งเป็นประสบการณ์เรียนรู้ที่บริบทของการทำงาน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้จะต้องเข้าใจธรรมชาติของการเรียนรู้ รวมทั้งทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

วุฒิพล สกลเกียรติ (๒๕๔๖)^{๓๔} ได้สรุปสมมติฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หรือ Andragogy ตามแนวคิดของ Knowles, Tough และ Langenbanch ไว้ดังนี้

๑. ความต้องการรู้ (The need to know) ผู้ใหญ่ต้องการรู้ถึงเหตุผลก่อนที่จะมาเรียนซึ่ง Tough พบว่า เมื่อผู้ใหญ่จะเรียนอะไรบางอย่างด้วยตนเอง เขาจะตรวจสอบดูว่า

^{๓๓}สมศรี เพชรโชติ, (๒๕๔๙), นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการจัดการความรู้สำหรับผู้ใหญ่, วารสารการพัฒนาระบบทรัพยากรมนุษย์, หน้า ๑๕๐.

^{๓๔}วุฒิพล สกลเกียรติ, (๒๕๔๖), การเรียนรู้ผู้ใหญ่และผู้เรียนผู้ใหญ่, กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า ๑๑๐-๑๑๔.

ผลประโยชน์ที่จะได้จากการเรียนรู้มีมากน้อยเพียงใดและถ้าไม่ได้เรียนแล้ว ผลจะเป็นเช่นใด ตามหลักการหนึ่งของการศึกษาผู้ใหญ่ที่มอบให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ต่อการเรียนรู้ที่จะต้องช่วยเหลือผู้เรียนให้ได้รับรู้ถึงความต้องการรู้อย่างน้อยที่สุด ผู้อำนวยความสะดวกควรชี้ให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ที่จะช่วยแก้ไขประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้เรียนหรือคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สำหรับเครื่องมือที่ช่วยให้เขายกระดับการรับรู้ ความต้องการรู้นั้น อาจจะเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องสมมติขึ้นก็ได้ และสามารถทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่าง ณ จุดที่เขาเป็นอยู่ในปัจจุบันกับ ณ จุดที่เขาต้องการจะเป็นในอนาคต นักการศึกษาผู้ใหญ่ชาวบราซิลที่ยิ่งใหญ่ คือ Freire ได้พัฒนากระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อนที่เขาเรียกว่า Consciousness-raising หรือ การยกระดับจิตสำนึกของชาวไร่ชาวนาในการพัฒนาประเทศ วิธีการของ Freire เป็นวิธีการสอนชาวไร่ชาวนาให้อ่านออกเขียนได้ และในขณะเดียวกัน ก็สร้างความคิดในการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาชีวิตของเขาไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้คำที่ชาวนาค้นเคย การใช้บทสนทนา และภาพเขียน ภาพถ่าย

๒. มโนทัศน์ของผู้เรียน (The learner's self-concept) ผู้ใหญ่มีมโนทัศน์ในเรื่องความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจเพื่อชีวิตของเขา และเมื่อถึงจุดที่เขาพัฒนามโนทัศน์ได้สมบูรณ์แล้ว เขาก็ต้องการให้ผู้อื่นเห็นหรือให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อเขา ในลักษณะที่เขามีความสามารถในการนำตนเอง (Self-direction) เขาจะรู้สึกไม่พอใจและต่อต้านสถานการณ์ที่เขาเห็นว่า ผู้อื่นกำลังหลอกลวงเขา สภาพนี้ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกอบรม หรือกิจกรรมในทำนองเดียวกันนี้ พวกเขาจะสามารถรู้สึกได้ว่า ได้ย้อนกลับไปสู่สภาพเพิ่มเติมที่เคยมีประสบการณ์หรือเป็นมาในโรงเรียนสมัยก่อน โดยต้องเป็นผู้พึ่งพาและไม่มีอิสระ เสรี สมมติฐานที่กล่าวมาถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนและการปฏิบัติต่อพวกเขาเหมือนเด็ก จะสร้างความคับข้องใจ (Conflict) แก่ผู้เรียน เพราะความต้องการที่แท้จริงที่ลึกลงไปจิตใจของเขานั้น คือ การนำตนเองเมื่อเป็นเช่นนั้นการแก้ปัญหา ก็คือ การหนีไปจากสถานการณ์ที่เป็นสาเหตุอย่างรวดเร็ว อัตราการออกกลางคัน (Dropout) จึงสูงมาก นักการศึกษาผู้ใหญ่จึงควรตระหนักในปัญหานี้ และความพยายามสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้ใหญ่รู้สึกได้ว่า ได้รับการช่วยเหลือเพื่อให้เป็นเปลี่ยนสภาพจากผู้เรียนที่ต้องพึ่งพา สู่การเป็นผู้เรียนที่สามารถนำตนเองได้

๓. บทบาทของประสบการณ์ของผู้เรียน (The role of the learner's experience) ผู้ใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ด้วยความเป็นผู้มีประสบการณ์ยิ่ง แต่อาจมีคุณภาพที่แตกต่างกัน การมีอายุยาวนานขึ้นยิ่งมีการเก็บรวบรวมประสบการณ์มากขึ้นตามไปด้วย แต่ละบุคคลจึงมีประสบการณ์แตกต่างกันทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งมีผลต่อการศึกษาผู้ใหญ่ สิ่งที่ต้องเน้นเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาผู้ใหญ่ คือการตั้งกลยุทธ์การเรียนการสอนของผู้ใหญ่ ที่รำรวยไปด้วยประสบการณ์อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการเรียนรู้ จุดเน้นอีกประการหนึ่งของการศึกษาผู้ใหญ่ คือ การใช้เทคนิคประสบการณ์ (Experiential technique) การใช้เทคนิคที่จะดึงประสบการณ์ของผู้เรียนออกมาให้เกิดประโยชน์ เช่น การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) สถานการณ์สมมติ (Simulation exercise) กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem-solving activities) การใช้กรณีตัวอย่าง (case methods) แทนวิธีการดั้งเดิมที่ใช้ใน Pedagogy คือ การบอกเล่าหรือบรรยาย (transmittal techniques) นอกจากนั้น การศึกษาผู้ใหญ่ยังเน้นในเรื่องการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มเพื่อน (Peer-helping activities)

๔. ความพร้อมต่อการเรียนรู้ (readiness to learn) ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เขาต้องการจะรู้และสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ชีวิตจริง ความพร้อมในการเรียนรู้ที่ผู้ใหญ่มีอยู่นี้ เป็นงานพัฒนาการที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายจากขั้นพัฒนาการหนึ่งไปสู่การพัฒนาขั้นต่อไป การนำสมมติฐานในข้อนี้ไปใช้ต้องคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องการกำหนดช่วงเวลาในการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับขั้นของการพัฒนาการ

๕. การนำไปสู่การเรียนรู้ (Orientation to learning) การมีจุดเน้นที่ต่างกันที่นำไปสู่การเรียนรู้ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ กล่าวคือ เด็กใช้เนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง แต่ผู้ใหญ่ใช้ชีวิตหรืองานเป็นศูนย์กลาง ผู้ใหญ่ชักจูงเข้ามาเรียนเมื่อเขาเรียนรู้ว่า การเรียนรู้นั้นจะช่วยให้เขาสามารถปฏิบัติงาน หรือใช้แก้ปัญหาที่เขาเผชิญอยู่ในชีวิตจริงได้ และการเรียนรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ ความเข้าใจใหม่ ทักษะค่านิยมและทัศนคติ จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าถูกนำเสนอภายใต้บริบทของการนำไปใช้ได้จริงในชีวิต จุดนี้เป็นจุดสำคัญที่ควรนำการเสริมแรง (Reinforcement) มาใช้

๖. แรงจูงใจ (Motivation) ขณะที่ผู้ใหญ่ส่วนมากจะตอบรับจากแรงจูงใจภายนอก เช่น งานที่ดี การได้รับการสนับสนุน เงินเดือนสูง และอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน แต่อันที่จริงแล้ว สิ่งที่สร้างแรงจูงใจที่ศักยภาพได้ดีที่สุด คือ แรงผลักดันจากภายใน เช่น ความต้องการการเพิ่มความพึงพอใจกับงาน การเข้าใจตนเอง (Self-esteem) คุณภาพชีวิตและอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน

นูแนน และ แลมป์ (Nunan and Lamb, ๑๙๙๖)^{๔๕} ได้อธิบายถึงทฤษฎีที่ยึดลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Adult learner's characteristic) ซึ่งได้แก่ แนวคิดการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) และได้ตั้งสมมติฐานของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ไว้ ๕ ประการ ดังนี้

๑. ในขณะที่ผู้เรียนย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จะมีการเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์จากแบบพึ่งตนเองไปเป็นแบบการนำตนเองมากขึ้น

๒. ผู้ใหญ่สะสมประสบการณ์มากขึ้น ซึ่งเป็นชุมทรัพย์แห่งความรู้

๓. ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับผลทางการพัฒนาจากภาระหน้าที่ในสังคม

๔. แรงจูงใจของผู้ใหญ่เกิดจากปัจจัยภายในมากกว่าปัจจัยภายนอก

ชัยฤทธิ์ โภธิสุวรรณ (๒๕๔๒)^{๔๖} ได้สรุปตามแนวคิดของ Dewey ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ ให้ความสำคัญที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning by doing) นอกจากนั้นยังเน้นที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Creation) ความรู้ใหม่ ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนเปลี่ยนตนเองตามกระบวนการเรียนรู้ ให้สามารถปฏิบัติตนในสถานการณ์ใหม่ได้ การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวงจรของการกระทำ (Cycle of "trying" and "undergoing") การเรียนรู้จากประสบการณ์เริ่มที่ ผู้เรียนรับปัญหา (Aware of problem) คิดหาแนวทาง (Getting an idea) ลองกระทำ (Trying out a response) ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากผลของการกระทำ (Experiencing

^{๔๕}Nuna, D. and Lamb C., (1996), *The self-directed teacher: managing the learning process*, New York: Cambridge University, p.48.

^{๔๖}ชัยฤทธิ์ โภธิสุวรรณ, (๒๕๔๒), *กลับคืนสู่พื้นฐานการวางโครงการการศึกษาจากระบบ*, กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า ๓๙.

the consequences) ผู้เรียนสร้างความรู้ของตนเอง โดยการยืนยันในความรู้เดิมว่า สอดคล้องและใช้ได้ สถานการณ์ใหม่หรือปรับเปลี่ยนความรู้เดิมเป็นความรู้ใหม่

สุदारัตน์ ครุฑกะ (๒๕๔๙)^{๔๗} ได้เสนอแนวคิดของผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้อย่างไร (Learning how to learn) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ อย่าง คือ

๑. ความต้องการการเรียนรู้ (Needs) เป็นการเตรียมแนวทางที่ให้ความสำคัญอย่างเฉพาะเจาะจงของการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการที่เหมือนกับการจัดการทั่วไป คือการวางแผน การประเมิน และการสื่อสาร

๒. รูปแบบการเรียนรู้ (Learning style) คือ ความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลในกลุ่มบุคคลจะมีการประยุกต์การเรียนรู้ให้บรรลุสำเร็จ

๓. การฝึกอบรม (Training) คือ การเสริมแรงการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จได้เร็วมากขึ้น ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมจะช่วยให้เกิดประโยชน์ โดยผู้เรียนรู้และตัดสินใจรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง

สมศรี เพชรโชติ (๒๕๔๙)^{๔๘} ได้กล่าวถึงประเภทของการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ไว้ ดังนี้

๑. การเรียนรู้โดยการจำ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพยายามหรือเก็บเนื้อหาสาระจากสิ่งที่ต้องการจะเรียนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สิ่งที่จะใช้ในการเรียนรู้ประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดแน่นอนตายตัว จุดเด่นของการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานจำกฎระเบียบต่าง ๆ ขององค์การได้เป็นอย่างดี แต่มีข้อจำกัดคือผู้เรียนจะพยายามจำให้มากที่สุด โดยไม่เน้นเรื่องการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

๒. การเรียนรู้โดยการเลียนแบบ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพยายามลอกเลียนแบบหรือกระทำตามต้นแบบที่ตนเห็นว่าดี หรือ เป็นประโยชน์แก่ตนเอง จุดเด่นของการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ หากได้ต้นแบบที่ดีจะทำให้ได้รูปแบบที่ดีตามไปด้วยหรือหากต้นแบบทำอะไรที่ผู้เรียนเห็นว่า ไม่ดี ผู้เรียนจะจดจำสิ่งนั้นไว้ เพื่อนำไปเป็นบทเรียนของตนแล้วปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการเสียใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงการที่จะกระทำผิดซ้ำอีกได้ ส่วนข้อจำกัดของการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ คนเรามีความแตกต่างกัน การที่คนหนึ่งพยายามจะทำตนให้มีพฤติกรรมเหมือนกับต้นแบบนั้น ย่อมเป็นไปได้ยาก อีกทั้งสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา วิธีการหรือพฤติกรรมที่ต้นแบบใช้ได้ผล ผู้เลียนแบบอาจจะใช้ไม่ได้ผลก็ได้

๓. การเรียนรู้โดยการหยั่งรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งเล็กน้อยหรือสถานการณ์ย่อยว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ทำให้มองเห็นสถานการณ์รวมหรือภาพรวมทั้งหมด ซึ่งขั้นตอนของการเรียนรู้ประเภทนี้ จะเกิดขึ้นขึ้น 3 ขั้นตอน คือ

^{๔๗}สุदारัตน์ ครุฑกะ, (๒๕๔๙), การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่, วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, หน้า ๓๔๑-๓๔๒.

^{๔๘}สมศรี เพชรโชติ, (๒๕๔๙), นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการจัดการความรู้สำหรับผู้ใหญ่, หน้า ๑๕๒-๑๕๔.

ขั้นที่ ๑ ผู้เรียนที่มองเห็นหรือมีปฏิริยาต่อส่วนรวมของ
สถานการณ์ทั้งหมดก่อน

ขั้นที่ ๒ ผู้เรียนแยกแยะส่วนรวมเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของ
ส่วนย่อยนั้นๆ

ขั้นที่ ๓ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสถานการณ์นั้นอย่างแจ่มแจ้ง
เรียกว่า เกิดการหยั่งรู้ (Insight) การเรียนรู้อย่างนี้ จะมีประโยชน์มากในสถานการณ์ที่ต้องให้
ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผล แยกแยะความสัมพันธ์ของสาเหตุต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล แต่การเรียนรู้อ
ประเภทนี้ จะเกิดขึ้นได้น้อยมากหรือเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากผู้เรียนมีลักษณะที่ขาดแรงจูงใจที่จะทำให้
เกิดการคิด มีประสบการณ์น้อยหรือข้อจำกัดในเรื่องนั้น ๆ ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์
ของส่วนย่อยกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและผู้เรียนใช้ประสบการณ์เดิม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจาก
ประสบการณ์ใหม่

๔. การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก เป็นการเรียนรู้ที่พยายามใช้ทางเลือกหลาย
ๆทาง เพื่อแก้ปัญหา หรือ สถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้น โดยการเลือกทางแก้ปัญหานั้น ๆ ไม่ได้ใช้เกณฑ์
หรือเหตุอะไรประกอบการเลือก การเรียนรู้แบบนี้ ผู้เรียนเปรียบเหมือนถูกขังอยู่ห้อง ๆ หนึ่งที่มีหลาย
ประตูให้เลือก แต่จะมีประตูที่สามารถเปิดแล้วออกจากห้องได้เพียงประตูเดียว ผู้เรียนจำเป็นจะต้อง
เลือกเปิดทีละประตูจนกว่าจะพบประตูที่ถูกต้อง โดยไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ ซึ่งการใช้การเรียนรู้ประเภท
นี้มักจะเป็นวิธีสุดท้ายที่ผู้เรียนไม่มีวิธีใดที่ดีกว่านี้แล้ว จึงเสี่ยงเลือกเอาวิธีใดวิธีหนึ่ง ถ้าหากเลือกไม่
ถูกต้องก็เปลี่ยนวิธีใหม่ไปเรื่อย ๆ

๕. การเรียนรู้โดยการสร้างมโนคติ มโนคติ คือ ความคิดรวบยอด (Concept)
ของสิ่งใด หมายถึง ลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้นที่แตกต่างออกไปจากสิ่งอื่น การเรียนรู้โดยตรงสร้าง
ความคิดรวบยอดนั้น เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนมองเห็นลักษณะรวมของสิ่งนั้นก่อน ต่อจากนั้น จึง
พิจารณาลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้นต่อไป

อาชัญญา รัตนอุบล (๒๕๔๓)^{๔๔} ได้สรุปข้อควรพิจารณาสำหรับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้
ผู้ใหญ่จากแนวคิดต่าง ๆ ข้างต้นไว้ ๗ ประการ ดังนี้

๑. ผู้ใหญ่จะตอบสนองต่อประสบการณ์การเรียนรู้หรือข้อมูลตามการรับรู้ของ
ตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามที่คนที่เป็นผู้นำเสนอ

๒. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตที่จัดนั้น เปิด
โอกาสให้ผู้ใหญ่ได้ดำเนินการจัดการ และการบูรณาการการเรียนรู้ใหม่ ประยุกต์เข้าสู่สมโนทัศน์ของ
ตนเอง

๓. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อเนื้อหาที่เรียนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิม
หรือความสนใจที่มีอยู่ในปัจจุบันและรวมถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ควรจะต้องเกี่ยวข้องกับประสบการณ์
ชีวิตที่อยู่

^{๔๔}อาชัญญา รัตนอุบล, (๒๕๔๓), เพื่อร่วมทางการเรียนรู้กับงานการศึกษาตลอดชีวิต, กรุงเทพฯ:
วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, หน้า ๓๗-๓๘.

๔. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความสัมพันธ์อันน่าไว้วางใจกันและกัน เปิดโอกาสให้มีการประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู ตลอดจนสนับสนุนให้มีการตรวจสอบพฤติกรรมใหม่อย่างสม่ำเสมอ

๕. ประสบการณ์เดิมของผู้ใหญ่จะเพิ่มพูนมากขึ้น และมีความสำคัญยิ่งขึ้น เมื่อผู้ใหญ่มีอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งประสบการณ์เดิมดังกล่าว อาจจะสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ก็ได้

๖. การเรียนรู้ควรจะเน้นที่การแก้ปัญหา การแสวงหาหนทางที่จะแก้ไขปัญหา ซึ่งควรจะต้องมาจากประสบการณ์ของผู้เรียน หรือผสมผสานจากความคาดหวัง มาจากตัวผู้เรียนเอง มากกว่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่เรียกว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งหลาย

๗. ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้เร็ว ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง ผู้ใหญ่จะไม่เต็มใจที่จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้หรือเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ หรือเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับความต้องการเร่งด่วน และสามารถเอาไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตของผู้ใหญ่เอง

ในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ จะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้เกิดการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to learn) โดยให้เรียนรู้อย่าง ค้นคว้าเอง ถามผู้รู้เอง สร้างทฤษฎีเอง หรือให้สามารถเรียนรู้และชี้นำตนเองได้ (Self-direction learning)

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของชุมชน

การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการการศึกษาตลอดชีวิต ที่มีจุดเริ่มต้นจากการได้รับการอบรมสั่งสอนในครอบครัว ชุมชน จากการได้ฟังเรื่องเล่าสืบต่อกันมา กฎข้อห้าม ประเพณี วัฒนธรรม ของสังคม ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ซึ่งการเรียนรู้ นอกจากจะมีความสำคัญต่อบุคคลทั่วไป ยังมีความสำคัญอย่างมากต่อมิติด้านการพัฒนา เพราะการเรียนรู้ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการดำรงชีวิตส่วนตัวและร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน ก่อให้เกิด กลุ่ม องค์กร และเพิ่มพูนทักษะด้านต่าง ๆ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ เป็นต้น

คำว่า การเรียนรู้ มีผู้รู้ให้ความหมายไว้หลากหลายแตกต่างกันขึ้นอยู่กับศาสตร์ที่ต้องเรียนรู้และสอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ของผู้ให้ความหมาย เช่น ด้านจิตวิทยา ด้านการศึกษา เป็นต้น ซึ่งแต่ละท่านได้ให้ความหมายคล้ายกันและแตกต่างกัน ในการศึกษาครั้งนี้ จะให้ความสำคัญและเน้นของนักการศึกษาและนักพัฒนา พรพิไล เลิศวิชา (๒๕๓๒)^{๕๐} ให้ความหมาย การเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์มีศักยภาพในการพัฒนา สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยการพึ่งตนเองท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ การเรียนรู้จะต้องจากรากฐานจากประเพณีวัฒนธรรม

^{๕๐}พรพิไล เลิศวิชา, (๒๕๓๒), ศิริวงษ์จากไพร่หนินายถึงธนาการแห่งขุนเขา, กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน, หน้า ๗.

ท้องถิ่นและการเรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่มีจุดจบ トラบที่ดำรงอยู่ร่วมกันในสังคม และการเรียนรู้จะเป็นการสร้างสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ปารีชาติ วลัยเสถียร (๒๕๔๙)^{๕๑} เห็นว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางความคิดและการกระทำที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของความรู้ และการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการนึกคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้เรื่องใด ๆ คือ ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันเรื่องนั้น ๆ อนุรักษ์ ปัญญานูวัฒน์ (๒๕๓๕)^{๕๒} ได้ขยายความหมายของการเรียนรู้ให้กว้างขวางออกไปอีกว่า การเรียนรู้ เป็นเรื่องของบุคคลหรือชุมชนที่พยายามเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารว่าจะเป็นการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นในรูปแบบวิธีใด ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และทั้งการใช้สื่อที่ทันสมัยก้าวหน้าหรือล้าหลังก็ตาม เพราะเป้าหมายของการเรียนรู้ คือ ความพยายามสร้างศักยภาพให้ตนเองสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลที่ได้รับให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองหรือชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วคนหรือชุมชนย่อมเกิดการเรียนรู้ได้ แม้ว่า จะไม่มีการนำเอาระบบการศึกษาจากภายนอกชุมชนเข้าไปเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ เพราะบุคคลและชุมชนย่อมมีวิธีการจัดการศึกษาให้แก่ตนเองและชุมชนทั้งในระบบพื้นฐานจนถึงความชำนาญ ทั้งนี้ หากพิจารณาในเชิงสังคมวิทยาแล้ว สถาบันต่าง ๆ ในสังคมต่างมีบทบาทในการให้โอกาสการเรียนรู้แก่บุคคลและชุมชน ความรู้หรือประสบการณ์ดั้งเดิมของบุคคลในแต่ละท้องถิ่นได้รับการสืบทอดกันมาจากสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการปกครองส่วนท้องถิ่น เศรษฐกิจและวัฒนธรรมอื่น ๆ เป็นความรู้ทั้งรูปธรรมและนามธรรมที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและความจำเป็นในการดำรงชีวิต อำนวยความสะดวกให้ความเป็นอยู่ดีกว่าเดิม เช่น การประยุกต์ใช้ปลังคน สัตว์ และธรรมชาติ การเรียนรู้ของคนและชุมชนสามารถถ่ายทอดสืบทอด ไม่เฉพาะแต่เพียงชุมชนเดียวเท่านั้น แต่ถ้าย้ายโยงข้ามชุมชนและข้ามชาติได้ด้วย ซึ่งเรียกว่า เครือข่าย การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งประเภทสื่อบุคคลและสื่อมวลชนต่าง ๆ เอื้อให้เกิดการเรียนรู้นี้ สามารถที่จะทำการรักษาหรือทำลายล้างภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ถ้าบุคคลหรือชุมชนนั้น ๆ ไม่พยายามอนุรักษ์ความรู้ดั้งเดิมและเลือกรับความรู้ทักษะ และความชำนาญใหม่ ๆ ไปใช้ในสังคมให้เหมาะสมและชาญฉลาด

นอกจากนี้ สุพัตร ชาติบัญชาชัย (๒๕๔๘)^{๕๓} ได้กล่าวเพิ่มเติมและสรุปว่า ภาพรวมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนว่า คนเรามีการพัฒนาทางการเรียนรู้ โดยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางด้านสังคม มีการซึมซับความรู้เข้าไปโดยสัมพันธ์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ การสร้างความรู้โดยการสร้างสรรค์งาน ซึ่งที่ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดและสร้างสรรค์งานขึ้นมาจาก

^{๕๑}ปารีชาติ วลัยเสถียร, (๒๕๔๙), กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชน, กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย, หน้า ๕.

^{๕๒}อนุรักษ์ ปัญญานูวัฒน์, (๒๕๓๕), ทฤษฎีและการปฏิบัติเรื่องการศึกษาและการพัฒนาชุมชน, เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หน้า ๓-๕.

^{๕๓}สุพัตร ชาติบัญชาชัย, (๒๕๔๘), กระบวนการเรียนรู้: แนวคิดความหมายและบทเรียนในสังคมไทย, กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, หน้า ๙๒-๙๖.

ความคิดให้เป็นรูปธรรมจะเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมาย สามารถชักนำให้เกิดการสร้าง ความรู้ต่อไป วิธีการปฏิบัติเพื่อให้การเรียนรู้ได้ดีมีการใช้สื่อที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นสื่อที่มีอยู่ตาม ธรรมชาติหรือสื่อเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นการ เรียนรู้แบบร่วมมือโดยมีการเรียนรู้สำหรับตนเองและช่วยสมาชิกในกลุ่ม ให้เกิดการเรียนรู้ด้วย ซึ่งการ เรียนรู้ดังกล่าวเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในชุมชน ที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้เกิดความรู้สึก ผูกพัน และใส่ใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างและนำสิ่งที่ดี ๆ ของผู้อื่นมาผสมผสานแลกเปลี่ยนกัน สิ่ง สำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือ ทางกลางสังคมที่มีความแตกต่างทั้งวิถีคิด ประสบการณ์ และความ เชื่อของผู้คนที่อยู่ปะปนกัน ก่อให้เกิดการพึ่งตนเอง และความพอเพียง จึงเป็นสองสิ่งที่พึงมี พึงเกิดขึ้น ในสังคม ต้องสร้างให้เกิดจิตสำนึก ทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศ จึงมีพลัง เพียงพอที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทิศทางที่มั่นคง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า การนำเสนอความหมาย รูปแบบ และวิธีการของกระบวนการ เรียนรู้ดังกล่าว จะเป็นมุมมองในเชิงบวกที่เชื่อมั่นว่า การเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีความ จำเป็นอย่างยิ่งต่อความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของประชาชนได้อย่างแท้จริง แต่วัฒนธรรมการ เรียนรู้ของสังคมไทยที่ผ่านมายังมีข้อจำกัดและข้อผิดพลาดหลายประการด้วยกัน ดังที่ พระธรรมปิฎก (๒๕๓๙)^{๕๔} ได้มองว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เป็นข้อจำกัดและส่งผลกระทบต่อวิถีคิดของคนไทย ก็คือ การ ลอกเลียนแบบตามอย่างตะวันตกทำให้ถูกครอบงำ ทั้งยังให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาและรากฐานทาง วัฒนธรรมของตนเองน้อย คนไทยจึงต้องเปลี่ยนวิถีคิดจาก เลียนแบบ เป็นเรียนรู้ด้วยสติปัญญาที่มาจาก การคิด คือ คิดเป็น คิดชอบ และคิดในทางสร้างสรรค์ การเรียนรู้เพียงอย่างเดียวทำให้เกิดการ ลอกเลียนหรือไปตามกระแสอย่างสุดต่าง แต่การเรียนรู้และการเลือกรับเลือกประยุกต์จึงเป็นวิถีแห่ง ปัญญาที่นำไปสู่ชัยชนะทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (๒๕๔๕)^{๕๕} ก็ได้ตั้งข้อสังเกต เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้เช่นเดียวกันว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย ทั้งในระบบและนอกระบบต่าง เอียงไปด้านแสวงหามูลค่ามากกว่าคุณค่า “...เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และซึมลึกของกระบวนการ การ เรียนรู้แบบ “ให้จำได้หมายรู้” มากกว่า “ให้กำหนดได้หมายรู้” เมื่อกระบวนการเรียนรู้ถูกจำกัด ทางเลือก จึงไม่เอื้อต่อการสร้างปัญญาและการพึ่งตนเองหรือเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้

ดังนั้น การเรียนรู้จึงเป็นหัวใจหรือแกนกลางของกระบวนการปรับใช้วัฒนธรรมเพื่อการ พัฒนาและเป็นกระบวนการสร้างสรรค์สถาบันของชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเอง เนื่องจากเป็นการ ยกกระดับความสามารถในการคิดและวิเคราะห์ปัญญา สาเหตุ แสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา การ ตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา และการสรุปบทเรียนเพื่อยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การรวมกลุ่มตามธรรมชาติ และการยกระดับ เป็นเครือข่ายของประชาชนที่จะทำให้การพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและอย่างยั่งยืน

^{๕๔}พระธรรมปิฎก, (๒๕๓๙), สืบสานวัฒนธรรมไทยบนฐานแห่งการศึกษาที่แท้จริง, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม, หน้า ๓๔-๓๘.

^{๕๕}สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, (๒๕๔๕), พัฒนาการเรียนรู้ของคนไทย, ในการประชุมประจำปีพหุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, หน้า ๑-๕.

๒.๔.๑ ความหมายของกระบวนการการเรียนรู้

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) มีนักวิชาการด้านการศึกษาและงานพัฒนา ได้อธิบายไว้หลากหลายมุมมองเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ทิศนา แชมมณี (2544)^{๕๖} เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เช่น การฟัง การอ่าน การโต้ตอบกับผู้อื่น การซักถาม การเขียน การสังเกต การจดจำ การเลียนแบบ การดูแลตัวอย่าง การลองทำ การคิด (เปรียบเทียบวิเคราะห์ ไตร่ตอง ฯลฯ) การลงมือทำ เป็นต้น กระบวนการเรียนรู้ไม่สามารถเกิดขึ้นลอย ๆ ได้ จำเป็นต้องมีสาระที่เรียนรู้ควบคู่ไปด้วยเสมอ กล่าวคือ เมื่อบุคคลนั้นใช้กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้เพื่อที่จะเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ แล้วที่ตามมา คือ ผู้เรียนนั้นอาจจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจเรื่องนั้นๆ ก็ได้ แต่สิ่งที่มักเกิดขึ้นควบคู่กันไปโดยที่ผู้เรียนนั้นอาจจะไม่รู้ตัวคือ กระบวนการหรือวิธีการในการเรียนรู้ตนเอง นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้ยังเป็นกระบวนการทางสังคม (Social process) เนื่องจากบุคคลต้องอยู่ในสังคมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตนเอง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลและมุมมองกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย (ทิศนา แชมมณี, 2544)^{๕๗} และกระบวนการเรียนรู้มีลักษณะเป็นพลวัต (dynamic) และเป็นกลไกสำหรับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การทำความเข้าใจและอธิบายการเปลี่ยนแปลงหรือความเคลื่อนไหวของชีวิตและชุมชนในชนบท จึงต้องหยิบยกกระบวนการการเรียนรู้มาพิจารณา เพราะการเรียนรู้เป็นหัวใจหรือแกนกลางของความเคลื่อนไหวการศึกษาในวิถีชุมชน

วิมลลักษณ์ ชูชาติ (2540)^{๕๘} ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมในประเด็นเดียวกันว่า กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน แบ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้เป็น ๒ แบบ คือ ความสัมพันธ์แนวราบ เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านและชุมชนในฐานะเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ ต่างจากการศึกษาที่จัดอยู่ในสถาบันการศึกษาทั่วไป ที่เน้นความสัมพันธ์แนวตั้ง ซึ่งแสดงออกถึงความไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น การเรียนรู้ที่ชาวบ้านและชุมชนเป็นผู้สร้างและเป็น เจ้าของกระบวนการ จึงประกอบด้วย ๑) การวิเคราะห์-สังเคราะห์ปัญหาทั้งของตนเองและชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้เข้ากับสังคมไทยตลอดจนสังคมโลก ๒) การแสวงหาทางออกที่เหมาะสมกับตนเองและชุมชนด้วยวิธีการต่าง เช่นการประชุม สัมมนา การศึกษาดูงาน และการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ๓) การสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นผลจากการตัดสินใจของตนเองและชุมชน ในส่วนของชุมชน กิจกรรมที่สร้างขึ้นนี้อาจ เรียกว่า กิจกรรมเครือข่าย เพราะเป็นตัวชักจูงและเชื่อมโยงคนเข้าด้วยกัน และ ๔) การประเมินกิจกรรม และนำผลที่ได้ไปแก้ไขปรับปรุงกระบวนการทั้งหมด ซึ่งผลของกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้

^{๕๖}ทิศนา แชมมณี และคณะ, (๒๕๔๔), กระบวนการเรียนรู้ความหมายแนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ, กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการจำกัด, หน้า ๑-๒.

^{๕๗}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

^{๕๘}วิมลลักษณ์ ชูชาติ, (๒๕๔๐), การนำเสนอรูปแบบของกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๓๒.

ความคิด ความรู้สึกและการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่าหรือทั้งหมด ปารีชาติ วลัยเสถียร (๒๕๔๙)^{๕๙} ได้ให้ทัศนะเพิ่มเติมว่า คำว่า การเรียนรู้ (Learning และ “กระบวนการเรียนรู้” (Learning Process) ถูกนำไปใช้ในฐานะของคำที่มีความหมายแตกต่างกัน และในบางบริบทก็ถูกใช้แทนกันในฐานะของคำที่สื่อความหมายอย่างเดียวกัน โดยเป็นคำที่อธิบายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ที่สมควร เป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมความหมาย ๒ ประการ คือ การเรียนรู้ในความหมายของ “กระบวนการเรียนรู้” (Learning Process) ที่หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้ในความหมายของ “ผลการเรียนรู้” (Learning Outcome) ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในสาระต่าง ๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งความรู้หรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือการใช้วิธีการเรียนรู้ ดังนั้นเอง กล่าวถึงการเรียนรู้จึงไม่ใช่การให้ความหมายถึงการกระทำที่เป็นกิริยาแสดงออกมาพิจารณาเดี่ยว ๆ เช่น การฟัง การสังเกต การคิด แต่การเรียนรู้กระบวนการ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านใช้คำว่า กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้และการปฏิบัติให้รู้ แทนคำว่า การเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับคำเหล่านี้

ความรู้ (Knowledge) คือ ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการรอกงและเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งด้านบวกและด้านลบ คือ คนที่รู้แล้วอาจลดทอนจางลง หรือเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงกลับสามารถลบล้างความรู้เดิมหรือเปลี่ยนเป็นความรู้ชุดใหม่

การเรียนรู้ (Learning) คือ กระบวนการทางความคิดและการกระทำที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของความรู้ และการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมจึงเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการนึกคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้เรื่องใด ๆ คือ ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การกระทำที่มีกระบวนการทางความคิด ความรู้ เข้ามาเกี่ยวข้องพร้อมกับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดข้อสรุปและมีเป้าหมายในการเรียนรู้

ผู้รู้ คือ ผู้ที่ความรู้ ในทฤษฎีการเรียนรู้สมัยใหม่ ถือว่า ความรู้มีอยู่ในทุกที่ ทุกคน แต่เราไม่อาจสรุปได้ว่า ทุกคนจะต้องรู้ทุกเรื่อง หรือมีบางคนที่ไม่รู้อะไรเลย บางครั้งเราอาจรีบด่วนสรุปว่า เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและสติปัญญาในทุกเรื่อง แต่ในความจริงผู้รู้อาจจะรู้ในสิ่งที่เขาได้เรียนรู้และทำจากประสบการณ์ในชีวิตจริง เช่น นายแพทย์ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการผ่าตัดเป็นอย่างดี แต่อาจจะไม่เข้าใจวิถีชีวิตของผู้ป่วยก็ได้ ดังนั้น ผู้รู้จึงมีความสัมพันธ์กับความรู้และการเรียนรู้ที่แต่ละบุคคลได้รับหรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง

^{๕๙}ปารีชาติ วลัยเสถียร, (๒๕๔๙), กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชน, หน้า ๔-๕.

๒.๔.๒ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่นักวิชาการและผู้ที่ทำงานด้านพัฒนาชุมชนได้ให้ไว้มีความแตกต่างกันและสอดคล้องกัน เช่น ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (๒๕๓๓)^{๖๐} ได้แบ่งแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของคนในชุมชนออกเป็น ๒ ระดับ คือ

๑. ระดับปัจเจกชน หมายถึง การให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้ความรอบรู้และทักษะในการใช้เหตุผลตัดสินใจในการดำรงชีวิต การมีความเชื่อและค่านิยมที่ยึดถือความเป็นไทย และการประหยัดเป็นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในและนอกชุมชน และในขณะเดียวกันสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรมและศักยภาพทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารของชุมชน

๒. ระดับกลุ่ม หมายถึง การกำหนดเงื่อนไขและเปิดโอกาสทางการเมืองการบริหารให้คนในชนบทสามารถรวมกลุ่มและพัฒนาอำนาจต่อรองของชุมชน เพื่อให้สามารถดำเนินการเอาเปรียบจากกลุ่มพลังภายนอกได้ สามารถที่จะใช้ปรับปรุงตัดแปลงหรือควบคุมทรัพยากรและภาวะแวดล้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของคนในชุมชน จึงต้องกระทำทั้งในระดับปัจเจกชน และในระดับกลุ่ม เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ในประเด็นของ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น (๒๕๔๘)^{๖๑} ที่อธิบายว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนในสังคมไทย เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน และคนกับสิ่งแวดล้อมเป็นการเรียนรู้กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงพื้นฐานการเรียนรู้ของชุมชน ส่วนหนึ่งมาจากการเรียนรู้ของปัจเจกบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีคิดและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยก้าวอย่างของการเรียนรู้ นั้น เป็นกระบวนการที่มีทั้งยอมรับ การปฏิเสธ การประยุกต์ใช้ การเลิกใช้ และการสร้างใหม่โดยเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในชุมชนและบริบทของสังคมที่เข้าสู่ชุมชน การเรียนรู้ของชุมชนนั้น เป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีวันจบสิ้น เป็นการศึกษาตลอดชีวิต

๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

๒.๕.๑ ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิต หรือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

^{๖๐}ชาติชาย ณ เชียงใหม่, (๒๕๓๓), *ทิศทางการพัฒนาชนบทในอนาคต*, กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาการบริหารศาสตร์, หน้า ๓๓.

^{๖๑}พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร, (๒๕๔๗), *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ*, กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, หน้า ๙๙-๑๐๕.

The Routledge International Encyclopedia of Education (๒๐๐๘)^{๖๒} ได้ให้คำจำกัดความการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่าเป็นการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจริงโดยเน้นการพัฒนาความสามารถ ความรู้ ความสนใจและคุณลักษณะทุกประเภทเริ่มตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียนจนถึงหลังเกษียณ นอกจากนี้ ยังเน้นในเรื่องคุณค่าของการเรียนรู้ในกลายรูปแบบซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัว การทำงาน ชุมชนและสถาบันการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นการศึกษาที่เกิดจากผสมผสานระหว่างการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง

Dave (๑๙๗๖)^{๖๓} ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นแนวคิดที่พยายามมองการศึกษาในภาพรวมซึ่งรวมการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ให้มีการประสานสัมพันธ์ทั้งในด้านของความต่อเนื่องของช่วงชีวิตคนและเนื้อหาสาระที่คนต้องนำความรู้ไปใช้ การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นในด้านเวลา สถานที่ เนื้อหา และเทคนิคการเรียนการสอน ตลอดจนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบและหลายวิธีการ

สุมาลี สังข์ศรี (๒๕๔๔)^{๖๔} กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึงภาพรวมของการศึกษาทุกประเภทที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลให้ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงชีวิตของบุคคลและพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการจากทุกแหล่งความรู้ในชุมชนและสังคม และเกิดขึ้นได้ทุกที่โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับชีวิตและผสมผสานกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคล

สุนทร สุนันท์ชัย (๒๕๔๘)^{๖๕} กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์จากเกิดจนตาย มุ่งพัฒนามนุษย์ให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันและพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละคน เป็นการศึกษาที่เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ และไม่เป็นทางการ

^{๖๒}The Routledge International Encyclopedia of Education, (2008), New York: Rutledge, p. 359.

^{๖๓}Dave, R.H., (1976), *Foundation of Lifelong Education*, Oxford: Pergamon UNESCO Institute for Education.

^{๖๔}สุมาลี สังข์ศรี, (๒๕๔๔), รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมไทยในศตวรรษที่ ๒๑, กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.

^{๖๕}สุนทร สุนันท์ชัย, (๒๕๔๘), *การเรียนรู้กับการศึกษาอบรม*, นนทบุรี: สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เรณูมาศ กุละศิริมา, นุจิรา รัตมีไพบูลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ (๒๕๕๗)^{๖๖} ได้ศึกษาแนวคิดต่าง ๆ ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถสรุปไปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความหมายเชิงนโยบาย ๓ ระดับ คือ ๑) การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับที่เป็นนโยบาย (Lifelong Learning as a Policy) ในการขยายระบบการศึกษาและการอบรมเพื่อมุ่งเน้นความสามารถในการแข่งขันและการจ้างงาน ซึ่งกำหนดผลลัพธ์ที่วัดปริมาณได้ เช่น การจ้างงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การรับรองทางเทคโนโลยีและการแข่งขันระดับ รวมทั้งผลลัพธ์ที่ไม่สามารถวัดได้ชัดเจน เช่น การหลอมรวมทางสังคม (Social Inclusion) ความเป็นพลเมือง (Active Citizenship) และคุณภาพชีวิต ๒) การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับที่เป็นกลยุทธ์ (Lifelong Learning as Strategy) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกลยุทธ์ในการปฏิรูปสวัสดิการของรัฐโดยบทบาทของรัฐจะจำกัดอยู่ การจัดสถานการณ์ของการเรียนรู้ ปัจจุบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกลยุทธ์ในส่วนของรัฐที่จะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ขั้นต่อไป เช่น ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การยึดเหนี่ยวกันทางสังคม การหลอมรวมทางสังคม ความเป็นพลเมือง และอื่น ๆ กลยุทธ์ของรัฐ คือการที่ต้องสร้าง/จัดสถานการณ์เงื่อนไขที่ทำให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเรียนรู้เพื่อตัวเองให้มากที่สุด บทบาทของรัฐไม่ใช่เชิงรับ เงื่อนไขของการเรียนรู้ที่จะต้องจัดในรูปแบบที่หลากหลายในการกระตุ้นส่งเสริม และ ๓) การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับที่เป็นการปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรม (Lifelong Learning as Cultural Practice) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องบูรณาการเข้าไปในแบบแผนการผลิต การบริโภคในวิถีชีวิตของคนในสังคม ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ หรือการปฏิวัติการเรียนรู้ (Learning Revolution) การเรียนรู้อยู่ในประสบการณ์ในชีวิตประจำวันในความสัมพันธ์ทางสังคมของครอบครัว ชุมชน และการทำงาน ในความหมายนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตวัดได้จากเจตคติ และพฤติกรรมของคนในสังคม สำหรับผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษา ควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่คอยช่วยเหลือในการสร้างความรู้ของทุกคนมากกว่าจะเป็นแหล่งของความรู้หรือเป็นผู้ผลิตความรู้รวมทั้งเป็นผู้ที่ช่วยสร้างโอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้

๒.๕.๒ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (๒๕๓๒)^{๖๗} ได้ศึกษาแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตแล้วสรุปออกมาได้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

^{๖๖}เรณูมาศ กุละศิริมา, นุจิรา รัตมีไพบูลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ, (๒๕๕๗), กลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน กรณีศึกษาตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี, รายงานวิจัย, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, หน้า ๒๖-๒๗.

^{๖๗}สุมาลี สังข์ศรี, (๒๕๔๔), การจัดการศึกษาระบบให้สัมพันธ์กับพื้นฐานชีวิตและสังคมในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศึกษานอกระบบ เล่มที่ ๑.

๑. การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาให้กับทุกคนตั้งแต่อ่อนวัยเรียน จากเด็กถึงวัยชรา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในช่วงต่าง ๆ ของชีวิต ทั้งนี้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์ทุกคน ต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อปรับตนเองให้ก้าวทันยุคกับกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นแนวโน้มการพัฒนาโลก ปัจจุบัน

๒. กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการผสมผสานและเชื่อมโยงการเรียนรู้ ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำผลการเรียนรู้ นั้นไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การจัดการเพื่อให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงต้องจัดหลักสูตร สื่อวิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมและปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเข้าถึงการเรียนรู้ได้สะดวกและนำ ความรู้ที่ได้ไปใช้จริง

๓. การศึกษาตลอดชีวิต ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของ การเรียนรู้ โดยเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพ มีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ มีอิสรภาพที่ จะเลือก เนื้อหา รูปแบบ วิธีในการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง

๔. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสารและ คมนาคม ทำให้การติดต่อสื่อสารตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ในสังคมมนุษย์เป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทัวถึงและมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เข้าถึงความรู้อันมหาศาลได้ โดยไม่มีขีดค้นพรมแดนแห่งความรู้ ทำให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็นวงจรมหัพยอมและมีพลังต่อการ เปลี่ยนแปลง

๕. สังคมปัจจุบันและอนาคตใช้ความรู้เป็นพลังในการกระทำทางสังคม ระบบ ทูกระบบในสังคมย่อมใช้ความรู้เป็นพลังในการขับเคลื่อนระบบ ดังนั้น การศึกษาและการเรียนรู้จึง เป็นกลไกที่ระบบต่าง ๆ ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ดังนั้น ทุก ๆ ระบบทุกหน่วยงานจึงมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อการศึกษตลอดชีวิตของทุกคนในสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสถาบัน ต่าง ๆ ในสังคม

นอกจากนี้ ชัยยศ อิมสุวรรณ์ ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีสิ่ง ที่ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้^{๖๘}

๑) ตัวแหล่งการเรียนรู้ ที่เน้นสถานที่ที่จัดการเรียนรู้

๒) กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยเป็นกระบวนการการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่าง คนกับคน คนกับกลุ่ม คนกับสื่อ กลุ่มกับกลุ่ม กลุ่มกับสื่อ คนกับเหตุการณ์ และกลุ่มกับ เหตุการณ์ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเองเฉพาะบุคคล เฉพาะกลุ่ม โดยอาจจะไม่สัมพันธ์กับ สิ่งต่างๆ ก็ได้

๓) ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

^{๖๘}ชัยยศ อิมสุวรรณ์. (๒๕๕๒). แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต, กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=๓๓๔๔&Key=news_research

๔) การจัดการและบริหารแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้

ฟาฏินา วงศ์เลขา^{๒๙} ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต ตั้งแต่วัยทารกจนถึงวันตาย โดยมนุษย์สามารถเลือกเรียนรู้ในช่วงเวลาใดของชีวิตก็ได้ตามความต้องการและความเหมาะสม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๔๑^{๓๐} พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ได้ระบุในยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนว่าภาครัฐจะให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการใฝ่รู้ พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” และรัฐบาลได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นในการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชนและสื่อทุกประเภทสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ รวมทั้งยังมีการส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาต่างประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา เราจะเห็นได้ว่ามีวิธีการสอนที่แตกต่างหลากหลายตามหลักแนวคิดพื้นฐาน และวิธีการสอนภาษาที่แตกต่างกันออกไปตามแต่นักภาษาศาสตร์ประยุกต์คิดค้นขึ้นเพื่อใช้ในการสอน หรือเพื่อปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การสอนภาษาอังกฤษตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เกิดขึ้นประมาณปี ค.ศ. ๑๙๗๐ และได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศอังกฤษ เนื่องจากเป็นแนวทางการ

^{๒๙}ฟาฏินา วงศ์เลขา (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕). การศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาคอนไทยอย่างยั่งยืน. เดลินิวส์. ค้นเมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ จาก <http://www.daiynews.co.th/Content/education/๙๐๙๐๗>

^{๓๐}สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๕), **สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)**, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, หน้า ๑๑.

สอนที่เน้นในเรื่องการสื่อสารตามสถานการณ์ในการใช้ภาษาจริงๆมากกว่าการเน้นสอนเรื่องรูปแบบหรือโครงสร้างของภาษาเพียงอย่างเดียว

๒.๖.๑ ความหมายของการสื่อสาร

Brown (๑๙๙๔)^{๗๑} มีแนวคิดว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการรับและสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอย่างน้อย ๒ คน สอดคล้องกับแนวคิดของ Verderber (๒๐๐๗)^{๗๒} โดยชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารจะต้องประกอบด้วย บริบท (Context) ผู้รับและส่งสาร (Participants) สาร (Message) เครื่องมือในการสื่อความหมาย (Channels) เสียง (Noise) และปฏิกิริยาตอบสนอง (Feedback) ส่วนแนวคิดของ Brown คือ การสื่อสารจะเกี่ยวข้องทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การพูดจะมี ความหมายและก่อให้เกิดการสื่อสารก็ต่อเมื่อ ผู้รับมีความเข้าใจและมีการตอบสนองต่อการสื่อสารนั้น ๆ แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การสื่อสารจะต้องมีความหมายทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร

Hymes (๑๙๘๑)^{๗๓} ได้ให้ความหมายของการสื่อสารว่า คือ ความสามารถในการใช้ภาษา หรือตีความหมายได้ถูกต้อง เหมาะสมและเมื่อเกิดการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมสามารถรู้ได้ว่า ควรพูด อย่างไร กับใคร เวลาใด สถานการณ์ใด สถานที่ใด และจะพูดลักษณะใด Hybel (๑๙๙๕)^{๗๔} ได้กล่าวไว้ว่า “การสื่อสาร คือ กระบวนการที่มนุษย์ใช้แลกเปลี่ยน ข้อมูลความคิด และความรู้สึกซึ่งกันและกันโดยการพูด การเขียน หรือด้วยภาษาท่าทาง” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็น กระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการถ่ายทอด ข่าวสาร ข้อมูล แนวความคิด ความรู้สึกโดยใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับการฟัง การพูดการอ่าน และ การเขียน จะไม่เกิดความหมายหากผู้รับไม่เข้าใจการสื่อสารที่ดีต้องมีความหมายทั้งต่อผู้รับสารและผู้ส่งสาร

^{๗๑}Brown, H. Douglas, (1994), **Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy**, New Jersey: Prentice Hall Inc., p. 88.

^{๗๒}Verderber, Rudolph F, (2007), **Communicate**, 23rd Edition, p. 6-24.

^{๗๓}Hymes, D.H., (1981), **On the communicative competence in communicative approach to language teaching**, London: Oxford, p. 269-293.

^{๗๔}Hybel, Sandra, (1995), **Communicating Effective Approach**, New York: Mc. Graw-Hill, p. 6.

๒.๖.๒ ความหมายของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

Taylor (๑๙๙๔)^{๗๕} และ Brumfit (๑๙๘๓)^{๗๖} ได้กล่าวว่า การสอนภาษาอังกฤษที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับภาษาที่เรียน ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาด้วยการใช้ภาษามากกว่าด้วย การเรียนโครงสร้างทางภาษาโดยจะให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องของภาษา (Accuracy)

Widdowson (๑๙๗๘)^{๗๗} อ้างใน Larsen-Freeman (๒๐๐๐) ได้กล่าวไว้ว่าในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงโดยการนำแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมาใช้นั้นมีเหตุผลมาจากการที่ผู้เรียนสามารถผลิตประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดีแต่ก็ยังไม่สามารถที่จะนำความรู้ทางตัวภาษาที่ได้เรียนนั้นไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามบริบทที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการรู้ถึงกฎในตัวภาษาของผู้เรียนนั้นยังไม่เพียงพอแต่การใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ๆ นั้นเอง

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางภาษาที่มีไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งนอกจากที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ในเรื่องไวยากรณ์ภาษาแล้ว ผู้เรียนยังต้องมีความรู้ในสิ่งที่อยู่นอกเหนือตัวภาษา เช่น สถานภาพหรือความสัมพันธ์ของคู่สนทนาในสังคม อายุ เพศ การศึกษาความสุขภาพตลอดจนเจตนาทั้งทางตรงและทางอ้อมในการสื่อสาร เป็นต้น

Larsen-Freeman (๒๐๐๐)^{๗๘} ได้กล่าวไว้ว่าเป้าหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นคือการทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารในภาษาที่เรียนได้ โดยการจะทำเช่นนี้ได้จะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษา ความรู้ในเรื่องความหมาย และความเข้าใจในเรื่องของหน้าที่ของภาษาที่ใช้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเลือกรูปแบบของภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร บริบททางสังคม ตลอดจนบทบาททางสังคมของผู้ร่วมสนทนาด้วย นอกจากการสอนที่เน้นในเรื่องหน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบทางภาษาแล้ว ผู้เรียนยังต้องเรียนทักษะทั้งสี่ คือพูด ฟัง อ่าน เขียน ไปพร้อม ๆ กัน ตั้งแต่เริ่มต้นอีกด้วย โดยสิ่งที่มีความโดดเด่นในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือเนื้อหาของการเรียนการสอนจะอยู่ภายใต้กระบวนการทางการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการใช้ภาษาเพื่อการ

^{๗๕}Taylor. D., (1994), *Inauthentic authenticity or authentic Inauthenticity*, *TESL-EJ(2)*, (สืบค้นได้ที่ : www.kyoto-su.ac.jp/information/test-ejo2/a.l.html.), p.70.

^{๗๖}Brumfit, (1983), *Communicative Methodology in language Teaching*, Cambridge: Cambridge University Press, p.58

^{๗๗}Widdowson,H.G., (1978), *Teaching Language as Communication*, London: Oxford University Press.

^{๗๘}Larsen-Freeman, D., (2000), *Techniques and Principles in Language Teaching*, Oxford: Oxford University Press, 2nd edition.

สื่อสารทั้งสิ้นโดยการเรียนรู้จะสามารถสื่อสารได้นั้นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลักๆอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ ๑) ช่องว่างระหว่างข้อมูล (Information Gap) คือความต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน โดยเมื่อคู่สนทนาไม่มีข้อมูลหรือมีข้อมูลไม่พอเพียง ทำให้ต่างฝ่ายต้องการที่จะทราบหรือให้ข้อมูลซึ่งกันและกัน ๒) การเลือก (Choice) คือผู้เรียนมีโอกาสในการเลือกที่จะพูดหรือเขียน ตลอดจนรูปแบบในการสื่อสารความหมาย ๓) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือ ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้ทราบถึงผลของการสื่อสารที่ว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจากปฏิกิริยาของผู้ร่วมสนทนา นอกจากนี้แล้วการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารยังเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติกล่าวคือ ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาให้มากที่สุด การให้ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลกันโดยให้เลือกใช้ภาษาตามต้องการและให้ประเมินการสื่อสารด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารจริง ๆ ส่วนเรื่องข้อผิดพลาดที่ผู้เรียนมีขณะที่มีการเรียนการสอนนั้นไม่ใช่สิ่งที่ต้องการการแก้ไขเสมอ ทั้งนี้ข้อผิดพลาดจะถูกแก้ไขเฉพาะในส่วนที่สำคัญๆที่จะไปขัดขวางหรือสร้างความสับสนของความเข้าใจในการสื่อสารเท่านั้นมิฉะนั้นผู้เรียนอาจเกิดความไม่มั่นใจไม่กล้าที่จะใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

Wilkins (๑๙๗๖) ได้เสนอแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ว่าเป็นการให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตั้งแต่เริ่มต้น แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ละเลยในเรื่องความสำคัญทางไวยากรณ์และสถานการณ์ในการใช้ภาษา การสอนภาษาตามแนวทางการสอนเพื่อการสื่อสารจะมีข้อดีกว่าแนวคิดการสอนที่เน้นไวยากรณ์คือ มีการฝึกฝนภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารและเมื่อผู้เรียนได้มี การฝึกฝนการใช้ภาษาได้ในสถานการณ์จริงแล้วยังช่วยให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้เรียนอีกด้วย

การสร้างความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) ซึ่งเป็นเป้าหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ แบ่งได้เป็น ๔ ประเภทตามแนวคิดของ Savignon (๑๙๘๓) ดังต่อไปนี้

๑) ความสามารถด้านกฎเกณฑ์และโครงสร้างของภาษา (Linguistic or Grammatical Competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีเกี่ยวกับเรื่องการออกเสียง ศัพท์ โครงสร้างหรือรูปแบบของประโยคเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร

๒) ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistic Competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีเกี่ยวกับการใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น คนรู้ว่าควรพูดอย่างไรในสถานการณ์ใด จุดประสงค์ของการสนทนา ตลอดจนคำนึงถึงบทบาททางสังคมของตนเองและผู้ร่วมสนทนา เป็นต้น

๓) ความสามารถด้านความเข้าใจในระดับข้อความ (Discourse Competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีเกี่ยวกับการตีความวิเคราะห์ความสัมพันธ์กันของ

ประโยคต่างๆ โดยสามารถเชื่อมโยงความหมายและโครงสร้างทางไวยากรณ์เพื่อพูดหรือเขียนสิ่งต่างๆ ได้ต่อเนื่องมีความหมายสัมพันธ์กัน เช่น การมีลำดับของการเล่าเรื่อง การเขียนจดหมายที่มีข้อความ เป็นเหตุเป็นผลสอดคล้องกัน

๔) ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Pragmatic or Strategic Competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีเกี่ยวกับ การถอดความ การพูดซ้ำ การพูดอ้อม การใช้ภาษาสุภาพ ตลอดจนการใช้น้ำเสียงแบบต่างๆ เพื่อให้การสื่อสารมีความราบรื่นขึ้นหาก เมื่อเกิดความเข้าใจผิด หรือการไม่เข้าใจในการสื่อสาร

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่เพียงแต่จะอธิบายการใช้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ หรือ โครงสร้างทางภาษาเท่านั้น หากจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือการใช้ภาษาในการสื่อสารได้จริง ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแบบต่างๆ ในช่วงของการเรียนรู้ให้มากโดยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรจะเน้นเรื่องหน้าที่ของภาษามาก กว่ารูปแบบของภาษา^{๗๙}

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าการสอนภาษาตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการ สื่อสารนั้นเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนมากกว่าเน้นถึงหลักเกณฑ์การใช้ภาษา อีกทั้งยังให้ ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและความถูกต้องอีกด้วย ดังนั้นการเรียนการสอน แนวนี้จะต้องเน้นการทำกิจกรรมเพื่อการฝึกฝนการใช้ภาษาให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุด เช่น มีการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้สนทนาโต้ตอบกันเป็นคู่ กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ มีการสวม บทบาท การเล่นเกม เป็นต้น และการที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้เรียน ต้องมีทักษะความสามารถทั้ง ๔ ด้าน นั่นคือความสามารถในด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม ความสามารถด้านความสัมพันธ์ของข้อความ และ ความสามารถด้านการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย

๒.๖.๓ ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ^{๘๐} ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้ กลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้เชื่อว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการเรียน ผู้เรียน จะสามารถเรียนได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความเข้าใจเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะเรียนได้ดีถ้าเข้าใจ

^{๗๙}Littlewood, W., (1990), *Communicative Language Teaching: An Introduction*, Cambridge: Cambridge University Press, p.17-18.

^{๘๐}กรมวิชาการ, (๒๕๕๗), *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, หน้า ๑๐๙.

จุดประสงค์การเรียนรู้ เห็นประโยชน์ในการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ โดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เข้ากับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ และสิ่งที่จะช่วยให้เรียนภาษาต่างประเทศได้ดี ตลอดจนต้องเข้าใจหลักภาษาที่ใช้ในการวางรูปประโยคด้วยเช่นกัน ดังนั้นในปัจจุบันนี้การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงได้หันมายึดแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมากขึ้น โดยมีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่มีโอกาสพบได้จริงในชีวิตประจำวัน และคงให้ความสำคัญกับโครงสร้างไวยากรณ์ที่ปรากฏในเนื้อหาที่ใช้สื่อความหมาย

Littlewood (๑๙๙๐)^{๘๑} กล่าวว่า แนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวการสอนที่ไม่จำกัดความสามารถของผู้เรียนไว้เพียงความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์เท่านั้นแต่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ โดยสัมพันธ์ความสามารถทางไวยากรณ์เข้ากับยุทธศาสตร์การสื่อสารด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับกาลเทศะ ในชีวิตจริงผู้เรียนต้องสัมผัสกับการสื่อสารซึ่งเป็นการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย

ดังนั้น การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในปัจจุบันจึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนต้องจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียนเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน การจัดใจความสำคัญ ทำความเข้าใจจดจำแล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันได้

๒.๖.๔ แนวคิดในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในสถานการณ์จริง สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความอย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ โดยการใช้กิจกรรมที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและมั่นใจในการใช้ภาษามากขึ้น

Morrow (๑๙๘๑)^{๘๒} ได้ให้ความเห็นว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนต้องนึกถึงหลักสำคัญ ดังนี้

๑. มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน ผู้สอนต้องรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนครั้งนั้นมีจุดมุ่งหมายอะไร ต้องวางแผนและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งการเลือกเนื้อหาในการสอนย่อมขึ้นอยู่กับวัยและความสามารถของผู้เรียน

^{๘๑}Littlewood, W., (1990), *Communicative Language Teaching: An Introduction*, (Cambridge: Cambridge University Press, p. 17-18.

^{๘๒}Morrow, K., (1981), *Principle of Communicative Methodology in Communication in the Classroom*, Longman: Longman Group, p. 59-66.

ผู้สอนต้องมีเป้าหมายชัดเจนในการสอนแต่ละบทเรียน ต้องคำนึงว่าเมื่อการเรียนการสอนแต่ละบทจบลง ผู้เรียนต้องเห็นได้ชัดเจนว่าตนเองสามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนเองทำไม่ได้และสิ่งนั้นมีประโยชน์ต่อการสื่อสาร

๒. ให้ความสำคัญกับความสามารถโดยรวมมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย ผู้สอนควรตระหนักว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง และมีพัฒนาการไปเรื่อย ๆ จึงไม่สามารถแยกสอนได้เป็นส่วน ๆ เนื่องจากไม่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายได้เท่ากับการสอนภาพรวมของภาษาทั้งหมด

๓. กระบวนการสำคัญกว่าเนื้อหาต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกกิจกรรมที่จำลองกระบวนการสื่อสาร ซึ่ง Morrow ได้แนะนำกระบวนการที่สามารถนำมาใช้ในการฝึกภาษา ได้แก่

ก. การหาข้อมูลที่ขาดหายไป การสื่อสารจะเกิดขึ้นเมื่อมีคนสองคนหรือมากกว่ารู้ข้อมูลบางอย่างในขณะที่คนอื่น ๆ ไม่รู้แล้วมีการเปลี่ยนข้อมูลกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หายไปจนครบ

ข. ทางเลือก ผู้ที่เข้าร่วมในการสนทนาหรือการสื่อสารมีโอกาสเลือกเรื่องและวิธีการที่จะพูดอย่างไรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความคิดที่เข้าต้องการแสดง และสามารถเลือกรูปแบบไวยากรณ์ที่เหมาะสม

ค. ข้อมูลย้อนกลับ การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนสองคนนั้นเขาจะต้องมีจุดประสงค์ในใจแล้วว่าจะสื่อสารเรื่องใด การสื่อสารจึงไม่ได้เกิดเฉพาะการพูดด้วยกันเท่านั้นแต่ต้องมีเป้าหมายตั้งไว้ด้วย

ง. เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกกิจกรรมการสื่อสารในสถานการณ์จริงด้วย หลังจากผู้เรียนได้เรียนการใช้ภาษาแล้ว การที่ผู้เรียนอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอนตลอดเวลา ไม่ได้ก่อให้เกิดบรรยากาศการสื่อสารได้ แต่ผู้สอนไม่ควรปล่อยให้ผู้เรียนฝึกเอง ต้องมีการเตรียมและจัดระเบียบกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสม

จ. ไม่เคร่งครัดกับข้อผิดพลาด ผู้สอนไม่ควรเคร่งครัดกับข้อผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ตราบใดที่ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้เข้าใจ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกเป็นการสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษา

เป้าหมายของการเรียนการสอนนั้น ก็เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม Williams^{๘๓} ให้ความเห็นว่า การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นแนวทางที่ใช้กับผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และผู้เรียนจะประสบ

^{๘๓}Williams Warrens, (1995), *Teaching English as a Second Language*, London: Longman.

ความสำเร็จมากกว่าการเรียนรู้โดยเน้นย้ำโครงสร้างไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ Taylor^{๘๔} เห็นว่าเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับภาษาที่เรียนโดยตรงโดยการเรียนรู้ด้วยการใช้ภาษามากกว่าการเรียนรู้ภาษาด้วยการเรียนโครงสร้าง Richards^{๘๕} ยังได้กล่าวว่า ถึงแม้การสอนโดยเน้นไวยากรณ์ (Grammatical Competence) จะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างประโยคได้อย่างถูกต้องตามกฎต่าง ๆ และฝึกฝนตามแบบฝึกหัดแต่ไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามความหมายที่สมบูรณ์ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องนั้น การใช้วิธีสอนแบบสื่อสารสัมพันธ์ (Communicative Competence) จะทำให้สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และสามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์จริง ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการสามารถใช้และเข้าใจความหมายของภาษาในรูปแบบต่าง ๆ และสามารถที่จะดำเนินการสนทนาต่อไปได้ถึงแม้จะมีความรู้ในภาษาไม่มากนักก็ตาม

อาภัสรา ชินวรรณโณ (๒๕๔๘)^{๘๖} กล่าวว่า การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารว่าความจำเป็นในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นหัวใจหลักของการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาใหม่ ดังนั้นบทบาทของผู้สอนจะเน้นการสร้างสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการรับและส่งสารในสถานการณ์จริง (Real World Context)

ปัจจัยสำคัญในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ประสบความสำเร็จ มีดังนี้^{๘๗}

๑. คำนึงถึงความ ต้องการ และเหตุผลของผู้เรียนในการเรียนภาษาต่างประเทศ

๒. ความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเป็นปัจจัยหลักในการเรียนการสอน ดังนั้นผู้สอนจึงควรพิจารณาถึงความรู้เดิมและความรู้พื้นฐานที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความสามารถของแต่ละบุคคล ให้โอกาสผู้เรียนในการฝึกปฏิบัติทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และเรื่องที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อผู้เรียน

๓. ใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนรู้อะเนกสารจริง และสถานการณ์จริงประกอบการสอน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงและมีคุณค่าในการเรียนรู้ภาษา

^{๘๔}Taylor, B.P., (1983), **Teaching ESI: Incorporation and Communicative Student-Centered Component**, TESOL Quarterly, p. 69-73

^{๘๕}Richard, J.C., Ridgersm T, S, (2005), **Approaches and Method in Language Teaching**, Cambridge: Cambridge University Press.

^{๘๖}อาภัสรา ชินวรรณโณ, (๒๕๔๘), **มิติเพื่อการพัฒนาภาษา: กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^{๘๗}จรัสศรี สุภพิมล, (๒๕๕๐), **แนวคิดในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร** (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.thaiteacher.org/publication/teaching/eng2.pdf>.

๔. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามศักยภาพ ภูมิหลังและพื้นฐานของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ โดยส่งเสริมความเป็นตัวตนของตนเองมากที่สุด มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองความสนใจของผู้เรียน

๕. ให้ออกาสผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในการพูด การแสดงความคิดเห็นตามที่ผู้เรียนต้องการ มิใช่ให้พูดตามที่ผู้สอนต้องการ ไม่ควบคุมแก้ไขข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ทำให้การสื่อสารขัดข้อง บทบาทของผู้สอนควรเป็นผู้ชี้แนะและนำทางผู้เรียน เป็นผู้วางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นผู้ให้คำแนะนำในระหว่างการดำเนิน กิจกรรมและตรวจความก้าวหน้าการเรียนของผู้เรียน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามคำจำกัดความ มีลักษณะ ๔ ประการ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันดังนี้^{๘๘}

๑. เป้าหมายของการสอนเน้นไปที่องค์ประกอบทั้งหมดของทักษะการสื่อสาร และไม่จำกัดอยู่ภายในกรอบของเนื้อหาภาษาหรือไวยากรณ์

๒. เทคนิคทางภาษาได้รับการออกแบบมาเพื่อนำผู้เรียนไปสู่การใช้ภาษาอย่างแท้จริงตามหน้าที่ภาษา และปฏิบัติได้จริงโดยมีจุดมุ่งหมายในการพูด รูปแบบโครงสร้างภาษา มิใช่เป้าหมายหลักแต่ตัวรูปแบบเฉพาะของภาษาต่างหากที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารจนสำเร็จตามเป้าหมายได้

๓. ความคล่องแคล่วและความถูกต้องเป็นหลักการเสริมที่อยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสารที่มีหลายครั้งที่คล่องแคล่วอาจมีความสำคัญมากกว่าความถูกต้องเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนนำภาษามาใช้ได้อย่างมีความหมาย

๔. ในการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในตอนท้ายสุด ผู้เรียนต้องใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ ภายใต้อารมณ์ที่ไม่เคยฝึกมาก่อน

สรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์จริงได้ดีกว่าการสอนโดยเน้นโครงสร้างทางไวยากรณ์ อีกทั้งปัจจัยสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนควรคำนึงถึงความต้องการ ความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน ผู้สอนจัดกิจกรรมให้หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาและนำไปใช้อย่างมีความหมาย ใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์

^{๘๘}Brown, H. Douglas., (2007), *Principles of Language Learning and Teaching*, Englewood Cliffs: Prentice Hall.Hall Inc, p. 53.

๒.๖.๕ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคนอื่น ๆ (๒๕๔๕)^{๘๘} กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาให้สื่อความหมายกับคนอื่นได้ตามสถานการณ์จริง การเรียนรู้เฉพาะคำศัพท์และไวยากรณ์ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้องวิธีการสอน "ภาษาเพื่อการสื่อสารจึงเน้นฝึกการใช้ความสามารถด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างมีความหมายที่ถูกต้อง ตามสถานการณ์ที่กำหนดและนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ Widdowson (๑๙๘๗)^{๘๙} กล่าวว่า การเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการเน้นความแตกต่างระหว่างความรู้เกี่ยวกับภาษา (usage) และ ความสามารถในการใช้ภาษา (use) เช่น ความรู้เรื่องระบบของภาษา ซึ่งจะประกอบไปด้วย เรื่อง เสียง คำศัพท์ และโครงสร้าง ส่วนความสามารถในการใช้ภาษา คือ การนำความรู้เกี่ยวกับภาษามาใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อความหมาย และการสื่อสารจำเป็นต้องมีความรู้ทั้งสองประเภท แต่ความรู้เกี่ยวกับภาษาเพียงอย่างเดียวไม่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้เรียนจะสื่อสารความรู้สึกนึกคิดได้เพียงใด แต่ถ้าผู้เรียนสามารถสื่อสารได้โดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องแสดงว่าผู้ใช้ภาษามีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร Krashen (๑๙๘๒)^{๙๐} ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนควรเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติที่ใกล้เคียงกับการเรียนรู้ภาษาแรก ซึ่งเน้นความสามารถการใช้ภาษา ในขณะที่ Widdowson (๑๙๗๘)^{๙๑} เสนอกระบวนการเรียนนี้ต่างจากกระบวนการเรียนแบบการวิเคราะห์ภาษาแบบนักภาษาศาสตร์วิเคราะห์ แต่เป็นกระบวนการที่ผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมให้จูงใจผู้เรียนให้ใช้ภาษาได้ ซึ่งภาษาที่ใช้สอนต้องไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป สิ่งที่ต้องตรงกับความต้องการของผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนเน้นที่ความหมายและรูปแบบที่ถูกต้อง บรรยากาศในการเรียนต้องไม่เครียดและครูผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ ปรับข้อมูลทางภาษาที่ยากเกินระดับให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ถ้าสภาพการเรียนการสอนอยู่ในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ในที่สุด

^{๘๘}สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, (๒๕๔๕), การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพฯ:ไทยลันเกล้า, ๒๕๔๕, หน้า ๒๖๓.

^{๘๙}Widdowson, H.G., (1978), *Teaching Language as Communication*, London: Oxford University Press, p.18.

^{๙๐}Krashen, S.D., (1982), *Principles and Practice in Second Language Acquisition*, (Oxford: Pergamon Press, p.1-8.

^{๙๑}Widdowson, H.G., (1978), *Teaching Language as Communication*, London: Oxford University Press, p.18.

๒.๖.๕.๑ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง

Rubin (๑๙๙๐)^{๙๓} ได้กล่าวว่า ทักษะการฟังนั้นเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษา ดังนั้น ผู้เรียนควรเริ่มจากการฟังก่อนแล้วจึงพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ภาษาในทักษะอื่นๆ หากผู้เรียนประสบปัญหาในการฟัง แล้วอาจจะทำให้การเรียนรู้ภาษาไม่ประสบความสำเร็จได้

Underwood (๑๙๙๓)^{๙๔} กล่าวว่า การสอนทักษะด้านการฟัง ควรมุ่งเน้นให้ผู้ฟังได้เข้าใจความหมายและแสดงท่าทางหรือสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจจะเป็นการสอนที่ประสบความสำเร็จ

สุดารัตน์ พญาพรหม (๒๕๔๓)^{๙๕} กล่าวว่า การสอนการฟังเป็นกระบวนการทำความเข้าใจ จากเสียงที่ได้ยินเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดความหมาย

วันเพ็ญ เขตทองคำ (๒๕๔๘)^{๙๖} และ สุรพันธ์ กุศลสง (๒๕๔๓)^{๙๗} ได้ให้ความหมายของการฟังเป็นกระบวนการรับข่าวสารข้อมูลที่ได้ยินสร้างความหมายของข่าวสารที่ได้ยิน ผู้ฟังต้องใช้ความสามารถในการเรียบเรียง ตีความเพื่อที่จะเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน โดยพิจารณาจุดประสงค์การฟังจะมีประสิทธิภาพดีเมื่อผู้ฟังมีความตั้งใจ สนใจและมีประสบการณ์เดิมในเรื่องที่ฟังมาบ้าง จึงจะเข้าใจข้อความที่ผู้พูดต้องการสื่อและการฟังจะเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพูดและทักษะอื่นๆ

Krashen (๑๙๘๕)^{๙๘} กล่าวว่า การฟังว่าเป็นกระบวนการรับเข้า (Input) ที่สำคัญและมีความหมายต่อผู้ฟัง มีวิธีการหลายวิธีที่จะช่วยให้เข้าใจความหมายในสิ่งที่ฟัง เช่น วิธีการของ Asher^{๙๙} เป็นการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) วิธีนี้ผู้สอนใช้คำสั่งให้ผู้เรียนฟังและปฏิบัติตามโดยจะไม่บังคับให้พูดภาษาที่สอง จนกว่าจะเข้าใจในสิ่งที่ผู้สอนพูด

^{๙๓}Rubin, Dorothy, (1990), *Teaching Elementary Language Arts*, New Jerseys: Prentice Hall, 1990, p. 51.

^{๙๔}Unerwood, (1993), p.3

^{๙๕}สุดารัตน์ พญาพรหม, (๒๕๔๓), *แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, หน้า ๘.

^{๙๖}วันเพ็ญ เขตทองคำ, (๒๕๔๘), *ผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาการฟังและการพูดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๓ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมโรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจเปรมฤทัย*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

^{๙๗}สุรพันธ์ อังวัฒนกุล, (๒๕๔๓), *การเปรียบเทียบความสามารถและทัศนคติในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีธรรมชาติประกอบกับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือสอนครู*, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

^{๙๘}Krashen, D., (1985), *The Input Hypothesis*, London: Longman.

^{๙๙}Asher, JJ., (1983), *Learning Another Language through Action*, Sed Los Gatos Calif: Sky Production.

สรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการฟังเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่นำไปสู่การพูด ผู้สอนจึงควรจัดลำดับในการสอนโดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด

๒.๖.๕.๒ แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการพูด

Scott (๑๙๘๑)^{๑๐๐} ได้เสนอแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการพูดว่า ผู้สอนต้องสร้างกิจกรรมเพื่อให้ผู้สนทนาสามารถตีความในสิ่งที่ฟังและสามารถตอบได้ตลอดจนให้มีปฏิสัมพันธ์ทางการพูด จึงถือว่าการสอนที่ประสบความสำเร็จ

สุมิตรา อังวัฒนกุล (๒๕๓๕)^{๑๐๑} กล่าวว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญซึ่งจะต้องใช้ในชีวิตประจำวัน การประกอบวิชาชีพธุรกิจต่างๆ การพัฒนาการพูดของผู้ใหญ่เป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถของผู้สอน เนื่องจากผู้เรียนใช้ภาษาแม่ในชีวิตประจำวัน การพยายามให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

Little Wood (๑๙๙๕)^{๑๐๒} ได้ให้คำจำกัดความของการพูดเพื่อการสื่อสารว่าเป็นกิจกรรมระหว่างบุคคล ๒ คน ซึ่งได้แก่ ผู้พูดและผู้ฟังจะมีการโต้ตอบกับสิ่งที่ได้ยิน ทั้งสองฝ่ายจะต้องสามารถตีความในสิ่งที่ได้ฟัง ซึ่งไม่สามารถคาดเดารูปแบบของภาษาและความหมายล่วงหน้าได้ โดยผู้พูดคาดคะเนความรู้สึกของผู้ฟังเพื่อเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมในการมีปฏิสัมพันธ์เน้นเรื่องหน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบของภาษา การเรียนภาษาไม่ได้เรียนแต่เฉพาะกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์เท่านั้น ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการสื่อสารความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้

สมถวิล ธนโสภณ และคณะ (๒๕๔๔)^{๑๐๓} ได้กล่าวถึงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการพูดมีลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

๑. ผู้สอนควรมุ่งเน้นไปองค์รวมทั้งหมดของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารโดยไม่จำกัดในกรอบของเนื้อหาและไวยากรณ์

๒. ผู้สอนควรถ่ายทอดเทคนิคทางภาษาที่ได้รับออกมาเพื่อนำทางให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ภาษาทางการฟังและปฏิบัติจริงโดยมีจุดมุ่งหมายในการพูด

^{๑๐๐}Scott, Roger, (1981), *Speaking in Communication in the Classroom Application and Method for a Communication Approach*, London: Longma Group, p. 10.

^{๑๐๑}สุมิตรา อังวัฒนกุล, (๒๕๓๕), *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^{๑๐๒}Littlewood W., (1995), *Communicative Language Teaching An Introduction Printing*, London: Cambridge University Press, p.5.

^{๑๐๓}สมถวิล ธนโสภณ และคณะ, (๒๕๔๔), *คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภา, หน้า ๑๓๓-๑๓๔.

๓. ผู้สอนควรมุ่งเน้นทักษะด้านความคล่องตัวและความถูกต้อง ซึ่งเป็นหลักการที่เสริมอยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสารและควรที่จะมุ่งเน้นความคล่องแคล่วมากกว่า ความถูกต้องทางไวยากรณ์

๔. ตอนท้ายสุดตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการพูด ผู้สอนควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างเข้าใจ คล่องแคล่วและสร้างสรรค์ภายในบริบทที่ไม่เคยฝึกฝนมาก่อน

Harris (๑๙๖๙)^{๑๐๔} กล่าวถึง องค์ประกอบของความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารดังนี้

๑. ความคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความเร็วและความราบรื่นในการพูดความต่อเนื่องและความเป็นธรรมชาติของผู้พูด

๒. ความสามารถในการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจ (Comprehensibility)

๓. ปริมาณของคำพูดที่สามารถใช้ในการสื่อสาร (Amount of Communication)

๔. คุณภาพของการสื่อสาร (Quality of Communication) หมายถึง การใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และไวยากรณ์

๕. การออกเสียง (Pronunciation)

๖. คำศัพท์ (Vocabulary)

รูปทอง กว้างสวัสดิ์ (๒๕๔๙)^{๑๐๕} เสนอกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสาร โดยเริ่มจากกิจกรรมง่ายๆ ในขั้นเริ่มต้น (Early Production) โดยให้ผู้เรียนตอบคำถาม Yes/No และจากการตอบคำถามซึ่งตอบเพียงคำเดียวให้พัฒนาขึ้นโดยการตอบเป็นวลีและประโยค ในขั้นต่อมา ผู้สอนจัดกิจกรรมโดยใช้ประโยคปลายเปิด (Open-ended Sentence) และ บทสนทนาปลายเปิด (Open-dialogue)

สรุปได้ว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญที่ผู้เรียนจะต้องใช้เพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจได้ โดยคำนึงถึงความชัดเจนของเนื้อหาซึ่งจะต้องสื่อความหมายให้เข้าใจได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ และความถูกต้องด้านไวยากรณ์ คำศัพท์และการออกเสียง

^{๑๐๔}Harris, D., (1969), *Testing English as a Second Language*, New York: McGraw.

^{๑๐๕}รูปทอง กว้างสวัสดิ์, (๒๕๔๙), *คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ*, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

๒.๗ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๗.๑ ความหมายของสื่อการเรียนรู้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๕)^{๑๐๖} กล่าวว่า “สื่อ” (Media) เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า “Medium” แปลว่า “ระหว่าง” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เมื่อมีการนำสื่อมาให้ผู้เรียนใช้ศึกษาจึงเรียกสื่อชิ้นนั้นว่า “สื่อการเรียนรู้” (Learning media) และหากเป็นสื่อสำหรับครูผู้สอนใช้ในการสอนจะเรียกสื่อชิ้นนั้นว่า “สื่อการสอน” (Instructional media) ดังนั้น สื่อการเรียนการสอน จึงหมายรวมถึง สื่อชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนในหลักสูตร สิ่งเหล่านี้ เป็นวัสดุ อุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ ในเทคโนโลยีการศึกษา และเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับทำการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

สำหรับ สื่อการเรียนการสอน นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายของคำคำนี้ไว้อย่างมาก จึงประมวลมาโดยย่อ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๒๓)^{๑๐๗} ได้ให้ความหมายว่า วัสดุสิ้นเปลือง อุปกรณ์ เครื่องมือที่ไม่ผู้ฟังได้ง่าย และวิธีการกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งถ่ายความรู้ เจตคติ และทักษะไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (๒๕๓๓)^{๑๐๘} ได้ให้ความหมายว่า ระบบสื่อกลางทุกชนิดที่เชื่อมโยงให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของระบบการเรียนการสอนตามหลักสูตร

วาสนา ชาวหา (๒๕๓๓)^{๑๐๙} ได้ให้ความหมายว่า สิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมบูรณ์ สงวนญาติ (๒๕๓๔)^{๑๑๐} ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้

^{๑๐๖}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๔๕), **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, หน้า ๒๖.

^{๑๐๗}ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (๒๕๒๓), **เทคโนโลยีการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรและระบบสื่อการสอน**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, หน้า ๑๑๒.

^{๑๐๘}ไชยยศ เรืองสุวรรณ, (๒๕๒๓), **เทคโนโลยีการสอน การออกแบบและการพัฒนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์, หน้า ๙๐.

^{๑๐๙}วาสนา ชาวหา, (๒๕๓๓), **สื่อการเรียนการสอน**, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์, หน้า ๘.

^{๑๑๐}สมบูรณ์ สงวนญาติ, (๒๕๓๔), **เทคโนโลยีทางการเรียนรู้การสอน**, กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครูหน่วยศึกษานิเทศก์ ภาคพัฒนาตำราและเอกสารทางวิชาการ, หน้า ๔๓.

กระบวนการเรียนรู้ดำเนินสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่วัตถุสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือ
 อมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งวิธีการสอนและกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

จากการพิจารณาความหมายของสื่อการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า สื่อ
 การเรียนการสอน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่บรรจุหรือสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำไปใช้ประกอบ
 เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาหรือสาระนั้น หรือใช้เป็นตัวกลางในการจัดกิจกรรมการเรียน
 การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ

๒.๗.๒ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความหมายของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning
 Package) เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ ใช้ในการเสริมสมรรถภาพแก่ผู้เรียนซึ่งแอลสแปช
 (Alspach, ๑๙๙๕)^{๑๑๑} ได้กล่าวว่ามีวิธีการเรียกชุด การเรียนรู้ด้วยตนเองไว้หลายอย่างคือ
 Modularized instruction, Self-directed Learning Modules, Self Instructional Modules,
 Self Instructional Packages, Self Pace modules, Self Instructional Units, Self
 Instructional Packets และ Independent Study Units โดยที่นักการศึกษา แต่ละท่านได้นำ
 คำศัพท์แต่ละคำไปใช้โดยอธิบายความหมายแตกต่างกันไปเล็กน้อยสำหรับ ในประเทศไทยคณะครุ
 ศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้บัญญัติศัพท์เรียกชุดการเรียนรู้ด้วย ตนเองไว้ดังต่อไปนี้ชุดการ
 เรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning Units) ชุดการสอนเอกัตภาพ (Self-instructional Packages)
 ชุดการสอนแบบหน่วยหรือบทเรียนโมดูล (Instructional Modules) บทเรียนโมดูลด้วยตนเอง
 (Self-instructional Modules) บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instructional Lesson :
 Programmed Lesson) กาญจนา เกียรติประวัติ (๒๕๒๔)^{๑๑๒} กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ (Learning
 Package) ว่าเดิมนั้นใช้คำว่า ชุดการสอนเพราะครูเป็นผู้ใช้ ดังนั้นผู้ทำกิจกรรมก็คือ ครูในปัจจุบัน
 นักการศึกษาเปลี่ยนมาใช้ คำว่าชุดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นผู้ใช้สื่อต่างๆ ในชุด
 การเรียนรู้เพื่อศึกษา ด้วยตนเองและในทำนองเดียวกัน (กิดานันท์ มลิทอง, ๒๕๔๐)^{๑๑๓} ก็ได้เรียกชุด
 การเรียนรู้ด้วยตนเองว่า ชุดการสอน (Teaching Package) สำหรับผู้สอนใช้สอนและเรียกว่าชุดการ
 เรียน (Learning Package) สำหรับผู้เรียนใช้เรียนนอกจากนี้ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้
 ความหมายของชุดการเรียนรู้ ด้วยตนเองไว้ดังต่อไปนี้ วาสนา ชาวหา (๒๕๒๕)^{๑๑๔} ให้ความหมาย

^{๑๑๑}Alspach Joann, (1995), Educational process in nursing staff development, St. Louis: Mosby Year Book, p. 102.

^{๑๑๒}กาญจนา เกียรติประวัติ, (๒๕๒๔), *นวัตกรรมทางการศึกษา*, กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและ
 การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, หน้า ๑๗๔-๑๗๕.

^{๑๑๓}กิดานันท์ มลิทอง, (๒๕๔๐), *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*, กรุงเทพฯ; โรงพิมพ์ชวนชม,
 หน้า๘๔.

^{๑๑๔}วาสนา ชาวหา, (๒๕๒๕), *เทคโนโลยีการศึกษา*, กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, หน้า ๑๓๙.

ของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นชุดการเรียน การสอนที่จัดโปรแกรมการเรียนสำหรับผู้เรียนด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจ เป็นรายบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนของตนเองไปให้ถึงขีดสุดความสามารถโดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่นส่วน (วีระ ไทยพานิช, ๒๕๒๙)^{๑๑๕} กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ เป็นชุดการเรียนที่จัดเป็นหน่วยการเรียนหัวข้อเนื้อหาและอุปกรณ์ของแต่ละหน่วยได้จัดไว้เป็นชุด หรือกล่องหรือซองชุดการเรียนอาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปซึ่งส่วนมากจะประกอบด้วย คำชี้แจงหัวข้อจุดหมายการประเมินผลเบื้องต้นการกำหนดกิจกรรมและการประเมินขั้นสุดท้าย โดยมีจุดมุ่งหมายสำหรับการเรียนรู้รายบุคคลซึ่งผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบทางการเรียนด้วยตนเอง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ๒๕๓๔)^{๑๑๖} กล่าวว่าชุดการเรียนรู้คือการวางแผนการเรียนรู้โดยใช้สื่อต่างๆ ร่วมกันหรือหมายถึงการใช้สื่อประสมเพื่อสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวางตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยจัดเป็นชุดในลักษณะซองหรือกล่อง (กรองกาญจน์ อรุณรัตน์, ๒๕๓๖)^{๑๑๗} ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองหมายถึงชุดของโปรแกรมสื่อประสมที่มีการนำเอาวิธีการจัดระบบมาใช้ ในการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองตาม ความสามารถตามอัตราการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน วาสนา ชาวหา (๒๕๒๕)^{๑๑๘} และ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ๒๕๒๕)^{๑๑๙} ได้กล่าวไว้ว่าชุดการเรียนรู้เป็นชุดสื่อประสมที่จัดไว้อย่างมีระบบที่มี การวางโปรแกรมไว้ล่วงหน้าด้วยการกำหนดเนื้อหาสาระสื่อการสอนกิจกรรมการเรียน สภาพแวดล้อมและการประเมินให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนมีส่วนในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง ได้รับคำติชมทันทีได้รับการเสริมแรงที่เป็น ความสำเร็จความภาคภูมิใจ และได้ใคร่ครวญเรียนรู้ตามลำดับขั้นตามความสะดวกและความเห็น ของแต่ละบุคคลส่วน

๒.๗.๓ แนวคิดหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะนำไปสู่การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้แก่แนวคิดพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิด ๕ ประการดังชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๓๔)^{๑๒๐} กล่าวไว้ ดังนี้

^{๑๑๕}วีระ ไทยพานิช, (๒๕๒๙), วิธีสอน, หน้า ๑๓๔.

^{๑๑๖}ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (๒๕๓๔), ระบบสื่อการสอน, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, หน้า ๓๒.

^{๑๑๗}กรองกาญจน์ อรุณรัตน์, (๒๕๓๖), กระบวนการเขียนบทเรียนโปรแกรม, เชียงใหม่: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หน้า ๒๖.

^{๑๑๘}วาสนา ชาวหา, (๒๕๒๕), เทคโนโลยีการศึกษา, หน้า ๑๓๙.

^{๑๑๙}ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (๒๕๒๕), ชุดการสอนระดับประถมศึกษาในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ ๘-๑๕. กรุงเทพฯ: ป.สัมพันธ์พาณิชย์. หน้า ๑๒๐.

^{๑๒๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๕.

แนวคิดที่ ๑ เป็นแนวคิดตามหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำแนวคิดนี้มาใช้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จัดการศึกษา ที่ให้อิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล

แนวคิดที่ ๒ เป็นแนวคิดที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากแบบเดิม ที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นการจัดประสบการณ์และสื่อประสมที่ตรงกับเนื้อหาวิชาในรูปแบบของ ชุดการเรียนโดยให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตนเองจากชุดการเรียน

แนวคิดที่ ๓ เป็นแนวคิดที่พยายามจะจัดระบบการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน ให้เป็นไปในรูปสื่อประสมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อ “ช่วยครูสอน” มาเป็น การ “ช่วยผู้เรียนเรียน”

แนวคิดที่ ๔ เป็นแนวคิดที่พยายามจะสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมโดยนำสื่อการสอนและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มมาใช้ ในการประกอบกิจกรรมร่วมกันของผู้เรียน

แนวคิดที่ ๕ เป็นแนวคิดที่ยึดหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้มาจัดสภาพการณ์ การเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พบเห็นสิ่งต่างๆ ดังนี้

- ๑ ได้ร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง
- ๒ ได้ทราบผลเรียนได้ทันที
- ๓ ได้รับการเสริมแรงทางบวกทำให้ผู้เรียนภาคภูมิใจที่ได้ทำถูกหรือคิดถูก อันจะทำให้กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต
- ๔ ได้เรียนรู้ที่ละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนเอง โดยไม่มีใครบังคับนอกจากนี้

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (๒๕๒๘)^{๑๒๑} ได้กล่าวถึงหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการผลิตชุดการเรียน ดังนี้

๑. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยา ในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้เพราะถือว่าการสอนนั้นไม่สามารถป็นให้ ผู้เรียนเป็น พิมพ์เดียวกันได้ในเวลาที่เท่ากันเพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ตามวิถีทางของเขา และใช้เวลา เรียนในเรื่องหนึ่งๆ ที่แตกต่างกันไปความแตกต่างเหล่านี้มีความต่างในด้านความสามารถสติปัญญาความต้องการความสนใจร่างกายอารมณ์และสังคมด้วยเหตุผลที่คนเรามีความแตกต่าง กัน ดังกล่าวผู้สร้างชุดการเรียนจึงพยายามที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้ เรียนอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดนั้น ๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่งก็คือ การจัดการสอนรายบุคคลหรือการจัดการสอนตามอัตราหรือการศึกษาด้วยตนเองซึ่งล้วนแต่ เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน

๒. การนำสื่อประสมมาใช้ (Multi-media Approach) เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลาย ประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างมีระบบ ความพยายามอันนี้ก็เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียน

^{๑๒๑}เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต, (๒๕๒๘), เทคโนโลยีทางการศึกษา, หน้า ๒๙๒.

การสอนจากเดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่งให้ความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อประเภทต่าง ๆ

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองได้แก่

๓.๑ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง

๓.๒ ตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที

๓.๓ เสริมแรงคือผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจที่ตนทำได้อกต้องเป็นการให้ กำลังใจเรียนต่อไปถ้าตนเองทำไม่ถูกต้องจะได้ทราบว่าที่ถูกต้องนั้นคืออะไรจะได้ไตร่ตรอง พิจารณาทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือสิ้นหวังในการเรียนเพราะเขา มีโอกาสที่จะสำเร็จได้เหมือนคนอื่นเหมือนกัน

๓.๔ เรียนไปที่ละขั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

๔. การใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพ แวดล้อมและวัยของผู้เรียนทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในชุดการเรียนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบการตรวจเช็ค ทุกขั้นตอนและทุกอย่างจะต้องสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดีมีการทดลองปรับปรุงจนมี ประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่เชื่อถือได้จึงจะนำออกใช้ สรุปได้ว่า การเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้อย่างดีต้องยึดถือทฤษฎีจิตวิทยาการ จัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนในรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้ตามความสามารถความสนใจความต้องการ และตามศักยภาพของตนเองเน้นการฝึกความรับผิดชอบความมีวินัยในตนเองดังนั้นในการสร้าง ชุดการเรียนรู้อย่างดีจะต้องช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนและเสริมแรงให้กับผู้เรียน

๒.๗.๔ ขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้

สำหรับขั้นตอนการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนโดยนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียน ตามหลักประสบการณ์การเรียนรู้ดังนั้นการออกแบบระบบการเรียนการสอนจึงเป็นกรอบของกระบวนการผลิตระบบการสอนหรือวัสดุการเรียนการสอน (Instructional Materials) ซึ่งประสาน สัมพันธ์กับองค์ประกอบพื้นฐานของการออกแบบการสอนในกระบวนการออกแบบจึงต้องเริ่มต้น ที่การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักการกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นตอนต่อ ๆ ไป

การสร้างชุดการเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๒๕)^{๑๒๒} ได้ให้แนวคิดในการสร้างชุดการเรียนไว้ดังนี้

^{๑๒๒}ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (๒๕๒๕), ชุดการสอนระดับประถมศึกษาในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการเรียนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ ๘-๑๕, หน้า ๔๕.

๑. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์อาจจะกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการ เป็นแบบสหวิทยาการตามที่เห็นเหมาะสม

๒. กำหนดหน่วยการสอนแบ่งเนื้อหาวิชาออกมาเป็นหน่วยโดยประมาณ เนื้อหาวิชาที่จะ ให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ใน ๑ ครั้งหรือ ๑ สัปดาห์

๓. กำหนดหัวข้อเรื่องผู้สอนจะต้องถามตนเองว่าในการสอนแต่ละหน่วยควรจะ ประสบการณ์เป็นหัวข้อเรื่อง

๔. กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวข้อแนวคิด สารและหลักเกณฑ์สำคัญไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกัน

๕. กำหนดวัตถุประสงค์โดยให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องเป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนและ เปลี่ยนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

๖. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือกและการผลิตสื่อการสอนกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงกิจกรรมอย่าง ที่ผู้เรียน ปฏิบัติเช่น การอ่านบัตรคำสั่งการตอบคำถามการเขียนภาพการทดลองทางวิทยาศาสตร์การ เล่นเกมส์ เป็นต้น

๗. กำหนดแบบประเมินผลโดยต้องออกแบบการประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรมโดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรม มา เรียบร้อยแล้วผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

๘. เลือกและผลิตสื่อการสอนวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อสอนของแต่ละหัวข้อเรื่องแล้วก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพเรียกว่าชุดการสอน

๙. หาประสิทธิภาพชุดการสอนเพื่อเป็นการประกันว่าชุดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนผู้สร้างจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้าโดยคำนึงถึงหลักการว่า การเรียนรู้เป็นการช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน

๑๐. การใช้ชุดการเรียนการสอนที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถนำไป สอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดการเรียนการสอนและระดับการศึกษาโดยมีขั้นตอน ดังนี้ให้ ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนนำเข้าสู่บทเรียนขั้น ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นการเรียนการสอน) ขั้นสรุปผลการเรียนการสอนเพื่อสรุปความคิด รวบยอดและหลักการที่สำคัญทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (๒๕๔๖)^{๑๒๓} ได้ให้แนวทางในการสร้างสื่อขึ้นมาใหม่เป็น กระบวนการที่ต้อง ใช้เวลาดำเนินการได้ตามความพร้อมและความเหมาะสมตามขั้นตอนดังนี้ สํารวจ ปัญหาและความ ต้องการของสังคมและจัดลำดับความสำคัญศึกษา และกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน วิเคราะห์ จุดประสงค์และขอบเขตเนื้อหาของสื่อกำหนดรูปแบบสื่อสร้างสื่อตามรูปแบบที่กำหนดนำ สื่อ ไปทดลองวิเคราะห์ผล ปรับปรุงแก้ไข นำสื่อไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และติดตามและประเมินผล

^{๑๒๓}กรมการศึกษานอกโรงเรียน, (๒๕๔๖), ชุดการเรียนทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหมวด วิชาภาษาไทย รหัส ไทย๒๐ (TH20), กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน, หน้า ๔.

๒.๗.๕ สื่อการเรียนภาษาอังกฤษ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๙)^{๑๒๔} ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า มีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณสมบัติเฉพาะที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างน่าสนใจ สื่อเหล่านี้จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากหนังสือเรียน แบบฝึกหัด คู่มือครูและแถบบันทึกเสียงประกอบบทเรียนแล้ว สื่อภาษาอังกฤษที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น หนังสือพิมพ์ แบบฟอร์มต่าง ๆ จดหมาย แผ่นภาพ ป้ายโฆษณาและสื่ออื่น ๆ นอกจากนี้ สื่อของจริงที่พบเห็นรอบ ๆ ตัว ทั้งในและนอกห้องเรียนก็สามารถนำมาใช้สอนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หากโรงเรียนมีความพร้อมก็อาจพิจารณาสื่อที่เป็นเทคโนโลยีทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา วิดีทัศน์ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สื่อทางไกลและอื่น ๆ เป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างรวดเร็วขึ้น อุปกรณ์ และสื่อดังกล่าวนี้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้ หรือสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนการสอน สภาพห้องเรียน ระดับพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียน โดยจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสื่อและพิจารณาใช้สื่อจนสามารถนำสื่อแต่ละชนิดมาประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

อาจกล่าวได้ว่า สื่อเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอน เนื่องจากแนวการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร ครูผู้สอนซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางการเรียนได้ถูกลดบทบาทลงและเปลี่ยนมาเป็นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแทน ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางภาษา และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งหนึ่งที่ถือเป็นตัวกลางให้กับผู้สอนได้ถ่ายทอดความรู้ เจตคติ และทักษะไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สิ่งนั้น คือ สื่อการเรียนรู้ สำหรับการสื่อสารเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีอยู่หลายประเภท ได้แก่ สิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อของจริง และสื่อที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

มัทนา ทองใหญ่ (๒๕๓๙) ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีหลากหลายประเภทไว้ ดังนี้

๑. ห้องปฏิบัติการภาษา (Sound lab) การเรียนระบบเสียงซึ่งใช้สื่อความหมาย สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่จะช่วยในการสอนทักษะฟัง พูด ได้เป็นอย่างดี คือ ห้องปฏิบัติการภาษา

^{๑๒๔}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๓๙), คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.

๒. เครื่องเล่นเทป ใช้สำหรับสอนบทสนทนา สอนเพลงหรือการฟังเพื่อความเข้าใจ (Listening comprehension) หรือใช้อัดเสียงของนักเรียนเวลาพูดหรืออ่าน แล้วนำมาเปิดให้นักเรียนฟังเพื่อแก้ไขในข้อที่บกพร่องอยู่

๓. โทรทัศน์ เทปวีดิโอ ที่มีบทเรียนภาษาอังกฤษ เช่น เทปวีดิโอ นิทาน การ์ตูน เพลง ก็สามารถนำมาเสริมบทเรียนได้เป็นอย่างดี

๔. ของจริง ได้แก่ตัวครู นักเรียน สิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องเรียน ของจริงช่วยให้ให้นักเรียนได้ประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นการดีที่สุด ทำให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว และจำได้แม่น

๕. ของจำลอง ใช้แทนของจริง เช่น ผลไม้พลาสติก ตัวสัตว์ต่าง ๆ ของเล่นเด็ก เหล่านี้ล้วนเป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดีไม่แพ้ของจริง ของจำลองใช้สำหรับสอนคำศัพท์และบทสนทนาได้ดี

๖. รูปภาพ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่หาได้ง่าย ประหยัด สะดวกในการนำมาใช้ หาได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากนิตยสาร ปฏิทิน โปสเตอร์ เป็นต้น

๗. กระดานและชอล์ก สื่อการเรียนการสอนที่ครูคุ้นเคยมากที่สุด ใช้ได้ตลอดเวลา ประหยัดและมีประโยชน์อย่างยิ่ง

๘. บัตรคำ เป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นและใช้อยู่ประจำ เพราะมีประโยชน์อย่างมาก ควรมีขนาดเท่ากันและเขียนด้วยลายมือที่อ่านง่าย เหล่านี้ เป็นต้น

ประนอม สุรัสวดี (๒๕๓๔)^{๑๒๕} ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไว้ว่า ได้แก่ รูปภาพ ของจริง หรือตัวนักเรียนเอง เทปบทสนทนาหรือเทปเพลง วีดิทัศน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีมากมายหลายประเภท สื่อการเรียนการสอนมีบทบาทช่วยส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้ โดยการทำกิจกรรม และได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ สิ่งที่สำคัญคือ การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จะต้องเน้นการใช้ภาษาเป็นสื่อในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน โดยยึดแนวปฏิบัติที่สำคัญ อันจะก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง

^{๑๒๕}ประนอม สุรัสวดี, (๒๕๓๔), ภาษาอังกฤษกับเด็กไทยในระดับประถมศึกษา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า ๑๑.

๒.๘ การท่องเที่ยว

๒.๘.๑ ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism)^{๑๒๖} หมายถึง การเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ มิใช่เพื่อรับจ้าง แต่เพื่อเป็นการผ่อนคลายใจ เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน เพื่อการศึกษา ศาสนา กีฬา เพื่อติดต่อธุรกิจตลอดจน รวมถึงการประชุมสัมมนาและการเยี่ยมญาติพี่น้อง

องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO)^{๑๒๗} ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางใดๆ ก็ตามเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล ๓ ประการดังนี้
 ประการที่ ๑ การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร

ประการที่ ๒ การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจหรือความพึงพอใจของผู้เดินทางไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม

ประการที่ ๓ เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมญาติพี่น้อง เพื่อความเบิกบานบันเทิงรื่นรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษาหาความรู้และเพื่อติดต่อธุรกิจ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) สรุปได้ว่า หมายถึง การเดินทางออกจากที่พักเป็นการชั่วคราว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจเยี่ยมญาติหรือวัตถุประสงค์อื่นใดที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียดในยามว่างหรือ เมื่อเวลาที่ต้องการจะพักผ่อนซึ่งอาจเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้และประสบการณ์จากการเดินทางท่องเที่ยวอีกด้วย (นิคม จารุมณี^{๑๒๘}, ส่งศรี วงษ์เวช^{๑๒๙})

และในปี ๒๕๐๖ (ค.ศ. ๑๙๖๓) องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลีและได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุม แต่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักฐานหรือพำนักอยู่เป็นการถาวร

^{๑๒๖} ละยาศรี หุณทนะเสรี, (๒๕๓๔), ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย, กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

^{๑๒๗} จริญญา เจริญสุกใส, สุวัฒน์ จุฑากรณ์, (๒๕๔๕), หน่วยที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เอกสารการสอน ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

^{๑๒๘} นิคม จารุมณี, (๒๕๓๖), การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

^{๑๒๙} ส่งศรี วงษ์เวช, (๒๕๔๕), รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัจจุบันถือได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับประเทศที่ไม่มีอุตสาหกรรมหนักเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวที่ประกอบไปด้วยธุรกิจโดยตรงและทางอ้อมหรือการสนับสนุนการบริการนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะแก่ชาวต่างชาติถือได้ว่าเป็นธุรกิจสินค้าออกที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ (Invisible Export) เป็นการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยการขายสินค้าคือบริการต่าง ๆ ซึ่งผลประโยชน์ จะตกอยู่ในประเทศเพราะก่อให้เกิดอาชีพหลายแขนง นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียดและได้รับความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมและยังเป็นการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดอย่างกว้างขวาง โดยความสำคัญของการท่องเที่ยว^{๑๓๐} มีดังนี้

๑. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้โดยนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศชาติ เช่นเดียวกับการส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศคือค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (Tourism Expenditure) ที่ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในประเทศไทยซึ่งสามารถ คำนวณรายได้จากนักท่องเที่ยว คือ จำนวนนักท่องเที่ยว X วัน พักเฉลี่ย X ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/วัน/คน

๒. การท่องเที่ยวแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลชำระเงินของประเทศ กล่าวคือ ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาและประสบปัญหาสภาวะการขาดดุลการค้าและดุลชำระเงินเนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาจะต้องพึ่งพิงประเทศที่พัฒนาแล้วในการนำเข้าสินค้าที่ตนเองไม่สามารถผลิตได้เช่น เครื่องมือเครื่องจักรและเทคโนโลยีต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการผลิตและพัฒนาประเทศสินค้าเหล่านี้มีมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับมูลค่าส่งออกสินค้าทางการเกษตร นอกจากนี้ประเทศกำลังพัฒนายังต้องพึ่งสถาบันการเงินระหว่างประเทศเพื่อกู้ยืมเงินมาใช้ในการพัฒนาประเทศดังนั้นรายได้จากการท่องเที่ยวมูลค่านับแสนล้านบาทต่อปี จึงช่วยลดดุลการค้าได้อย่างมาก

๓. การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีรัฐบาล คือ นักท่องเที่ยวต้องจ่ายภาษีต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ นักท่องเที่ยวต้องจ่ายภาษีเมื่อซื้อสินค้าและบริการและภาษีทางอ้อมที่จะจ่ายอีกเช่น ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน ค่าภาษีศุลกากรค่าธรรมเนียมการประทับตราหนังสือเดินทางและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ภาษีกรมสรรพากร ภาษีหน่วยราชการ ส่วนท้องถิ่น จัดเก็บค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมโรมแรมค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายอาหารสุราและเครื่องดื่ม เป็นต้น

๔. การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้ออกไปตามส่วนภูมิภาคของประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมากดังนั้น รายรับจากการท่องเที่ยวจึงกระจายออกไปสู่ประชาชนอย่างรวดเร็วทั้งระบบเศรษฐกิจ

๕. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนทั้งแรงงานทั่วไป (Unskilled) และแรงงานที่มีความชำนาญ (Skills) เพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนของแรงงานสูงกว่าเครื่องจักร (Labor Intensive Industry)

^{๑๓๐}สุพัตรา วิชัยประเสริฐกุล, (๒๕๔๕), แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, วิทยาลัยนอร์ทอีสต์สถาบันพัฒนศึกษา (การวางผังเมือง), กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

๖. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราอย่างกว้างขวางช่วยกระตุ้นการผลิตและการลงทุนในอัตราส่วนสูงด้วยค่าทวีทางเศรษฐกิจ (Economic Multiplier) เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างยิ่งเพราะนอกจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะมีผลโดยตรงต่อผู้จัดการที่พักและธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งสร้างงานอาชีพอีกมากมายแล้วผลทางอ้อมจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวยังทำให้รายได้ของแรงงานในธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ หมุนเวียนรับ - จ่าย ต่อไปอีกหลายรอบจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุดของตัวเองยังหมุนเวียนได้มากรอบเพียงใดก็ยิ่งทำให้มูลค่าของมันเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น

๗. การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัด (Limitless Boundary Industry) ไม่มีปัญหาเรื่องการผลิตและไม่มีกำหนดโควตาการจำหน่ายกล่าวคือ การผลิตไม่ขึ้นกับสภาพดินฟ้าอากาศหรือเครื่องมือเครื่องมือโดยเฉพาะเจาะจงเหมือนเช่นการผลิตในสาขาอื่น ๆ การท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละประเทศแต่ละภูมิภาคของประเทศและขึ้นอยู่กับความสามารถของรัฐบาลแต่ละประเทศที่จะใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของตน

๒.๘.๒ องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะเข้าเยี่ยมชมนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัย ๓ ประการ^{๑๓๑} ดังนี้

๑. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติศิลปวัฒนธรรมโบราณสถาน ฯลฯ อันเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ดึงดูดของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนถ้าไม่มีสิ่งดึงดูดใจแล้วนักท่องเที่ยวก็ไม่มีแรงจูงใจมาสถานที่นั้น

๒. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง สิ่งที่จะบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจสะดวกและอยากท่องเที่ยวอีกหรือพักอยู่นานขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การขนส่งการสื่อสารไฟฟ้า น้ำประปา ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและบริการนำเที่ยว เป็นต้น

๓. การเข้าถึงพื้นที่ (Accessibility) หมายถึง การคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ ต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงพื้นที่นั้นตลอด จนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียงจะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้โดยมีปัจจัยการคมนาคมที่สะดวกก็จะมีนักท่องเที่ยวนิยมเข้าไปท่องเที่ยวมาก แต่ถ้าแหล่งท่องเที่ยวอยู่ไกลและไม่มีคมนาคมเข้าถึงได้สะดวกเพียงพอก็จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวนี้ลดความสำคัญลงโครงการศึกษาวิจัยมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

นอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น องค์ประกอบด้านการตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Marketing) เป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพราะการตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่ง

^{๑๓๑} Colier and Hardaway, (1997), *Principle of Tourism*, Auckland: Longman Paul Ltd.

ท่องเที่ยวของตนแล้ว ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งด้านสิ่งดึงดูดในสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการซึ่งการตลาดการท่องเที่ยวอาจทำได้ ๒ วิธีคือ การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นต้น องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวซึ่งผู้เกี่ยวข้องต้องพิจารณาในปัจจัยต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับรูปแบบลักษณะการท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันไป เช่น การท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงต้องมีการบริหารจัดการให้เหมาะสม

๒.๘.๔ แนวคิดเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว

ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว เป็นภาษาสากลที่ใช้เป็นเครื่องมือทางภาษาสากลที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร (A Mean of Communication) ระหว่างบุคคลต่างเชื้อชาติหรือต่างภาษาและวัฒนธรรม การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว (Travel) การไปเที่ยวเป็นหมู่คณะ (Tour) การเยี่ยมเยือน (Visit) การไปเที่ยวใน ช่วงเวลาอันสั้น หรือการทัศนจร (Excursion) ที่มีความรู้ความเข้าใจภาษาอังกฤษ ทั้งทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนที่ดี จะได้เปรียบบุคคลอื่นที่ไม่เข้าใจการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะการท่องเที่ยวหรือการนำเที่ยวนั้นจะเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tour) หรือการนำเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tour)

ภาษาอังกฤษใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยว มีลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่เหมือนกับภาษาอังกฤษทั่วไป หากแต่ภาษาอังกฤษที่ใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยวมีคำนำหน้าศัพท์และคำศัพท์เฉพาะสาขา (Technical Term) อีกทั้งมีกลวิธีหรือลีลาในการใช้ภาษา นัยนา ทองศรีเกตุ^{๑๓๒} กล่าวว่า ในระยะเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมวลชนและประชาสัมพันธ์ ภาษาอังกฤษเพื่อการโรงแรมใช้หลักการการเรียนการสอน ESP หรือภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ (English for Specific) เป็นที่แพร่หลายในวงการศึกษาของประเทศไทย ทั้งนี้เพราะว่า ESP นั้น เป็นการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในแต่ละสาขาอาชีพและผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีและอย่างเหมาะสม จากแนวความคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารการท่องเที่ยว นอกจากจะเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสารระหว่างบุคคลในท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ควรเป็นภาษาที่ให้ข้อมูลที่บอกข้อเท็จจริงหรืออธิบายความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเที่ยวนั้น ๆ ด้วย

^{๑๓๒} นัยนา ทองศรีเกตุ, (๒๕๒๘), ความพร้อมของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ในการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการทางธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมในจังหวัดภาคใต้, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

๒.๙ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism Management)

ปัจจุบัน รัฐบาลไทยได้มีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการส่งเสริมและใช้โอกาสจาก การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายตลาดและจำนวนนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติ โดยกำหนดนโยบายด้านการบริการและการท่องเที่ยว ให้การท่องเที่ยวเป็นหนทางสำคัญ ของการนำ รายได้ที่เป็นกระแสดเงินสดเข้าสู่ประเทศ และรัฐบาลยังมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพ และ มาตรฐานของการบริการ เพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการให้บริการและการท่องเที่ยว รวมทั้ง ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและการท่องเที่ยว ทั้งด้านการพัฒนาภาค บริการ และด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นเรื่องหลัก มีการกำหนดเรื่องท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (national agenda) เป็นภารกิจที่ครอบคลุมหลายหน่วยงาน และมีความจำเป็นต้องบริหารจัดการ เชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานและองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ประชาชน ทั้งขยายพื้นที่ท่องเที่ยวด้วยการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ขยายตลาดใน ระดับภูมิภาค (intra regional) และนอกภูมิภาค (inter regional) ผลักดันให้ประเทศไทยสู่เป้าหมาย การเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวแห่งเอเชียในที่สุด ไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นที่ให้ความสำคัญ กับการพัฒนาการท่องเที่ยว ประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สปป.ลาว กัมพูชา หรือแม้แต่ประเทศที่มีขนาดใหญ่อย่างสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น ญี่ปุ่น ก็หันมาให้ความสำคัญ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเหตุ, ผล มีภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดี ทางสายกลาง พอประมาณ เงื่อนไข ความรู้ (รอบรู้รอบคอบ ระมัดระวัง) สมดุล/มั่นคง/ยั่งยืน ชีวิต/เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม น ไปสู่ เงื่อนไขคุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต สติปัญญา ขยันอดทน แบ่งปัน) 15 กับการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่นเดียวกัน ซึ่งรูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวในปัจจุบันก็มีความ หลากหลาย และมีทางเลือกใหม่ ๆ สำหรับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น การจัดการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น หรือชุมชน เป็นการท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่ง มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้ประกาศให้ปี พ.ศ.2545 เป็นปีสากลแห่งการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) ซึ่ง คณะกรรมการของสหประชาชาติได้เรียกร้องให้องค์กรระหว่าง ประเทศ รัฐบาลและภาคเอกชน เข้า มามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนปีสากลแห่ง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งผลให้ ประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีการกำหนดนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ การ พัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางดังกล่าวให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการทรัพยากรเพื่อ นำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และ วัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว การ จัดการรายได้ และการ กระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้มีการจัด โครงการต่างๆ ขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องและเชื่อมโยง กับการส่งเสริมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะ เป็นโครงการส่งเสริมหมู่บ้าน OTOP มีการ คัดเลือกหมู่บ้านที่ตำนานและสินค้าที่น่าสนใจ อาทิ หมู่บ้านเบญจรงค์ หรือหมู่บ้านอัญมณี ทำมิด ของจังหวัดอยุธยา หรือบ้านถวาย ที่มีชื่อเสียงด้านงาน ไม้ของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้แม้ว่าที่ ผ่านมาจะมีการทุ่มเทในเรื่องตลาดไปมาก แต่ยังไม่เห็น ผลเท่าที่ควร หลายแห่งมีสภาพทรุดโทรม จึงได้ มีการจัดมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวขึ้นเป็นครั้งแรกใน

รอบ 40 ปี โดยใช้วิธีการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ และสร้างเกณฑ์ชี้วัดจัดแบ่งมาตรฐานตามลำดับ ซึ่งจัดแบ่งในลักษณะคล้ายกันกับมาตรฐาน โรงแรม ที่มีทั้งระดับ 1 ดาวถึง 5 ดาว การสร้างตัวชี้วัดจัดมาตรฐานนี้ยังได้จัดทำขึ้นสำหรับการท่องเที่ยวของชุมชน ที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวให้เกิดการเพิ่มปริมาณเป็นรายได้จากการท่องเที่ยว จากการสนับสนุนการท่องเที่ยวของรัฐบาล ได้ก่อให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวขึ้นใน ชุมชนต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการส่งเสริม สนับสนุน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับกระแสของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้แต่ละท้องถิ่นเร่งพัฒนาตนเองเพื่อรองรับกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล โดยเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่มีอยู่แต่เดิม และสร้างแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ขึ้นอย่างมากมาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว 16 ทางประวัติศาสตร์ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวก็มีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามลักษณะของ พื้นที่ เช่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ นักท่องเที่ยวได้เข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้าน เพื่อศึกษาเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านและชุมชน โดยมีหมู่บ้านที่ดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการจัดการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ไว้คอยบริการ นักท่องเที่ยวด้วยกันทั้งหมดกว่า 150 แห่งในประเทศไทย เฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือมีชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวขึ้นมากกว่า 70 แห่ง (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ, 2548 ระบุใน กรวรรณ สังขกร, 2552:39)

๒.๙.๑ หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนานุกรม (2546) ระบุในกรวรรณ สังขกร (2552:39) ได้กล่าวถึงหลักการของ การท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ดังนี้ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต 5) มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม 6) คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน นอกจากนี้ วีระพล ทองมา (2551:ระบบออนไลน์) ซึ่งมองไปที่บริบทในการ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ดังนั้นหลักการ ท่องเที่ยวจึงต้องมีหลักการร่วมกัน ตามประเด็นต่อไปนี้ 1) การท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชน ได้มีการพินิจพิจารณาถึงสภาพปัญหา ผลกระทบการท่องเที่ยวอย่างรอบด้านแล้ว ชุมชนร่วมตัดสินใจลง มติที่จำดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร 2) สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิดร่วม วางแผนร่วม ทำกิจกรรมร่วม ติดตามประเมินผลร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน และรับประโยชน์ร่วมกัน 3) ชุมชนต้องการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กร ชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ได้ เพื่อกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิก 17 ทั้งหมดในระดับหนึ่ง

และดำเนินการด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายการบริหาร การจัดการ การ ประสานงาน เพื่อให้การ
 ท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชนที่เห็นร่วมกัน 4) เนื้อหา กิจกรรม ของ
 การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมี ศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน ความเป็น
 ธรรม และให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์
 และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 5) มีกฎ กติกาที่เห็นร่วมจากชุมชน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน
 และสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้ 6) ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน
 ชาวบ้านทั่วไปและนักท่องเที่ยว ควรมี กระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อ
 ก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงาน การท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสม และมีความ
 ชัดเจน 7) การท่องเที่ยวโดยชุมชน จะต้องมีการที่มาจากข้อตกลงร่วมกันภายในชุมชน ด้วย เช่น
 ความสะอาด ความปลอดภัย การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และพิจารณา ร่วมกันถึง
 ชีตความสามารถในการรองรับ 8) รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชน
 และรักษา สิ่งแวดล้อม 9) การท่องเที่ยวจะไม่ใช่อาชีพหลักของชุมชน และชุมชนต้องดำรงอาชีพหลัก
 ของ ตนเองไว้ได้ ทั้งนี้ หากอาชีพของชุมชนเปลี่ยนเป็นการจัดการท่องเที่ยว จะเป็นการทำลายชีวิต
 และจิต วิญญาณดั้งเดิมของชุมชนอย่างชัดเจน 10) องค์กรชุมชน มีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับ
 ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และ พร้อมจะหยุดเมื่อเกินความสามารถในการจัดการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้หาก
 มองในแง่ความพร้อมของชุมชน และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในมิติของชุมชนแล้ว
 การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะ เป็นไปได้ด้วยดีนั้น ยังต้องพิจารณาจากมิตินอกชุมชนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง
 ด้วย ได้แก่ ตลาด นโยบายรัฐที่ เข้ามาสนับสนุน และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นต้น จาก
 หลักการท่องเที่ยวที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หลักการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นั้น จะเน้นไปที่การมี
 ส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก ตั้งแต่ขั้นตอนการคิดริเริ่มไปจนถึงการจัดสรร ผลประโยชน์ มุ่งเน้นให้
 ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งหากชุมชน สามารถดำเนินการได้ตาม
 หลักการท่องเที่ยวข้างต้น นอกจากจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง การ จัดการท่องเที่ยวประสบ
 ความสำเร็จแล้ว ยังช่วยให้เกิดความยั่งยืนอีกด้วย 18 องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดย

๒.๙.๒ องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ดังนั้นพอสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
  - ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์
  - มีวิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
  - ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
- 2) องค์กรชุมชน
  - ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน
  - มีปราชญ์ หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่าง ๆ ที่หลากหลาย
  - ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

3) การจัดการ

- มีกฎ กติกา ในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
- มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยว และสามารถ เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้
- มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม
- มีกองทุนของชุมชนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของชุมชน

4) การเรียนรู้

- ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ และความ เข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- มีระบบการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน
- สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

๒.๑๐ วิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๐.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์ (๒๕๕๕)^{๑๓๓} ได้ทำการวิจัยในประเด็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต: การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ พบว่ากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีรูปแบบการเรียนรู้คือ กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ วางแผนการทำงานและการแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินตนเอง เห็นคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งที่เรียน และนำไปประยุกต์ใช้ โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการทำงานตามความสนใจ การเขียนบันทึกการเรียนรู้ การตั้งคำถามและตอบคำถาม การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการศึกษางานวิจัย

ไพพรรณ มุ่งศิริ (๒๕๕๓)^{๑๓๔} ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การเลือกใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการเลือกใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล เพื่อเพิ่มทักษะการเขียน ประชากรประกอบด้วยนักศึกษา ๖๕ คน

^{๑๓๓}รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์, (๒๕๕๕), การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต; การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการการเรียนรู้, วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑-๒.

^{๑๓๔}ไพพรรณ มุ่งศิริ, (๒๕๕๓), การเลือกใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา, รายงานวิจัย, สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการเขียน ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามเป็นการสำรวจความถี่ในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๔ ประเภท คือ สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อบนอินเทอร์เน็ต สื่อประเภทบันทึก และสื่อประเภสิ่งมีชีวิต ผลจากการศึกษาพบว่า สื่อประเภสิ่งพิมพ์ หนังสือภาษาอังกฤษเป็นสื่อที่กลุ่มประชากรเลือกใช้มีความถี่มากที่สุด วารสารภาษาไทยและตำราภาษาอังกฤษอยู่ในอันดับที่สองและอันดับที่สามตามลำดับ ส่วนสื่อประเภสื่อบนอินเทอร์เน็ต สื่อสามอันดับแรก ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ห้องพูดคุย (Chat Room) และบทเรียนผ่านเว็บ (Web-based Instruction) สำหรับสื่อประเภบันทึก รายการโทรทัศน์ เพลงภาษาอังกฤษ และภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ เป็นสื่อที่แสดงค่าระดับความถี่ใน ๓ อันดับแรก สื่อประเภสุดท้าย คือ สื่อประเภสิ่งมีชีวิต อาจารย์ชาวไทย แสดงความถี่สูงเป็นอันดับแรก อาจารย์ชาวต่างประเทศแสดงความถี่รองลงมา และการสนทนากับชาวต่างชาติแสดงค่าความถี่น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความถี่ในการใช้สื่อทั้งสี่ประเภ สื่อประเภสิ่งมีชีวิตและสื่อประเภบันทึก กลุ่มประชากรเลือกใช้เท่าเทียมกัน ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต จัดอยู่ในอันดับสองและสามตามลำดับ ผลจากการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายในห้องบริการสารสนเทศเพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการเรียนและผู้เรียนแต่ละคนในห้องบริการสารสนเทศ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน

๒.๑๐.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

อัญชลี อติแพทย์ (๒๕๕๔)^{๑๓๕} ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมวก จังหวัดสมุทรสงครามพบว่ารูปแบบของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยว ควรเป็นรูปแบบของสื่อบทเรียนที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในลักษณะของสมุดพกพาที่มีรูปภาพ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เฉพาะด้านตามความต้องการของผู้ให้บริการและมีหน้าบันทึกคำศัพท์ที่ผู้ใช้พบใหม่

การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการเรียน ของบุบผา อยู่ทรัพย์ (๒๕๕๕)^{๑๓๖} การเก็บข้อมูลประกอบด้วยการแจกแบบสอบถาม ๒ ครั้ง เพื่อวัดระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้คู่มือนักศึกษา ซึ่งแจกนักศึกษาหลังการเก็บข้อมูลครั้งแรก และมีการเปรียบเทียบระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองทั้งก่อนและหลังการใช้คู่มือนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองในระดับต่ำ ก่อนการใช้คู่มือนักศึกษา แต่ระดับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาหลังการใช้คู่มือนักศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลาง และผลวิจัยยืนยันว่าระดับการ

^{๑๓๕} อัญชลี อติแพทย์, (๒๕๕๔), รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมวก จังหวัดสมุทรสงคราม, วารสารวิจัยและพัฒนา ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

^{๑๓๖} บุบผา อยู่ทรัพย์, (๒๕๕๕), การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาผ่านการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะ, Thai Journals Online.

เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้คู่มือนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ สรุปได้ว่า การสอนกลวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองให้แก่ นักศึกษาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองให้นักศึกษาได้

วราพร พูลเกษ วนุชชิตา สุภัทควนิช และชิตีพล วิมุกตานนท์ (๒๕๕๕)^{๑๓๗} ได้ทำการศึกษาวจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของ ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ ๒) เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้มี ความเข้มแข็งในการใช้ภาษาอังกฤษในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการ ปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวใน ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ จำนวน ๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ๑) แบบสำรวจความต้องการการพัฒนาทักษะการ สื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ ๒) บทเรียนการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ บ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ๓) แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ๔) แบบสอบถามความคิดเห็นในการ พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า (๑) ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์มีความต้องการให้บทเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับ หมู่บ้านโฮมสเตย์จำนวน ๕ หัวข้อ คือ การต้อนรับนักท่องเที่ยว การแนะนำเกี่ยวกับที่พักโฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ การแสดงพื้นบ้าน ประเพณีและวัฒนธรรม และอาหาร พื้นบ้าน โดยจัดเรียงตามลำดับความสำคัญของเนื้อหาในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (๒) ก่อนการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๕ โดยหลังการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (๓) ชุมชนหมู่บ้าน โฮมสเตย์มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ คือ การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษควรเน้นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ในการต้อนรับและแนะนำนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ได้จริงและเนื้อหาที่ นำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจะต้องให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่นให้มากที่สุด และจะต้องมีการติดตามผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชน หมู่บ้านโฮมสเตย์สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการต้อนรับและแนะนำนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศได้ตามสถานการณ์และบริบทของท้องถิ่น

^{๑๓๗}วราพร พูลเกษ, วนุชชิตา สุภัทควนิช, และชิตีพล วิมุกตานนท์, (๒๕๕๕), การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูฉินารายณ์, กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์.

๒.๑๐.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ลลิตา ภูทอง (๒๕๕๓)^{๑๓๘} ศึกษาการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงรายและ ๒) ศึกษาโอกาสและสภาพปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชน จำนวน ๑๒๘ คนจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ๑๐ ชุมชน ซึ่งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน ๗ ชุมชน ไตแก ชุมชนแม่กำปอง ชุมชนปกากะญอแมกลางหลวง ชุมชนบ้านถ้ำตบเตา-หนองเปี้ย ชุมชนบ้านมง ดอยปุย(สุเทพ) ชุมชนดอยหลวงเชียงดาว ชุมชนบ้านห้วยน้ำริน และชุมชนบ้านโป่ง และในจังหวัดเชียงราย มีจำนวน ๓ ชุมชน ไตแก ชุมชนบ้านห้วยขี้เหล็ก (ดอยยาวี) ชุมชนหมูเซอแดงบ้านจะคือ และชุมชนบ้านโป่งงาม (ถ้ำปลา) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยวิธีทางสถิติเพื่อหารอยละ คะแนนเฉลี่ย และสวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษไม่ได้ รอยละ ๖๘ สวนกลุ่มที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้มีความสามารถในการสื่อสารด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสามารถในทักษะการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับน้อย ดานโอกาสในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวชุมชน พบว่า ผู้นำและสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนมีโอกาสในการสื่อสารอยู่ในระดับน้อย สวนปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน

^{๑๓๘}ลลิตา ภูทอง, (๒๕๕๓), การสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย. รายงานผลการวิจัย, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ พื้นที่การวิจัย
- ๓.๓ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล/การฝึกอบรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ ตารางสรุปงานขั้นตอนการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในจังหวัดเชียงราย” การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น ๗ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ การสำรวจพื้นที่เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

การลงพื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยประสานและขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน ๔ ชุมชน ๒ อำเภอ ได้แก่ ชุมชนบ้านหลวงใหม่พัฒนา บ้านหาดบ้าย ในอำเภอเชียงของ ชุมชนบ้านป่าตาลประชาสันติ ชุมชนบ้านต้าหัวฝาย ในจังหวัดเชียงราย จำนวนชุมชนละ ๒๐ คน โดยการสุ่มอย่างง่ายตามวัตถุประสงค์ (Purposive Random Sampling)

ระยะที่ ๒ ลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจและเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

กิจกรรมในระยะที่ ๒ นี้ ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนักวิจัยชี้แจงประเด็นสำคัญ ได้แก่ โครงร่างงานวิจัย จุดประสงค์ของการวิจัย การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชากร ขั้นตอนการพัฒนาชุดคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้การสัมภาษณ์

อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนท่องเที่ยวและลูกค้าต่างชาติที่มาใช้บริการในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชน OTOP จังหวัดเชียงราย เพื่อทำการเก็บข้อมูลวิจัย

๒) เข้าไปสังเกตพฤติกรรมในการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนกับลูกค้าต่างชาติที่มาใช้บริการในแต่ละวันในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

๓) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยในขั้นตอนการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษาได้มีการแบ่งรูปแบบการสัมภาษณ์ออกเป็น ๒ รูปแบบด้วยกัน คือ

(๑) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

ผู้ศึกษาได้ประสานกับผู้นำชุมชนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย เมื่อผู้นำชุมชนมีการประชุมชุมชน จึงแจ้งให้ผู้ศึกษาได้ทราบ เพื่อมาพบปะชุมชนและแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย ทำให้ได้รู้จัก คั่นเคยกับชุมชนมากขึ้น มีความสัมพันธ์ มีความไว้วางใจกันระดับหนึ่ง ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยผ่านการสอบถามประเด็นการสื่อสารภาษาอังกฤษต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ซึ่งขั้นตอนนี้ใช้ในช่วงพักการทำงานหรือในช่วงว่างจากลูกค้า ซึ่งการสัมภาษณ์นี้ เป็นเหมือนการพูดคุยกันปกติในแต่ละวัน

(๒) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษาไว้ก่อนล่วงหน้า ได้แก่ ระยะเวลาในการทำงาน ภูมิหลังของบุคคลากร แบ่งเป็นด้านการศึกษา และด้านการทำงาน ลักษณะการทำงานในแต่ละวัน ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน ทักษะการสื่อสารที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม และแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ประเด็นในการสัมภาษณ์อาจมีการยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนได้หากการสัมภาษณ์นั้นมีการไปสู่ประเด็นอื่นที่น่าสนใจ โดยในการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมในการให้ข้อมูลแก่ผู้ศึกษา

๔) การสังเกตพฤติกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลการสื่อสารภาษาอังกฤษในประเด็นต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาเพื่อนำมาประกอบในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5) ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการร่วมประชุมกับผู้นำ/ตัวแทนของชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลข้อมูลทั่วไป การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด) และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเฉพาะในบริบทของพื้นที่ที่กำหนด เป็นข้อมูลความรู้ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมาก

ระยะที่ ๓ การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมในระยะที่ ๓ นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิที่ได้จากการลงสำรวจพื้นที่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำและตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย

และแบบสอบถาม ผนวกกับข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูล เช่น ทฤษฎี หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่นำมาสังเคราะห์ เพื่อสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอออยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ และสอดคล้องกับบริบทชุมชน และความต้องการของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ ๔ การตรวจสอบความถูกต้องของร่างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กิจกรรมนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของคู่มือ เช่น โครงสร้างในการสร้างชุดฝึกสื่อประกอบ ลักษณะเนื้อหาองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ ความยากง่ายของภาษาที่ใช้ ประเภทของสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบ และ การออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ มาให้คำแนะนำในการปรับเนื้อหา รูปแบบของเนื้อหา ความยากง่ายของภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของกิจกรรมประกอบ และแบบของสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างของชุมชน ผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม คือ ได้คำแนะนำในการปรับภาษาให้สละสลวย การจัดเรียงลำดับเนื้อหาให้เป็นระบบ การเพิ่มกิจกรรมและปรับเปลี่ยนลักษณะของกิจกรรม

ระยะที่ ๕ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอออยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่และนำร่างแบบสอบถามดังกล่าว ตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่านปรับปรุงตามข้อแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับประชากร ๓ คน ในครั้งที่ ๑ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น และ นำไปทดลองใช้กับก่อนทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๖๐ คน

ระยะที่ ๖ การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น

กิจกรรมนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแนะนำขั้นตอนในการฝึกพัฒนาให้กับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีเวลาในการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมงในระยะเวลา ๒ เดือน อย่างไรก็ตามในระหว่าง ก่อนครบกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้ ผู้วิจัยกลับไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อนำผลมาปรับปรุงให้ชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หลังจากครบกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้แล้ว ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและนำผลข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาวิเคราะห์เป็น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ ๗ การเผยแพร่ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการเผยแพร่คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นการเผยแพร่นวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาให้กับกลุ่มประชากร ผู้วิจัยเผยแพร่คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ให้กับประชากรในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีของจังหวัดเชียงราย และชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีอื่น ๆ

๓.๒ พื้นที่การวิจัย

การวิจัยการบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การวิจัยไว้ดังนี้

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้คือ บุคลากรบุคลากรผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับให้บริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ๔ ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหลวงใหม่พัฒนา บ้านหาดบ้าย ในอำเภอเชียงของ ชุมชนบ้านป่าตาลประชาสันติ ชุมชนบ้านต้าหัวฝาย ในจังหวัดเชียงราย จำนวนชุมชนละ ๒๐ คน โดยการสุ่มอย่างง่ายตามวัตถุประสงค์ (Purposive Random Sampling)

๑. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ (Purposive Random Sampling) อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพดังกล่าว มาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป

๒. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึง กันยายน ๒๕๖๓ และได้ทำการทดลองใช้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในเดือน เมษายน - พฤษภาคม หลังจากทำการทดลองใช้คู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเอง คณะผู้วิจัยนำคู่มือภาษาอังกฤษไปถ่ายทอดให้แก่ ชุมชน OTOP นวัตวิถี จำนวน ๔ ชุมชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ในเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๓

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งปริมาณและคุณภาพดังนี้

๓.๓.๑.๑ แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการลงพื้นที่ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำและตัวแทนประชากรกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาข้อมูลจากการลงพื้นที่วิจัยพื้นฐานจาก เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผู้ให้ข้อมูล และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

๒) คัดเลือกประเด็นคำถามที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเนื้อหาการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๓) จัดทำร่างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามมีลักษณะสอดคล้องกับแบบสอบถามความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีประเด็นที่ต้องการศึกษาแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ประเด็นที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

ประเด็นที่ ๓ ความต้องการการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษประเด็นต่าง ๆ ของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

โดยลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วัชรภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, ๒๕๔๖) โดยลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธีการกำหนดน้ำหนักแบบผลการ Arbitrary Weighting ของ Likert (วัชรภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, ๒๕๔๖) ซึ่งกำหนดน้ำหนักคำตอบเป็นค่าของคะแนนเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๕ ระดับ คือ น้อยที่สุด = ๑, น้อย = ๒, ปานกลาง = ๓, มาก = ๔, และมากที่สุด = ๕ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่านเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) และนำไปร่วมทดลองใช้กับประชากรจำนวน ๓๐ คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

๔) นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คนเพื่อตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) และนำไปทดลองใช้กับกลุ่ม

ประชากรจำนวน ๑๐ คน เพื่อหาจุดบกพร่องด้านภาษาและปรับเปลี่ยน เพื่อให้ได้มาซึ่งแบบสอบถามที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย

๕) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความครอบคลุมเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยอีกครั้ง แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ก่อนนำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

๓.๓.๑.๒ คู่มือภาษาอังกฤษ

คู่มือภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ เป็นชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีของจังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนในการสร้างคู่มือภาษาอังกฤษ

ในการสร้างคู่มือภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) นำผลวิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นในประเด็นด้านความรู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์มาจัดทำเป็นร่างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองจำนวน ๕ บท โดยออกแบบให้มีเนื้อหาครอบคลุมกับความต้องการและเอื้อให้เกิดการพัฒนาทั้งทักษะการพูดและทักษะการฟัง

๒) นำร่างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของชุมชนท่องเที่ยวในชุมชน ทั้ง ๕ บทเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่านเพื่อตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้มาซึ่งชุดสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและครอบคลุมสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง

๓) ปรับปรุงแก้ไขคู่มือภาษาอังกฤษ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง

๔) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓ คน เพื่อหาข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างนั้นและนำไปปรับปรุงให้สัมพันธ์กับความต้องการเฉพาะบริบท ก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

๕) นำชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปอบรมกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา ๒ เดือน ๒๔ ชั่วโมง โดยผู้วิจัยมีการติดตามและเฝ้าสังเกตการณ์เพื่อคอยแก้ไขปัญหา และข้อข้องใจที่เกิดขึ้น

๓.๓.๑.๓ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

การสร้างแบบทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนจากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- ๑) ศึกษาเนื้อหาคู่มือภาษาอังกฤษอย่างละเอียด รวมทั้งจุดมุ่งหมายของชุดสื่อการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ จำนวน ๕ ด้าน ที่ชุมชนท่องเที่ยวต้องการพัฒนา
- ๒) สร้างแบบทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษครอบคลุมเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของคู่มือทั้ง ๕ ด้านชนิดจำกัดคำตอบ (Restricted-respond type) จำนวน ๕๐ ข้อ
- ๓) นำแบบทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
- ๔) นำข้อเสนอแนะและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

๓.๓.๑.๔ แบบประเมินความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความคิดเห็น

ในการสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ๑) วางแผนการสร้างแบบประเมินความคิดเห็นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งแบบประเมินความพึงพอใจเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้
  - ประเด็นที่ ๑ ด้านเนื้อหา
  - ประเด็นที่ ๒ ด้านภาษา
  - ประเด็นที่ ๓ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา
  - ประเด็นที่ ๔ ด้านการออกแบบ
  - ประเด็นที่ ๕ ด้านการใช้ประโยชน์

โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วิชราภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, ๒๕๔๖)

- ๒) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) และให้ข้อเสนอแนะ
- ๓) ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง
- ๔) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓ คน เพื่อหาข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างนั้นและนำไปปรับปรุงให้สัมพันธ์กับความต้องการเฉพาะบริบท ก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน

๓.๓.๒ เนื้อหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ๕ ชนิด ดังนี้

(๑) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ประกอบด้วยข้อความจำนวน ๓ ตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียน

ตอนที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การฟังและการพูด ของชุมชนท่องเที่ยว มีจำนวน ๔ คำถาม ได้แก่ ข้อที่ ๑ ท่านคิดว่าทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) ของท่านอยู่ในระดับใด ข้อที่ ๒ ท่านคิดว่าทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) ของท่านเพียงพอต่อความต้องการในการสื่อสารหรือไม่ ข้อที่ ๓ ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมหรือไม่ ข้อที่ ๔ ท่านเคยศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งใดบ้าง

ตอนที่ ๓ การสอบถามความต้องการมีต่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว มีจำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑. การต้อนรับและการรับรองห้องพัก ๒. การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก ๓. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ๔. การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ๕. การแจ้งออกจากที่พัก

(๒) ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ หน่วย ที่สร้างขึ้นจากความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การต้อนรับและการรับรองห้องพัก โดยมีเนื้อหาเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการกล่าวต้อนรับ ด้านการรับรองห้องพัก ด้านการรับรองห้องพักผ่านโทรศัพท์ และด้านการตอบรับการสำรองห้องพัก และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก โดยมีเนื้อหามุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการลงทะเบียนห้องพัก ด้านการชี้แจงราคาห้องพัก ด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสถานที่พัก ด้านการแนะนำรายละเอียดการเข้าพัก และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีเนื้อหา มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการแนะนำเมนูอาหารท้องถิ่น ด้านการอธิบายส่วนประกอบอาหารท้องถิ่น ด้านการบอกถึงรสชาติของอาหาร ด้านการแนะนำเครื่องดื่ม และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว มีเนื้อหา มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด ด้านการบอกเส้นทางและวิธีการเดินทาง ด้านการแนะนำของฝากและของที่ระลึก ด้านการบอกราคาและการต่อรองราคา และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การแจ้งออกจากที่พัก มุ่งพัฒนาทักษะ การสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการแจ้งออกและถามรายละเอียดค่าที่พัก ด้านการแนะนำวิธีการชำระเงิน ด้านการรับเงินและทอนเงิน ด้านการกล่าวขอบคุณและอำลา และแบบฝึกหัดท้ายบท

(๓) แบบประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน มีทั้งหมด ๑๓ คำถาม

(๔) แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อน และหลังของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งหมด ๕๐ ข้อ

(๕) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยสอบถามความพึงพอใจ ประกอบด้วย ๕ ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา ด้านการออกแบบสื่อการสอน และด้านการใช้ประโยชน์

ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่การข้อมูลที่เกี่ยวกับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย โดยอาศัยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (Participatory process)

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ทำการศึกษารายละเอียดภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย โดยมีวิธีการดำเนินการแบ่งเป็น ๔ ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ ๑ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวทางในการศึกษาและเตรียมการวิจัย ตลอดจนสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย กิจกรรม ดังนี้

๑) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการฟัง และพูดที่ใช้ในการสื่อสารสำหรับการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๒) ประสานงานกับผู้นำชุมชนถึงความจำเป็นในการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย และเข้าร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนและตัวแทนเพื่อสร้างความเข้าใจ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการสร้างเครื่องมือวิจัย

ระยะที่ ๒ ศึกษาบริบทชุมชนและถอดบทเรียน เป็นการศึกษาบริบทชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย โดยมีกิจกรรม ดังนี้

๑) การสำรวจพื้นที่เป้าหมายเพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่เป้าหมาย ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการ

สื่อสารของประชากรกลุ่มตัวอย่าง และร่วมสังเกตการณ์ในการปฏิบัติงานจริงของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๒) การศึกษาข้อมูลทฤษฎีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการทำทบทวนวรรณกรรม ตำราและวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียง เพื่อหาข้อมูลที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะและเหมาะสมกับบริบทของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๓) รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้นำชุมชนและตัวแทนกลุ่มประชากร แบบสอบถาม และศึกษาข้อมูลทฤษฎีเพิ่มเติม และสร้างชุดสื่อการเรียนรู้จำนวน ๕ บทพร้อมสื่อเสียงตามแผนงานวิจัยที่กำหนดไว้

ระยะที่ ๓ ขั้นปฏิบัติการ เป็นการนำผลจากการศึกษาข้อมูล บริบท และองค์ความรู้มาตรวจสอบความถูกต้อง เพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์และนำไปใช้ โดยประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑) เมื่อชุดสื่อการเรียนรู้เสร็จสมบูรณ์แล้วผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๖๐ ท่าน ผู้วิจัยจัดอบรมกลุ่มตัวอย่างเพื่อมีเวลาในการใช้และเรียนรู้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมงในระยะเวลา ๑ เดือน (เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๑) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้กลับไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อนำผลมาปรับปรุงให้ชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หลังจากครบกำหนดการอบรมสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองที่กำหนดให้แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการแจกแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและนำผลข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๒) ผู้วิจัยประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการออกแบบเครื่องมือแบบสอบถามและทำการเก็บข้อมูลดังกล่าวกับกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน ๖๐ ท่าน เป็นแบบประเมินค่า ๕ ระดับของ ไคเคอร์ท (Likert scale) โดยกำหนดความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความคิดเห็นมาก
- ๓ หมายถึง มีความคิดเห็นปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความคิดเห็นน้อย
- ๑ หมายถึง มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ระยะที่ ๔ สรุปผลการวิจัย ระยะนี้เป็นขั้นตอนการประเมินโครงการ และสรุปผลการวิจัย ประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๑) ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สรุปผล และเขียนรายงานการวิจัย

๒) ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลในเครื่องมือวิจัยทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการวิจัย

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามขั้นตอนดังนี้

๑) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วเขียนรายงานด้วยการพรรณนาประกอบตัวอย่าง

๒) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการจัดเนื้อหาประเด็น ต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่

๓) วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม แบบประเมินข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔) เปรียบเทียบความสามารถทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลัง การเรียนโดยใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการหาค่าที (t-test)

๕) นำผลจากการวิเคราะห์มาจัดหมวดหมู่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖.๑ สถิติพื้นฐาน

๑) ค่าร้อยละ (percentage)^๑

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

๒) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร^๒

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

^๑นิภา เมธาวิชัย, (๒๕๔๓), **วิทยาการวิจัย**, กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, หน้า ๑๒๘.

^๒สงศรี ชมภูวงศ์, (๒๕๔๗), **การวิจัย**, นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, หน้า ๕๕.

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

๓) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร^๓

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 $\sum fx$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ
 N = จำนวนประชากร

๓.๖.๒ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เพื่อเปรียบเทียบความรู้และความสามารถในการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนหรือจำนวนนักเรียน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

๓.๗ ตารางสรุปงานขั้นตอนการวิจัย

สรุปขั้นตอนแผนปฏิบัติการ (Action plan) ในการดำเนินการวิจัยตลอดโครงการ

เดือนที่	ขั้นตอนการวิจัย	สถานที่	ผลที่ได้รับ และตัวชี้วัด
๓	วางแผนประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องตามโครงการเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่และพื้นที่เป้าหมาย	
๓-๔	ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการพัฒนา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	

^๓ ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ, (๒๕๔๐), เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, หน้า ๕๓.

	<p>เครื่องมือวิจัย ซึ่งได้แก่ (๑) แบบสัมภาษณ์การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ความต้องการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และรูปแบบของสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง</p> <p>(๒) สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง (๓) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเกี่ยวกับชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี</p>	<p>กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่</p> <p>แหล่งความรู้ในมหาวิทยาลัยต่างๆ และพื้นที่เป้าหมาย</p>	
๔	<p>๑. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ความต้องการการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและรูปแบบของและพื้นที่เป้าหมายผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและการทดลองใช้ของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงคุณภาพของแบบสัมภาษณ์</p> <p>๒. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้เป็นฐานร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง</p>	<p>มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่</p> <p>และพื้นที่เป้าหมาย</p>	
๔-๕	<p>๑. สร้างชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย โดยการใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทฤษฎีการสร้างสื่อการเรียนรู้ทางภาษามาเป็นฐานในการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ที่มีลักษณะเฉพาะที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสื่อสารในการทำงานได้ได้โดยผ่านขั้นตอนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>๒. ทดลองใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะฯ จำนวน ๓ คน เพื่อนำผลมาปรับปรุงชุดฝึกทักษะฯ ครั้งที่</p>	<p>มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่</p> <p>และพื้นที่เป้าหมาย</p>	

๕	แนะนำการใช้ชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในพื้นที่จริง ลงพื้นที่เพื่อนำชุดฝึกทักษะฯ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จริง	พื้นที่เป้าหมาย	
๕	ประเมินผลการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงรายประเมินผลการใช้โดยการสำรวจความพึงพอใจ และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่เป้าหมาย	
๖	วิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายงานผลที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย และเขียนรายงานการวิจัยบทที่ ๑- ๕ ฉบับร่าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	
๖-๗	นำเสนอผลการประเมินชุดฝึกทักษะภาษาอังกฤษให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแจ้งให้ทราบและรับข้อเสนอแนะสำหรับปรับปรุงชุดฝึกทักษะฯเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่วิธีการของชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงรายฉบับสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และพื้นที่เป้าหมาย	
๖-๗	จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เขียนรายงานวิจัยที่มีองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักการเขียนรายงานวิจัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	
๗	เผยแพร่ผลการวิจัยตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยโดยสื่อต่าง ๆ ได้แก่ วิทยู ทวิตส์ อินเทอร์เน็ต/สัมมนา นิทรรศการ เป็นต้น รวมทั้งการเผยแพร่ในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย เพื่อใช้ในวงกว้างขึ้นไป	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และพื้นที่เป้าหมาย หรือสถานที่ที่กำหนด	

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย เรื่องการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงาน เพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน

๒. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนจากการใช้คู่มือ

ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

๓. เพื่อประเมินการพึงพอใจต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

ผลการวิจัยในบทนี้คณะผู้วิจัยได้แบ่งขอบข่ายของเนื้อหาที่จะนำเสนอออกเป็น ๖ หัวข้อ คือ

๔.๑ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ ระดับความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย และส่วนที่ ๓ เสนอแนะในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๔.๒ การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๔.๓ ผลการแสดงระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๔.๔ การอบรมคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๔.๕ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบก่อนและหลังการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๔.๖ ผลการประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

๔.๗ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ ระดับความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย และส่วนที่ ๓ เสนอแนะในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น ๓ ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ การสำรวจทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การฟังและการพูด) ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน และส่วนที่ ๓ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนประเด็นที่ต้องการพัฒนา ในตอนที่ ๓ มีลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคำตอบการให้คะแนนตามวิธี Arbitrary Weighting ของ Likert (วิชราภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, ๒๕๔๖) ซึ่งกำหนดน้ำหนักคำตอบเป็นค่าของคะแนนเรียงลำดับจากน้อยไปหา มาก ๕ ระดับ คือ น้อยที่สุด = ๑, น้อย = ๒, ปานกลาง = ๓, มาก = ๔, และ มากที่สุด = ๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็น ๔ ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและการมีส่วนร่วมในชุมชนท่องเที่ยว OTOP โดยมีผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ คำร้อยละสถานภาพแยกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ชาย	๑๗	๒๑.๒๕
๒. หญิง	๖๓	๗๘.๗๕
รวม	๘๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๗๕ ซึ่งเมื่อก้าวโดยอาชีพและหน้าที่แล้วในสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมชนบทรวมทั้งพื้นที่เป้าหมาย ผู้หญิงส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ประกอบกิจการให้แก่สมาชิกในครอบครัว ดูแลรับส่งบุตรหลานไปเรียนหนังสือ ประกอบอาชีพใกล้บ้าน และเพศชายมีจำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒๕ แสดงถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ชาย ต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้าน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าร้อยละสถานภาพแยกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. น้อยกว่า ๒๐ ปี	๔	๕.๐๐
๒. ๒๐-๓๐ ปี	๑๓	๑๖.๒๕
๓. ๓๑-๔๐ ปี	๓๓	๔๑.๒๕
๔. ๔๑-๕๐ ปี	๑๖	๒๐.๐๐
๕. มากกว่า ๕๐ ปี	๑๔	๑๗.๕๐
รวม	๘๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๕ และรองลงมามีอายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ และอายุ มากกว่า ๕๐ ปี จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าร้อยละสถานภาพแยกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๖	๘๒.๕๐
๒. ปริญญาตรี	๑๔	๑๗.๕๐
รวม	๘๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๕๐ รองลงมามีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๐

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าร้อยละของอาชีพ

ระยะเวลา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. นักเรียน/นักศึกษา	๒	๒.๕๐
๒. ข้าราชการ	๕	๖.๒๕
๓. พนักงานรัฐ	๖	๗.๕๐
๔. เกษตรกร	๖๗	๘๓.๗๕
รวม	๘๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๗๕ รองลงมาประกอบอาชีพ พนักงานรัฐ จำนวน ๖ คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๐ ข้าราชการ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕ และนักเรียน นักศึกษา จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๐

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าร้อยละของหน้าที่ในชุมชน OTOP นวัตวิถี

ระยะเวลา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. กลุ่มท่องเที่ยว	๔๐	๕๐.๐๐
๒. กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน	๒๕	๓๑.๒๕
๓. กลุ่มโฮมสเตย์	๑๕	๑๘.๗๕
รวม	๘๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีหน้าที่ในชุมชน OTOP นวัตวิถี คือ กลุ่มนำเที่ยวในชุมชน จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ รองลงมา มีหน้าที่ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๕ และทำหน้าที่ด้านโฮมสเตย์ จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๕

ส่วนที่ ๒ ความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

คณะผู้วิจัยได้ได้แบ่งข้อมูลพื้นฐานการสื่อสารภาษาอังกฤษทั่วไปของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน เป็น ๔ ด้าน คือ ระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ การศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในปัจจุบัน และแหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติม โดยมีผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าร้อยละของความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความต้องการ	ลำดับ
1. การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน	๔.๗๘	.๔๓๙	มากที่สุด	๑
2. การนำเสนอสินค้าหัตถกรรมของชุมชน	๔.๗๕	.๕๐๐	มากที่สุด	๒
3. การนำเสนอประวัติศาสตร์ของชุมชน	๔.๗๒	.๕๑๔	มากที่สุด	๔
4. การนำเสนออาหารและของว่างของชุมชน	๔.๗๓	.๕๐๙	มากที่สุด	๓
5. การนำเสนอศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน	๔.๖๙	.๕๒๕	มากที่สุด	๕
6. การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวขณะเกิดเหตุต่างๆ	๔.๒๐	๑.๐๒๔	มาก	๘
7. การดูแลนักท่องเที่ยวขณะเข้าพักโฮมสเตย์	๔.๗๒	.๕๑๔	มากที่สุด	๔
8. การเสนอขายและการต่อรองราคาสินค้าและบริการต่างๆภายในชุมชน	๔.๖๓	.๕๙๗	มากที่สุด	๖
9. การสื่อสารเพื่อให้บริการด้านความปลอดภัยภายในชุมชน	๔.๔๑	.๙๗๕	มากที่สุด	๗
10. การบริการขนส่งสาธารณะภายในชุมชน	๔.๗๒	.๔๙๔	มากที่สุด	๔

ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๖๔	.๖๑	มากที่สุด
--------------	------	-----	-----------

จากตารางที่ ๔.๖ แสดงให้เห็นถึงความต้องการความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย โดยมีความต้องการรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔.๖๔ มีระดับความต้องการมากที่สุด โดยมีเรียงลำดับจากความต้องการมากไปสู่น้อยตามลำดับต่อไปนี้ ด้านการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน มีระดับความต้องการมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๘ ประเด็นถัดมาคือ การนำเสนอสินค้าหัตถกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๕ ด้านการเสนออาหารและของว่างของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๓ ในลำดับถัดมามีความต้องการในระดับเดียวกัน ได้แก่ ด้านการนำเสนอประวัติศาสตร์ของชุมชน การดูแลนักท่องเที่ยว ขณะเข้าพักโฮมสเตย์และการบริการขนส่งสาธารณะภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๒ การนำเสนอศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๖๙ การสื่อสารเพื่อให้บริการด้านความปลอดภัยภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๑ และการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวขณะเกิดเหตุต่างๆ มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ ตามลำดับ

๔.๒ การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

คู่มือภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ เป็นชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีของจังหวัดเชียงราย จากการสอบถามความต้องการมีต่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว มีจำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑. การต้อนรับและการรับรองห้องพัก ๒. การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก ๓. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ๔. การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ๕. การแจ้งออกจากที่พัก ที่สร้างขึ้นจากความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การต้อนรับและการรับรองห้องพัก โดยมีเนื้อหาเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการกล่าวต้อนรับ ด้านการรับรองห้องพัก ด้านการรับรองห้องพักผ่านโทรศัพท์ และด้านการตอบรับการสำรองห้องพัก และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก โดยมีเนื้อหามุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการลงทะเบียนห้องพัก ด้านการชี้แจงราคาห้องพัก ด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสถานที่พัก ด้านการแนะนำรายละเอียดการเข้าพัก และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีเนื้อหามุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการแนะนำเมนูอาหารท้องถิ่น ด้านการอธิบายส่วนประกอบอาหารท้องถิ่น ด้านการบอกถึงรสชาติของอาหาร ด้านการแนะนำเครื่องดื่ม และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว มีเนื้อหามุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด ด้านการบอกเส้นทางและวิธีการเดินทาง ด้านการแนะนำของฝากและของที่ระลึก ด้านการบอกราคาและการต่อรองราคา และแบบฝึกหัดท้ายบท

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การแจ้จออกจากที่พัค มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการแจ้จออกและถามรายละเอียดค่าที่พัค ด้านการแนะนำวิธีการชำระเงิน ด้านการรับเงินและทอนเงิน ด้านการกล่าวขอบคุณและอำลา และแบบฝึกหัดท้ายบท

๔.๓ ผลการแสดงระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาบทเรียนการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ๔.๗ แสดงระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									ค่า IOC
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๑			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๒			ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๓			
		+๑	๐	-๑	+๑	๐	-๑	+๑	๐	-๑	
๑	เนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้เรียน	๑			๑			๑			๑
๒	คำศัพท์ในคู่มือสามารถนำไปใช้ได้จริง	๑			๑			๑			๑
๓	ระดับความยากง่ายของการใช้คู่มือ	๑			๑			๑			๑
	สำนวนภาษาอังกฤษในคู่มือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	๑			๑			๑			๑
	การยกตัวอย่างบทสนทนาในคู่มือมีความเหมาะสมกับบริบทชุมชน	๑			๑			๑			๑

ตารางที่ ๔.๗ (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									ค่า IOC
๔	หลังจากใช้คู่มือฯเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว มีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น	๑			๑			๑			๑
๕	ภาพประกอบในคู่มือฯมีความเหมาะสม	๑			๑			๑			๑

๖	ตัวช่วยคำอ่านออกเสียง ภาษาไทยเข้าใจได้ง่าย	๑			๑			๑		๑
๗	เนื้อเรื่องมีความกระชับและ สามารถนำไปใช้ได้จริง	๑			๑			๑		๑
๘	การออกแบบและจัดวาง รูปเล่มมีความเหมาะสม	๑			๑			๑		๑

จากตารางที่ ๔.๗ แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่จะนำมาพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง จึงสรุปได้ว่า หัวข้อและสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน

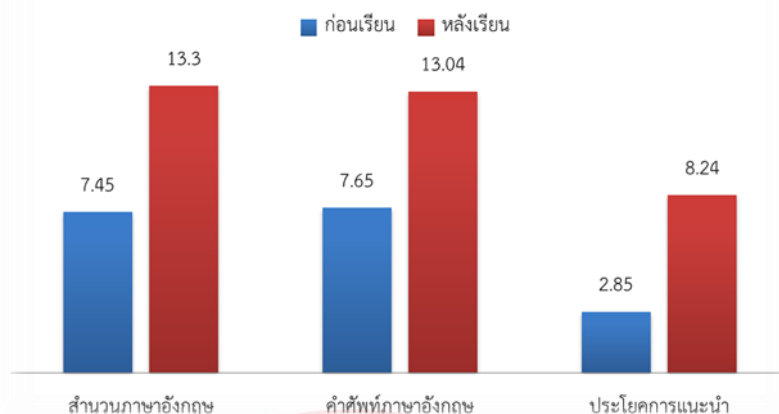
๔.๕ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสามารถในการใช้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การใช้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จากผู้ทำแบบทดสอบจำนวน ๘๐ คน วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีรายคู่อภิปรายได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๘ เปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายละเอียด	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.
การทดสอบก่อนเรียนในส่วนสำนวนภาษาอังกฤษ	๒๐	๗.๔๕	๑.๔๔๐
การทดสอบหลังเรียนในส่วนสำนวนภาษาอังกฤษ	๒๐	๑๓.๓๐	๑.๙๓๘
การทดสอบก่อนเรียนในส่วนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ	๑๐	๗.๖๕	๑.๔๓๓
การทดสอบหลังเรียนในส่วนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ	๒๐	๑๓.๐๔	๑.๙๙๐
การทดสอบก่อนเรียนในส่วนประโยคการแนะนำนักท่องเที่ยว	๒๐	๒.๘๕	๑.๖๗๐
การทดสอบหลังเรียนในส่วนประโยคการแนะนำนักท่องเที่ยว	๑๐	๘.๒๔	.๙๙๗

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การใ้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

คะแนนรวมก่อนเรียน	๕๐	๑๗.๙๕	๒.๗๒๘
คะแนนรวมหลังเรียน	๕๐	๓๔.๕๘	๒.๙๒๙

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผลสัมฤทธิ์การใ้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี หลังการใ้คู่มือมีค่าสูงกว่า ก่อนการใ้คู่มือ โดยมีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนเรียนในส่วนสำนวนภาษาอังกฤษ ๗.๔๕ คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียนในส่วนสำนวนภาษาอังกฤษ ๑๓.๓๐ คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนเรียนในส่วนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ๗.๖๕ คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียนในส่วนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ๑๓.๐๔ คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนเรียนในส่วนประโยคการแนะนำนักท่องเที่ยว ๒.๘๕ คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียนในส่วนประโยคการแนะนำนักท่องเที่ยว ๘.๒๔ คะแนน มีคะแนนรวมก่อนเรียนเฉลี่ย ๑๗.๙๕ คะแนน และมีคะแนนรวมหลังเรียนเฉลี่ย ๓๔.๕๘ คะแนน

๔.๖ ผลการศึกษาความพึงพอใจการใ้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

คณะผู้วิจัยได้แบ่งความเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ ๔.๙

ตารางที่ ๔.๙ ความคิดเห็นที่มีต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนอำเภอต๋อยสะแกกั้ง จังหวัดเชียงใหม่

เนื้อหาการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
๑. เนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้เรียน	๔.๘๒๕	.๓๘๒	มากที่สุด
๒. คำศัพท์ในคู่มือสามารถนำไปใช้ได้จริง	๔.๘๒๑	.๔๐๒	มากที่สุด
๓. ระดับความยากง่ายของการใ้คู่มือ	๔.๘๐๐	.๔๐๓	มากที่สุด

๔. จำนวนภาษาอังกฤษในคู่มือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	๔.๗๓๗	.๔๔๒	มากที่สุด
๕. การยกตัวอย่างบทสนทนาในคู่มือมีความเหมาะสมกับบริบทชุมชน	๔.๗๑๒	.๔๕๕	มากที่สุด
๖. หลังจากใช้คู่มือฯเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว มีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น	๔.๕๘๗	.๔๙๕	มากที่สุด
๗. ภาพประกอบในคู่มือฯมีความเหมาะสม	๔.๗๕๐	.๔๓๕	มากที่สุด
๘. ตัวช่วยคำอ่านออกเสียงภาษาไทยเข้าใจได้ง่าย	๔.๖๒๕	.๔๘๗	มากที่สุด
๙. เนื้อเรื่องมีความกระชับและนำไปใช้ได้จริง	๔.๖๓๗	.๔๘๓	มากที่สุด
๑๐. ภาพรวมความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือฯ	๔.๗๕๒	.๔๓๖	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๗๒	.๔๔	มากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการใช้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี พบว่า มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ที่ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ (Cronbach's Alpha) ๐.๘๑๐ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะให้มีการจัดเสียงทำบทสนทนาตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการฝึกออกเสียงและสร้างความคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษ รวมถึงเสนอแนะให้มีการขยายเนื้อหาไปยังการเกษตรกรรมในท้องถิ่น ความแตกต่างของชาติพันธุ์ และคำศัพท์เกี่ยวกับธรรมชาติป่าไม้ เพื่ออธิบายให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้เข้าใจความเป็นท้องถิ่นมากขึ้น

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยชิ้นนี้ ค้นพบว่า การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอต๋อย สะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งได้เป็น ๓ ด้าน ได้แก่

๑) **ด้านการสร้างสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง** จากการลงพื้นที่วิจัยศึกษาปรากฏว่า ชุมชนท่องเที่ยวมีความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนเป็นเพศหญิง และผู้สูงอายุ มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลางและพอใช้ มีทักษะการสื่อสารไม่เพียงพอต่อความต้องการในการสื่อสาร ตลอดถึงรู้สึกอายไม่กล้าสื่อสาร จำคำศัพท์ไม่ได้ ซึ่งลักษณะการดำเนินธุรกิจที่ต้องปะทะกับชาวต่างชาติเป็นประจำ และมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษทั้งกับชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และส่วนมากไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เนื่องจากภารกิจและหน้าที่ที่ต้องทำ เนื้อหาภาษาอังกฤษที่ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนา จากการลงพื้นที่เป้าหมายและข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐาน

ทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ได้ จำนวน ๕ ด้าน โดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความเห็นว่าเรียงลำดับจากด้านที่ผู้ประกอบการร้านอาหารต้องการพัฒนามากไปหาน้อย ดังนี้ (๑) ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (๒) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก) (๓) ด้านการแจ้งออกจากที่พัก (๔) ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก และ (๕) ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (ทักษะ ๓ ด้านหลัง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี)

๒) ด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน โดยการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยมีขอบเขตเนื้อหาที่เรียนรู้ประกอบด้วย ๕ หน่วย ดังนี้ คือ หน่วยที่ ๑ การต้อนรับและการรับจองห้องพัก หน่วยที่ ๒ การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก หน่วยที่ ๓ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม หน่วยที่ ๔ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และหน่วยที่ ๕ การแจ้งออกจากที่พัก จากการลงพื้นที่พบว่า สื่อการเรียนรู้มีความจำเป็นต่อผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังได้เสนอคณะผู้วิจัย ให้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน อาทิเช่น คู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการหมวด คู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับการพานักเที่ยวต่างชาติเดินป่า เป็นต้น

๓) ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ยังขาดสื่อการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษ เช่น หนังสือ ซีดี ที่จะช่วยในการส่งเสริมด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ตลอดถึงการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบโรงเรียนไม่สามารถนำมาใช้ได้ ในบริบทสังคม ชุมชน หมู่บ้านที่กำลังดำเนินกิจกรรมอยู่

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย” เป็นกระบวนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อให้บริการการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนจากการใช้คู่มือภาษาอังกฤษด้วยตนเองและเพื่อประเมินการพึงพอใจต่อคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยทั้งแบบเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีการวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์ได้ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย มีการลงพื้นที่เพื่อศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณถึงบริบทชุมชน ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

๕.๑.๑ การสำรวจความต้องการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อให้บริการการท่องเที่ยวชุมชน

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า

๑. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนหน้าที่ในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ทำหน้าที่กลุ่มท่องเที่ยวในชุมชน

๒. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า บุคลากรชุมชนท่องเที่ยวมีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่ต้องพบปะกับชาวต่างชาติเป็นประจำ และมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษทั้งกับชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และส่วนมากไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เนื่องจากภารกิจและหน้าที่ที่ต้องทำ อีกทั้ง ส่วนใหญ่ศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี เว็บไซต์และแอปพลิเคชัน รองลงคือค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยการศึกษาดูด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือทั่วไปซึ่งในท้องถิ่นก็มีตำราและคู่มือไม่เพียงพอกับความต้องการ

๓. เนื้อหาทักษะภาษาอังกฤษที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนต้องการพัฒนา คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เป้าหมายและข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ได้ จำนวน ๕ ด้าน โดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความเห็นว่า เรียงลำดับจากด้านที่ผู้ประกอบการร้านอาหารต้องการพัฒนามากไปหาน้อย ดังนี้ (๑) ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (๒) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี) (๓) ด้านการแจ้งออกจากที่พัก (๔) ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก) และ (๕) ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (ทักษะด้านนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี)

๕.๑.๒ การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อการบริการการท่องเที่ยวชุมชน

๑. การออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาเนื้อหาที่ศึกษาประกอบด้วย ๕ หน่วย ดังนี้ คือ

- หน่วยที่ ๑ การต้อนรับและการรับจองห้องพัก
- หน่วยที่ ๒ การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก
- หน่วยที่ ๓ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
- หน่วยที่ ๔ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว
- หน่วยที่ ๕ การแจ้งออกจากที่พัก

ในการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาและผนวกองค์ความรู้และผนวกองค์ความรู้ที่ได้เข้ากับข้อมูลทุติยภูมิจากการรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชากรกลุ่มตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้จำนวนทั้ง ๕ หน่วย มีเนื้อหาที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

๒. ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเนื้อหาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำตัดสินความสอดคล้องที่มีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาบทเรียนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

๓. การเปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้คะแนนก่อนการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑๗.๙๕ และได้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓๔.๕๘ เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ ๒๔.๒๐ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ ผลการ

เปรียบเทียบการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนโดยการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นว่า หน่วยการเรียนรู้ของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับบริบทและความ ต้องการของของประชากรกลุ่มตัวอย่างอย่างแท้จริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๕.๑.๓ ผลประเมินความพึงพอใจในการใช้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง สำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความคิดเห็นต่อชุดสื่อ การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ (๑) ด้าน เนื้อหา (๒) ด้านภาษา (๓) ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา (๔) ด้านการออกแบบ และ (๕) ด้านการ ใช้ประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๗๒$, $S.D = ๐.๔๔$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ใน ระดับพึงพอใจมากที่สุด ที่ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ (Cronbach's Alpha) 0.810 โดยผู้ตอบ แบบสอบถามเสนอแนะให้มีการจัดเสียงทำบทสนทนาตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการฝึกออกเสียง และสร้างความคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษ รวมถึงเสนอแนะให้มีการขยายเนื้อหาไปยังการเกษตรกรรมใน ท้องถิ่น ความแตกต่างของชาติพันธุ์ และคำศัพท์เกี่ยวกับธรรมชาติป่าไม้ เพื่ออธิบายให้นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติได้เข้าใจความเป็นท้องถิ่นมากขึ้น

๕.๒ การอภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี มีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ส่วนมากเป็นเพศหญิงซึ่งเมื่อพิจารณาโดยอาชีพแล้ว ใน สังคมชนบทผู้หญิงส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ทำอาหารให้สมาชิกในครอบครัวรับประทาน และ ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีเวลาในการศึกษาภาษาอังกฤษเพียงพอ ไม่กล้า พูดคุยหรือสนทนากับชาวต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษ แม้ว่าผ่านการศึกษาภาษาอังกฤษในระบบ โรงเรียนมาแล้วก็ตาม อีกทั้งส่วนมาก ก็ไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เนื่องจากมีภาระหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบ เมื่อมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ ส่วนมากศึกษาด้วยตนเองผ่านตำราหรือคู่มือเป็นครั้งคราวไป ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในประเด็นด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการประกอบอาชีพร้านอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ภูทอง (๒๕๕๓)^๑ ที่ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัด เชียงใหม่และเชียงราย พบว่าจากผลการสำรวจ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่สามารถใช้

^๑ลลิตา ภูทอง, (๒๕๕๓), การศึกษาสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวชุมชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย, หน้า ๘๙.

ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารใดคิดเป็นร้อยละ ๓๒ ในขณะที่มีผู้ที่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ ๖๘ ประชากรกลุ่มตัวอย่างสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้มีความสามารถในการสื่อสารด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสามารถในการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริวัจน์ วงศ์เลย ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรคนไทยในโรงเรียนนานาชาตินครพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรคนไทยที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนนานาชาตินครพายัพมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารได้แต่มีปัญหาจากการฟัง ฟังแล้วไม่เข้าใจในสิ่งที่ชาวต่างชาติต้องการจะสื่อสาร ทั้งนี้เนื่องจากการพูดของชาวต่างชาติแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การใช้คำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยและคำศัพท์ยาก ทำให้เกิดความสับสน และชาวต่างชาติพูดเร็ว ฟังไม่ทัน และมีปัญหาทักษะการพูด ขาดความชำนาญในการเรียบเรียงประโยคในการพูด การใช้ประโยคซับซ้อน ไม่สามารถพูดตอบโต้ชาวต่างชาติได้ และพูดภาษาอังกฤษติดสำเนียงไทย ทำให้ชาวต่างชาติเกิดความสับสน บุคลากรคนไทยในโรงเรียนจึงมีความต้องการและมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมในประเด็นการพูดและการฟัง โดยการพูดคุยกับชาวต่างชาติมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล (๒๕๕๙)^๒ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นความต้องการเรียนรู้อะไรเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพิ่มเติมว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหา ได้แก่ คำศัพท์และบทสนทนาเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษมากที่สุด และมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษมากที่สุด สอดคล้องกับ อัญชลี อติแพทย์ (๒๕๓๓)^๓ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ ขาดความจำเป็นในเรื่องการใช้ภาษาและคำศัพท์ ขาดทักษะในการพูด ทำให้ไม่กล้า หรืออายุที่จะสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษ นวมิน ประชานันท์ ที่พบว่า ทักษะการพูดและการฟังมีความจำเป็นในการทำงานสำหรับบุคลากรการท่องเที่ยวที่ทำงานในบริษัททัวร์ ๕ แห่ง คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต สมุย และพัทยา รองลงมา คือ ทักษะการอ่านและการเขียน สุนิดา ปานดำรงสถิตย^๔ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรมจังหวัดปทุมธานี พบว่า การใช้ทักษะภาษาอังกฤษ ด้านการพูด การอ่าน การฟัง การ

^๒ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล, (๒๕๕๙), การพัฒนานวัตกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, กรุงเทพฯ: วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, หน้า ๑๑๖-๑๑๘.

^๓อัญชลี อติแพทย์, (๒๕๓๓), รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, หน้า ๔๕.

^๔สุนิดา ปานดำรงสถิตย, (๒๕๕๖), ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรม จังหวัดปทุมธานี, ปทุมธานี: วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ มกราคม - เมษายน ๒๕๕๖, หน้า ๓๗.

เขียน พบว่าส่วนใหญ่ใช้ ทักษะในด้านการพูดมากที่สุดและใช้ในด้านการเขียนน้อยที่สุด มีการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับลูกค้ามากที่สุด และใช้การสื่อสาร กับเพื่อนร่วมงานน้อยที่สุด ยูพารณ พิริยศิลป์^๕ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษที่จำเป็นและสำคัญในสาขาอาชีพ จากกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน มีความจำเป็นเท่า ๆ กันในสาขาอาชีพทางด้านการท่องเที่ยว

๕.๒.๒ คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

ชุดสื่อการเรียนรู้กำหนดโดยความต้องการของชุมชนโดยเป็นการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ จึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ได้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติมควรเป็นการศึกษาด้วยตนเองด้วยการใช้ตำรา หรือคู่มือเป็นหลัก เนื่องจากมีช่วงเวลาในการทำงานที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งประชากรกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเป็นผู้สูงอายุ ไม่มีความสันทัดในการใช้สื่อเทคโนโลยี ชุดสื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และรูปแบบกำหนดโดยความต้องการของผู้เรียนที่เน้นบริบทด้านธุรกิจท่องเที่ยว เช่น การต้อนรับและการรับจองห้องพัก การแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และการแจ้งออกจากที่พัก เนื้อหาทั้งหมดจึงมีความเหมาะสม สอดคล้องกับระดับของผู้เรียน สอดคล้องกับ ฮัทชินสัน และ วอเตอร์ส (Hutchinson & Waters, 2010)^๖ ซึ่งกล่าวว่า ในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีความแตกต่างจากการเรียนภาษาอังกฤษทั่วไปทั้งในด้านผู้เรียนซึ่งส่วนมากเป็นผู้ใหญ่และในด้านเวลาที่มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน แน่นนอน และกล่าวว่า กระบวนการในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ มีกระบวนการเริ่มต้นจากการพิจารณาถึงความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ และ นูแนน (Nunan, 1988)^๗ ที่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการออกแบบหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการเปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีความรู้ก่อนการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑๙.๐๓ และมีความรู้หลังการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓๔.๘๐ เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ ๒๔.๒๐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ชุดสื่อการเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงานสลับกัน เมื่อมีลูกค้าผู้เรียนก็ทำงาน เมื่อว่างจากลูกค้าก็เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยชุดสื่อการ

^๕ยูพารณ พิริยศิลป์, (๒๕๕๗), ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น, ขอนแก่น: วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒, หน้า ๒๔.

^๖Hutchinson and Waters, (2010), *English for Specific Purpose: A learning-centered approach*, London: Cambridge University Press.

^๗Nunan, D. (1998), *The learner Centered Curriculum* Cambridge, London: Cambridge University Press.

เรียนรู้ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่กล่าวไว้ใน สุเมธ แยม์นุ่น (๒๕๕๒)^๔ ว่าเป็นการเรียนแบบการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) ในรูปแบบของ การเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course) มีลักษณะการกำหนดระยะเวลาทำงานสลับกับการเรียน การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experimental Learning) ที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (Work – based Learning) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ทำงานในสถานประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนมีโอกาสประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนรู้จากชุดสื่อการเรียนรู้กับทักษะการทำงาน และทักษะวิชาชีพ ได้เรียนรู้ชีวิตการทำงานจริง ฉะนั้น ประชากรกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษจากชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๓ ความความพึงพอใจในการใช้คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

ชุมชนท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นในระดับดีทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณารายประเด็นในแต่ละด้านมีข้อควรอภิปราย ดังนี้

๕.๒.๓.๑ ด้านเนื้อหา

เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าทุกประเด็นในด้านนี้ ($\bar{X} = ๔.๕๓$) ซึ่งในด้านนี้สัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระดับการศึกษา ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย (ร้อยละ ๔๖.๗๐)) มีผลการประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ ๔๓.๓๐) พอใช้และควรปรับปรุง มีค่าเท่ากัน (ร้อยละ ๒๖.๗๐) ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) อีกทั้งไม่ได้ศึกษาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มเติม (ร้อยละ ๙๓.๓๐) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผลการประเมินประเด็นเนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ จึงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ ของด้านนี้ อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ในด้านนี้ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าภาษาอังกฤษไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ ๑๐๐.๐๐) ซึ่งทำให้ความต้องการเนื้อหาชุดสื่อการเรียนรู้ไม่มีเพียงพอต่อความต้องการ

๕.๒.๓.๒ ด้านภาษา

^๔สุเมธ แยม์นุ่น, (๒๕๕๒), สหกิจศึกษา: รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ, ปทุมธานี: วารสารสหกิจศึกษาไทย ๑, หน้า ๑๑ -๑๘.

คำสั่งใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.43$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความชัดเจนมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (4.40) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ที่ศึกษา แชมมณี (๒๕๕๕:๑๗) ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีไว้ว่า ผู้สอนควรสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและ ภาษาที่ใช้ในชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ

๕.๒.๓.๓ ด้านกิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษา

ความยากง่ายของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.43) ในด้านนี้ กิจกรรมต่อเนื่องของชุดสื่อมีความเหมาะสม และปริมาณของกิจกรรมเหมาะสมต่อการฝึกฝนด้วยตนเอง อยู่ในระดับเดียวกัน ($\bar{X} = 4.27$) มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ กิจกรรมฝึกฝนการใช้ภาษาเป็นกิจกรรมที่จัดทำเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาและทบทวนความรู้ของตนเอง และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (๒๕๕๓)^๙ ให้ได้หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีไว้ว่า การเรียนรู้เกิดจากการกระทำและการสังเกตจากผู้อื่น จึงมีผลก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ การเรียนรู้เริ่มจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่มีความสลับซับซ้อน และการเรียนรู้ จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ การเรียนรู้ควรเริ่มจากทีละเล็กละน้อย และเป็นตามลำดับขั้นตอน และ การฝึกหัด หมายถึง การทำพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง ซ้ำ ๆ เพื่อให้จำได้อย่างคงทน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ทำเป็นประจำในการเรียนทักษะต่าง ๆ

๕.๒.๓.๔ ด้านการออกแบบ

ขนาดของชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเหมาะสม และแบบและขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด (4.47) และรูปภาพประกอบมีความเหมาะสม (4.20) มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้รับการออกแบบเป็นแบบคู่มือสำหรับพกพา โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น คำศัพท์ ประโยค บทสนทนา ตัวอย่างการใช้ แบบฝึกหัดทำย หน่วยเรียน และเฉลย เพื่อความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนทุกเพศทุกวัย และสะดวกในการพกพาติดตัว และสามารถใช้ศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์แหล่งศึกษาภาษาอังกฤษหรือค้นคว้าเพิ่มเติมที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้ ได้แก่ ตำราหรือคู่มือ (ร้อยละ ๑๓.๓๐) และสอดคล้องกับ **สุนันทา แก้วพันธ์ช่วง (๒๕๕๓)** ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้กิจกรรมทางภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่า บุคลากรด้านการท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด คือ สื่อหรืออุปกรณ์ในการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษที่มีขนาดเล็ก ประเภทหนังสือเล่มเล็กหรือหนังสือพกพาฉบับกระเป๋ามีขนาดกะทัดรัด สะดวกต่อการ

^๙ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (๒๕๕๓), จิตวิทยาการศึกษา, กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม, หน้า ๓๘-๓๙.

พกพา และ อัญชลี อติแพทย์ (๒๕๕๓) กล่าวรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว เชียงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ผู้ให้บริการ ต้องการ พบว่าผู้ให้บริการสนใจการใช้สมรรถภาพคำศัพท์ คำศัพท์บทสนทนา เทปบันทึกเสียง ซีดี/วีซีดี ฝึกพูดด้วยตนเอง และโครงการเรียนรู้รายบุคคล โดยผู้ให้บริการต้องการสมรรถภาพคำศัพท์ สนทนามากที่สุด โดยสมรรถภาพนั้น มีคำศัพท์หรือคำอธิบายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษประกอบ และจัดทำเป็นเล่มแยกตามกลุ่มอาชีพ

๕.๒.๓.๕ ด้านการใช้ประโยชน์

ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในทุกสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๕๗$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาได้แก่ ชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = ๔.๔๐$) และชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจมี ($\bar{X} = ๔.๓๓$) ตามลำดับ

๕.๓ การแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์

การเผยแพร่ผลงานวิจัย ดำเนินการ ๒ ลักษณะ ดังนี้

๕.๓.๑ เผยแพร่คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในพื้นที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น หรือพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดจังหวัดเชียงรายหรือจังหวัดใกล้เคียง

๕.๓.๒ นำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับชาติ หรือนานาชาติ หรือเขียนตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการ

๕.๔ ข้อจำกัดในการวิจัย

๕.๔.๑ ด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีผู้สูงอายุ มีความยืดหยุ่นสูง ขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย

๕.๔.๒ ด้านพื้นที่เป้าหมาย เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความเกี่ยวข้องกับฤดูกาล ทำให้การเก็บข้อมูลมีข้อจำกัด

๕.๔.๓ คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองได้รับการออกแบบมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของกลุ่มประชากร มีเนื้อหาเฉพาะ และมีเอกลักษณ์สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่นเป้าหมาย ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดด้านเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมรายละเอียดด้านการสื่อสารที่จำเป็นได้หมดทุกด้าน

๕.๕ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๕.๕.๑ ผลจากการวิจัย ได้แก่ คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีเป็นสื่อที่ได้รับการออกแบบที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

๕.๕.๒ ชุดสื่อมีหน่วยการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบขึ้นจากการศึกษาบริบทชุมชนเฉพาะ ทำให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

๕.๕.๓ ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้รับการพัฒนาในด้านที่ตรงกับความต้องการของตนเอง

๕.๖ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๕.๖.๑ ควรทำวิจัยต่อยอดในรูปแบบสื่อที่น่าสนใจยิ่งขึ้นและสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา เช่นการพัฒนาชุดสื่อเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาในรูปแบบของแอนิเมชัน ออนไลน์

๕.๖.๒ การสร้างคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในรูปแบบแอปพลิเคชันพากินพาเที่ยวแบบออนไลน์

๕.๖.๓ ควรสร้างชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารของภาษามากกว่า ๑ ภาษา โดยเลือกภาษาที่นิยมหรือใช้เป็นภาษาที่ ๒ นอกจากภาษาอังกฤษ

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน, **ชุดการเรียนรู้ทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหมวดวิชาภาษาไทย รหัส ไทย๒๐ (TH20)**, กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ๒๕๔๖.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕.
- กรมวิชาการ, **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๗.
- กาญจนา เกียรติประวัติ, **นวัตกรรมทางการศึกษา**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๔.
- จรัสศรี ศุภพิมล, **แนวคิดในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (ออนไลน์)** แหล่งที่มา: <http://www.thaiteacher.org/publication/teaching/eng2.pdf>, ๒๕๕๐.
- จริญญา เจริญสุกใส, สุวัฒน์ จุฑากรณ์, **หน่วยที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เอกสาร การสอน ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕.
- จำรอง เงินดี, **กระบวนการเรียนรู้จิตวิทยาทั่วไป**, กรุงเทพฯ: วรุฒนิการพิมพ์, ๒๕๒๖.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, **เทคโนโลยีการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรและระบบสื่อการสอน**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๒๓.
- “-----”, **ชุดการสอนระดับประถมศึกษาในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอน ระดับประถมศึกษา หน่วยที่ ๘-๑๕**. กรุงเทพฯ: ป.สัมพันธ์พาณิชย์, ๒๕๒๕.
- “-----”, (๒๕๓๔), **ระบบสื่อการสอน**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, หน้า ๓๒.
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์, **แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต**, กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=๗๗๔๔&Key=news_research, ๒๕๕๒.
- ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ์, **กลับคืนสู่พื้นฐานการวางโครงการการศึกษานอกระบบ**, กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่, **ทิศทางการพัฒนาชนบทในอนาคต**, กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาการบริหารศาสตร์, ๒๕๓๓.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ์, **เทคโนโลยีการสอน การออกแบบและการพัฒนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียสโตร์, ๒๕๒๓.
- ทองจันทร์ หงส์ดารมย์, (๒๕๕๑), **การเรียนรู้โดยการพึ่งตนเอง Self-Directed Learning**, สารพัฒนา ๓๓ คณาจารย์ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๕, ๒๕๕๑.
- ทีศนา แคมมณี และคณะ, **กระบวนการเรียนรู้ความหมายแนวทางการพัฒนาและปัญหา ข้อใจ**, กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการจำกัด, ๒๕๔๔.

- “-----”, **วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- ฐปทอง กว้างสวัสดิ์, **คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ**, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๙.
- นักรบ ระวีการณ และคณะ, **คุณลักษณะที่พึงสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท**, คั่นเมื่อ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑ จาก <http://www.stou.ac.th/TourismAchieve/>, ๒๕๔๕.
- นัยนา ทองศรีเกตุ, **ความพร้อมของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ในการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการทางธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมในจังหวัดภาคใต้**, กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๘.
- นิคม จารุมณี, **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**, กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.
- นิภา เมธาวิชัย, **วิทยาการวิจัย**, กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๓.
- บุปผา อยู่ทรัพย์, **การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาผ่านการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะ**, Thai Journals Online, ๒๕๕๕.
- ประนอม สุรัสวดี, **ภาษาอังกฤษกับเด็กไทยในระดับประถมศึกษา**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **จิตวิทยาการศึกษา**, กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม, ๒๕๔๓.
- ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล, **พัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**, กรุงเทพฯ: วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ๒๕๕๙.
- ปาริชาติ วลัยเสถียรติ, **กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชน**, กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๙.
- พรพิไล เลิศวิชา, **ศิววงศ์จากไพร่หนีนายถึงธนาการแห่งขุนเขา**, กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน, ๒๕๓๒.
- พระธรรมปิฎก, **สืบสานวัฒนธรรมไทยบนฐานแห่งการศึกษาที่แท้จริง**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร, **เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ**, กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๗.
- พัชรี พลาวงษ์, **การเรียนรู้ด้วยตนเอง**, กรุงเทพฯ: วารสารรามคำแหง (ฉบับพิเศษพัฒนาบุคลากร), ๒๕๖๒.
- ไพฑูตรย์ ลินลารัตน์, **หลักและวิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
- ไพพรรณ มุงศิริ, **การเลือกใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนของนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล สาขาภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา**, รายงานวิจัย, สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ๒๕๕๓.
- ปาฏิณา วงศ์เลขา (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕). **การศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาคนไทยอย่างยั่งยืน**. เดลินิวส์. คั่นเมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ จาก

<http://www.daiynews.co.th/Content/education/๙๐๙๐๗>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, (๒๕๕๓), **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้**, ปทุมธานี: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง, ๒๕๕๓.

ยุพาภรณ์ พิริยศิลป์, **ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น**, ขอนแก่น: วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒, ๒๕๕๗.

รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์, **การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต; การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการการเรียนรู้**, วารสารการศึกษาศึกษาและพัฒนาสังคม ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑-๒, ๒๕๕๕.

เรณูมาศ กุละศิริมา, นุจิรา รัศมีไพบุลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ, **กลยุทธ์การจัดการจัดความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน กรณีศึกษาตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี**, รายงานวิจัย, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๗.

ลลิตา ภูทอง, **การสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้นำและสมาชิกชุมชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงใหม่**, รายงานผลการวิจัย, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๓.

ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ, **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐.

ละยาศรี หุณทนะเสรี, **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย**, กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ๒๕๓๔.

เลิศชาย ปาน मुख, **การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning)**, สืบค้นเมื่อ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑, จาก <http://banprak-km.blogspot.com/2010/06/self-directed-learning.html>, ๒๕๕๒.

วราพร พูลเกษ, วนุชชิตา สุทัศนวิช, และชิตีพล วิมุกตานนท์, (๒๕๕๕), **การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูฉิมรายณ์**, กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์, ๒๕๕๕.

วันเพ็ญ เขตทองคำ, **ผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาการฟังและการพูดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๓ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมโรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจเปรมฤทัย**, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๘.

วาสนา ชาวหา, **เทคโนโลยีการศึกษา**, กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๒๕.

“-----”, **สื่อการเรียนการสอน**, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์, ๒๕๓๓.

วิภาวัลย์ วรพุฒิพงศ์ (๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑), **เศรษฐกิจเชียงใหม่โตต่อเนื่อง**, ฐานเศรษฐกิจ ค้นเมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.thansettakij.com/content/๓๐๔๓๗๕>.

วิมลลักษณ์ ชูชาติ, **การนำเสนอรูปแบบของกระบวนการการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

วีระ ไทยพาณิชย์, **วิธีสอน**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๙.

- วุฒิปอล สกลเกียรติ, (๒๕๔๖), **การเรียนรู้ผู้ใหญ่และผู้เรียนผู้ใหญ่**, กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.
- ศิรินันท์ สบายัญ, **การพัฒนากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของคณะกรรมการวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ส่งศรี ชมภูวงศ์, **การวิจัย**, นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗.
- ส่งศรี วงษ์เวช, **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง**, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
๒๕๔๕.
- สมคิด อิศระวัฒน์, **การเรียนรู้ด้วยตนเอง: กลวิธีสู่การศึกษาเพื่อความสมดุล**, กรุงเทพฯ:
วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สมถวิล ธนโสภณ และคณะ, **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**,
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๔.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, **แบบเรียนด้วยตนเอง**, สงขลา: โรงพิมพ์ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนใต้,
๒๕๒๔.
- สมบูรณ์ ศาลาอาวิน, **จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่**, เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์, ๒๕๒๖.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ, **เทคโนโลยีทางการเรียนรู้การสอน**, กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครูหน่วย
ศึกษานิเทศก์ ภาควิชาพัฒนาระบบบริหารและเอกสารทางวิชาการ, ๒๕๓๔.
- สมศรี เพชรโชติ, **นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการจัดการความรู้สำหรับผู้ใหญ่**, วารสาร
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ๒๕๔๙.
- “-----”, **นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการจัดการความรู้สำหรับผู้ใหญ่**, ๒๕๔๙.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)**, กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี,
๒๕๕๔.
- “-----”, **สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ -
๒๕๕๙)**, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ, ๒๕๕๕.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, **มาตรฐาน Home Stay**, ค้นเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑
จาก <http://www.tourism.go.th/articlephp?d=291>, ๒๕๔๘.
- “-----”, **มาตรฐาน Home Stay**, ค้นเมื่อ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๑
จาก <http://www.tourism.go.th/articlephp?d=291>, ๒๕๔๘.
- สุนันท์ สินธพานนท์ และคณะ, **การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**, กรุงเทพฯ: ไทยลัคนเกล้า, ๒๕๔๕.
- สุดารัตน์ ครุฑกะ, **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่**, วารสารการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์, ๒๕๔๙.
- สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร, **การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดการเรียนการ
สอนภาษาอังกฤษ**, ขอนแก่น: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่๑๕, ฉบับที่ ๒. ๒๕๔๑.

- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, **พัฒนาการเรียนรู้ของคนไทย**, ในการประชุมประจำปีพิกณโลภ:
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๕.
- สุนทร สุนันท์ชัย, **การเรียนรู้กับการศึกษาอบรม**, นนทบุรี: สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๘.
- สุนิดา ปานดำรงสถิต, (๒๕๕๖), **ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการ
ธุรกิจโรงแรม จังหวัดปทุมธานี**, ปทุมธานี: วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ ๕
ฉบับที่ ๑ มกราคม – เมษายน ๒๕๕๖, หน้า ๓๗.
- สุภัทรชาติปัญญาชัย, **กระบวนการเรียนรู้: แนวคิดความหมายและบทเรียนในสังคมไทย**,
กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๘.
- สุภัตรา วิชัยประเสริฐกุล, **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต (การวางผังเมือง)**, กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- สุภัทรา ขำแจ้ง, **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กับการเห็นคุณค่าใน
ตัวเองของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย**, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.
- สุมาลี สังข์ศรี, **รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมไทยในศตวรรษที่ ๒๑**,
กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๔.
- “-----”, **การจัดการศึกษานอกระบบให้สัมพันธ์กับพื้นฐานชีวิตและสังคมใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศึกษานอกระบบ เล่มที่ ๑**, ๒๕๔๙.
- สุมิตร อังวัฒนกุล, **วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๓๕.
- สุเมธ แยม่นุ่น, **สหกิจศึกษา: รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ**,
ปทุมธานี: วารสารสหกิจศึกษาไทย ๑, ๒๕๕๒.
- สุรพันธ์ อังวัฒนกุล, **การเปรียบเทียบความสามารถและทัศนคติในการฟังและการพูด
ภาษาอังกฤษของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎี
ธรรมชาติประกอบกับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือสอนครู**,
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๓.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล, **จิตวิทยาการศึกษา**, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.
- เสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต, **เทคโนโลยีการศึกษา**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๒๘.
- อนุรักษ์ ปัญญานูวัฒน์, **ทฤษฎีและการปฏิบัติเรื่องการศึกษาและการพัฒนาชุมชน**,
เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๕.
- อัญชลี อติแพทย์, **รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
ทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภอมวกพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**,
วารสารวิจัยและพัฒนา ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔.
- อาชญญา รัตนอุบล, **เงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และแนวทางการสอนผู้ใหญ่**, กรุงเทพฯ:
ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

- อาชัญญา รัตน์อุบล, **เพื่อร่วมทางการเรียนรู้กับงานการศึกษาตลอดชีวิต**, กรุงเทพฯ:
วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- อากัสรา ชินวรรณ, **มิติเพื่อการพัฒนาภาษา: กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**,
กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๔๘.
- Alspach Joann, **Educational process in nursing staff development**, St.Loui: Mosby
Year Book, 1995.
- Asher, J.J., (1983), **Learning Another Language through Action**, Sed Los Gatos Calif:
Sky Production.
- Bloom, B.S., **Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1: Cognitive
Domain 17th edition**, David Mackay, New York, 1972.
- Brown, H. Douglas, **Teaching by Principles: An Interactive Approach to
Language Pedagogy**, New Jersey: Prentice Hall Inc., 1994.
- “-----”, **Principles of Language Learning and Teaching**,
Englewood Cliffs: Prentice Hall.Hall Inc, 2007.
- Brumfit, **Communicative Methodology in language Teaching**, Cambridge:
Cambridge University Press, 1983.
- Colier and Hardaway, **Principle of Tourism**, Auckland: Longman Paul Ltd., 1997.
- Cronbach L.J., **Educational Psychology**, New York: Harcourt, Brace & Co., 1963.
- Dave, R.H., **Foundation of Lifelong Education**, Oxford: Pergamon UNESCO
Institute for Education, 1976.
- Edgar Faure, **Learning to be the word of Education Today and Tomorrow**,
Paris: UNESCO, 1972.
- Gagne, Robert M and Briggs, Leslie, **Principle of Instructional Design**, 2nd ed.,
New York: Holt, Rinehart & Winston, 1979.
- Gagne, Robert M., **Conditions of learning**, 4th ed., New York: Rinehart &
Winston. Inc., 1985.
- Gardner, H., **The Unschooled Mind: How Children Think & How Schools
Should Teach**. New York: Basic Book, 1992.
- Harris, D., (1969), **Testing English as a Second Language**, New York: McGraw.
- Hilgard E.R., Atkinson R.C. and Atkinson R.L., **Introduction to Psychology**, New
York: Harcourt Brace Jovanovich, 1971.
- Hutchinson and Waters, **English for Specific Purpose: A learning-centered
approach**, London: Cambridge University Press, 2010.
- Hybel, Sandra, **Communicating Effective Approach**, New York: Mc. Graw-
Hill, 1995.

- Hymes, D.H., **On the communicative competence in communicative approach to language teaching**, London: Oxford, 1981.
- Knowles, M.S., **Self-Directed Learning: A guide for Learners and Teachers**, New York: Association Press, 1975.
- Knowles, Malcolm S., **Self-Direct Learning: A Guide for Learners and Teachers**, New York: Association Press, 1975.
- Krashem, S.D., **Principles and Practice in Second Language Acquisition**, (Oxford: Pergamon Press, 1982.
- “-----”, **The Input Hypothesis**, London: Longman, 1985.
- Larsen-Freeman, D., **Techniques and Principles in Language Teaching**, Oxford: Oxford University Press, 2nd edition, 2000.
- Littlewood W., **Communicative Language Teaching An Introduction Printing**, London: Cambridge University Press, 1995.
- “-----”, **Communicative Language Teaching: An Introduction**, Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
- Morris C.G., Maisto A.A., **Psychology An Introduction**, USA: Prentice Hall, 11thed., 2002.
- Morris.C.G., **Psychology: An Introduction**, 7th ed., New York: Prentice Hall, Inc., 1990.
- Morrow, K., **Principle of Communicative Methodology in Communication in the Classroom**, Longman: Longman Group, 1981.
- Nuna, D. and Lamb C., **The self-directed teacher: managing the learning process**, New York: Cambridge University, 1996.
- Nunan, D., **The learner Centered Curriculum Cambridge**, London: Cambridge University Press, 1998.
- Overstreet, Harry A., **The Man Mind**, New York: W.W. Norton Company, 1949.
- Ralph W. Tyler, **Publishes Basic Principles of Curriculum and Instruction studied in the United States**. 1949.
- Richard, J.C., Ridgersm T, S, **Approaches and Method in Language Teaching**, Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- Rogers, Carl R., **Freedom to Learn**, Ohio: Charles E. Meril, Publishing Company, 1969.
- Rubin, Dorothy, **Teaching Elementary Language Arts**, New Jerseys: Prentice Hall, 1990.
- Scott, Roger, **Speaking in Communication in the Classroom Application and Method for a Communication Approach**, London: Longma Group,

1981.

Taylor, B.P., **Teaching ESI: Incorporation and Communicative Student-Centered Component**, TESOL Quarterly, 1983.

Taylor. D., **Inauthentic authenticity or authentic Inauthenticity**, TESL-EJ(2), (สืบค้นได้ที่ : www.kyoto-su.ac.jp/information/test-ejo2/a.l.html.), 1994.

The Routledge International Encyclopedia of Education, New York: Rutledge, 2008.

Widdowson,H.G., **Teaching Language as Communication**, London: Oxford University Press, 1978.

Williams Warrens, **Teaching English as a Second Language**, London: Longman, 1995.

ภาคผนวก ก
เครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ก

เครื่องมือวิจัย

๑. คู่มือการบูรณาการเรียนรู้อังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
๒. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
๓. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
๔. แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการเรียนรู้อังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
๕. แบบประเมินคู่มือพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

คู่มือการบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อ
บริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP
นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย

Work integrated English Learning Handbook for
Community-Based Tourism Services under Community-
Based Tourism: OTOP Inno-life Project in
Chiang Rai Province

จัดทำโดย

ดร.เดชา ตาละนีก

พระครูปลัดณัฐพล ประชุมหะ, ดร.

พระครูใบฎีกาพระทีพพนากรณ์ เลาลี

นางสาวนฤภรณ์ วรายุทธโยติกุล

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความพอเพียง...

ในการดำรงชีวิตเป็นพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถ
“พึ่งตนเอง สนองต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้ง
ความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง
เป็นข้อพิสูจน์ และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

"เศรษฐกิจพอเพียง" ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่
และปฏิบัติตนในทุกระดับ

...ความ "พอเพียง" หมายถึง

ความพอประมาณความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็น ที่
จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ให้มีสำนึกใน
คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่
เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มี
สติ ปัญญา และความรอบคอบ

งานวิจัยนี้เพื่อการท่องเที่ยวต้นแบบ ที่จะนำคุณร่วม
สัมผัสสมนต์เสน่ห์ของแต่ละชุมชน ด้วยความเป็นวิถี
อัตลักษณ์ ภูมิปัญญางานหัตถกรรม ตลอดอาหารการ
กินในแต่ละท้องถิ่น

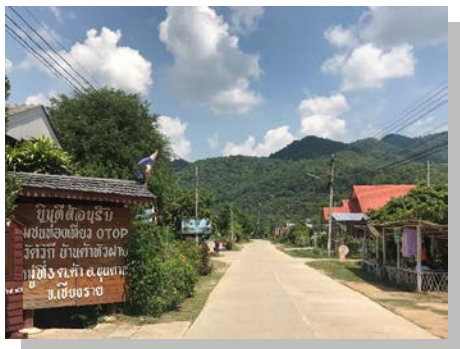
Sufficiency, in living, is the foundation for Thai people to fulfill their needs and manage their problems through self-reliance. Being self-reliant proves and confirms this phenomenon well.

Philosophy of Sufficiency Economy:

"**Sufficiency Economy**" is a philosophy that aims to sustain and practice at every "sufficient" level including moderation and rationality. In addition, there needs to be a good protection system, the right moral compass, a sense of honesty, and the appropriate knowledge. One must live his life with patience, perseverance, awareness, intelligence, and discretion.

Chiang Mai Province and Chiang Mai Provincial Community Development Office cordially invites you to visit the Four Sufficiency Economy Villages Piloting for Tourism. Enjoy the charm of each community with unique identity, local wisdom, crafts, and their local dishes.

ประวัติชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

บ้านตาดหัวฝาย
Ban Ta Hua Fai

08

บ้านป่าตาลประชาสันติ
Ban Patan Prachasanti

10

บ้านหลวงใหม่พัฒนา
Ban Luang Mai Phatthana

12

บ้านหาดบ้าย
Ban Hat Bai

14

สารบัญ Content

สารบัญ Content

การพัฒนาทักษะการบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยตนเองกับการทำงาน เพื่อบริการการท่องเที่ยว ชุมชน OTOP นวัตวิถี	
บทที่ 1	
การกล่าวต้อนรับและกล่าวทักทายนักท่องเที่ยว	16
บทที่ 2	
การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี	21
บทที่ 3	
การนำเสนอผลิตภัณฑ์ OTOP นวัตวิถี	30
บทที่ 4	
การให้บริการอาหาร และเครื่องดื่ม	35
บทที่ 5	
การให้บริการที่พักชุมชน OTOP นวัตวิถี	40

เชียงใหม่

เมืองที่เปี่ยมไปด้วยศิลปวัฒนธรรม ประเพณีโบราณสถานสถาปัตยกรรม และธรรมชาติอันงดงาม ดินแดนแห่งล้านนาเปี่ยมด้วยมนต์เสน่ห์งานศิลป-หัตถกรรมท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย ที่ยังคงไว้ด้วยความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

จากพื้นที่ราบสู่ขุนเขาในแต่ละชุมชนที่ยังมีองค์ความรู้แห่งภูมิปัญญาต่าง ๆ ผ่านการกลั่นกรองทางความคิดความเชื่อ ความศรัทธา ที่ได้รับการสั่งสมน้อมนำหลัก“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาปรับใช้ในแนวทางการดำเนินชีวิต อันเป็นแสงส่องสว่างในจิตใจ ที่ให้เราได้ร่วมสัมผัสวิถีแห่งความพอเพียง

Chiang Rai

Chiang Rai is a city rich of arts, culture, traditions, archaeological site, architecture, and beautiful nature. The land of magical Lanna is full of charming and diverse local arts and crafts where it preserves the locally unique sensation.

From flat land to the mountain, each community is a foundation of its local wisdoms refined through processes of thoughts, beliefs, faiths inspired by the *Philosophy of Sufficiency Economy" and adopted to the way of life that enlightens the minds. This gives us an opportunity to embrace the lifestyles following sufficiency theory.

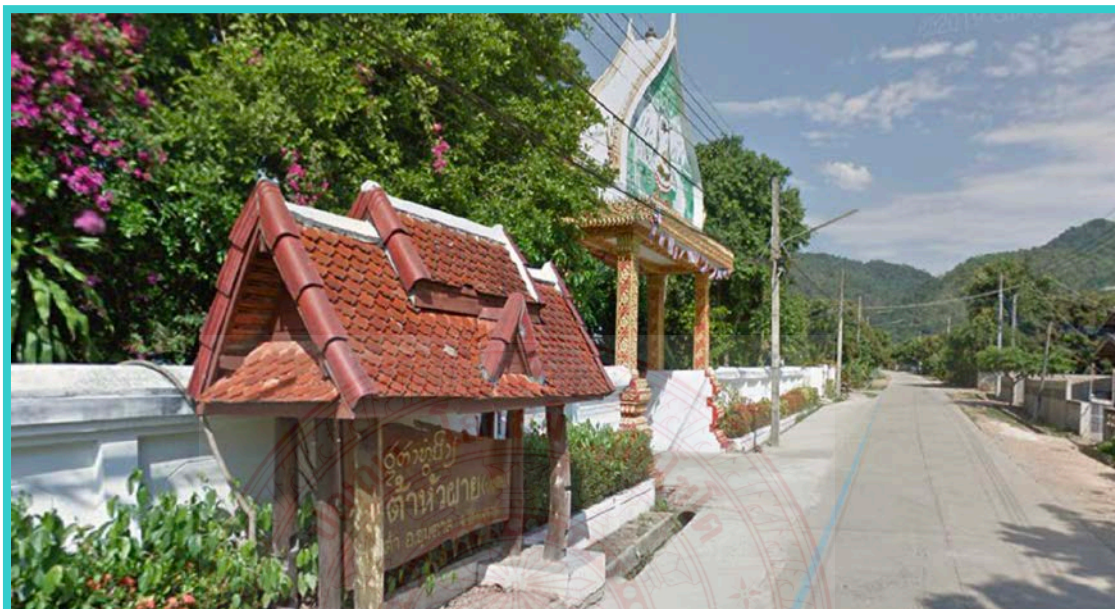
“เหนือสุดในสยาม ชายแดนสามแผ่นดิน
ถิ่นวัฒนธรรมล้านนา ลำด้าพระธาตุดอยตุง”

“The northernmost of Siam, the frontier of three lands, the home
to the culture of Lanna and Doi Tung Temple”

บ้านต้าหัวฝาย

Ban Ta Hua Fai

บ้านต้าหัวฝาย เดิมเคยเป็นหมู่บ้านมาก่อนมีชื่อว่าบ้านและน้ำ หรือ ลำนน้ำ แปลว่าต้องอยู่ปลายน้ำ คือตอนสุดของลำธาร ต่อมาปี 2348 ได้มีพ่อแสนหลวง อินตะ และพ่อเฒ่าเถาได้เป็นหัวหน้าพามาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำห้วยต้าฝายเหนือ มีประมาณ 30-50 หลังคาเรือนและสร้างวัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2348 และได้เพิ่มประชากรแบ่งเขตการปกครองเป็นต้นมาชาวตำบลต้าส่วนใหญ่สืบทอดมาจากอำเภอบัวจ้งจังหวัดน่าน

ท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีพอเพียง
น้ำตกขุนต้า อ่างเก็บน้ำที่เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวพักผ่อน เป็นการทำให้ร่างกาย
กระปรี้กระเปร่า ลดความเครียด และทำ
ให้สมดุลในร่างกาย

วัดต้าหัวฝาย วัดเก่าแก่ของหมู่บ้าน ชม
สถาปัตยกรรมโบสถ์ที่สร้างจากก้อนหิน
บูชา “พระสิงห์ 3” จะพบกับชีวิตที่
ประสบความสำเร็จ เจริญรุ่งเรือง ร่ำรวย

ถ่านอัดแท่ง ชมกระบวนการผลิตถ่านอัด
แท่งของชุมชนด้วยวัสดุสิ่งของจากชุมชน

ภูมิปัญญาด้านการเลี้ยงสัตว์ ศูนย์เรียนรู้
เศรษฐกิจพอเพียงของ “คุณสุจินต์ แสง
แก้ว” สถานที่ศึกษาเรียนรู้ด้านการเลี้ยง
สัตว์ผสมผสานนานาชนิด อาทิ ไก่ฟ้า นก
และเป็ดหายาก เลี้ยงกบบ่อ และเม่น

Ban Da Hua Fai, formerly known as the house and water or water, means to stay downstream at the end of the stream. In 1805, father Saen Luang, Inta, and His Father were the head of the house on the North Huai Ta River. There are about 30-50 roofs and temples built in 1805, and the population has been divided since the majority of Ta districts were inherited from Bua District, Nan Province.

Tourism to Learn the Sufficient Way

Khunta Waterfall : Reservoir as a tourist destination and it could refresh the body, relieve the stress and maintain the body balance.

Ban Ta Hua Faii Temple : It is an ancient village temple Visit the architecture of the Buddhist hall constructed of stones Worship "Phra Singa I" and receive blessing for a successful prosperous and wealthy life

Compressed Charcoal: View the community's compressed charcoal production process using materials sourced within the community

Local Wisdom on Animal Farming: The Sufficiency Economy Learning Center is a place to learn about diverse animal farming including pheasants, rare ducks, frogs in tanks, and hedgehogs.

บ้านป่าตาลประชาสันติ

Ban Patan Prachasanti

สันนิษฐานว่าในบริเวณป่าที่เป็นที่ดอน (เนิน) มีต้นตาลน้อยใหญ่อยู่มาก บริเวณแห่งนี้จึงเรียกว่า "วัดป่าตาล"

Presumably, Ban Patan was a forest (Don) area in a forest where it was densely covered by small and large Sugar Palm trees.

ห้องเที่ยวเรียนรู้วิถีพอเพียงศาลารวมใจ
ชมอาคารแหล่งเรียนรู้ได้รับพระราชทาน
จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิ
พลอดุลยเดชรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระ
นางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ได้ทรง
เสด็จพระราชดำเนินเปิด เมื่อวันที่ ๙
มีนาคม ๒๕๑๙ ชื่อ "ศาลาร่วมใจ"
ศูนย์กลางรวมใจรักสามัคคีของคนใน
ชุมชน

Tourism to Learn the Sufficient Way

Unity Shelter: A learning center facility conferred by H.M King Rama IX and H.M. Queen Sirikit once visited the village on March ๙, 1976 and named the facility "Sala Ruamjai" which means a unity shelter that unites all the hearts of village members.

Don Pao Temple is an old temple of Ban Don Pao Worship the principal Buddha image, ancient wooden statue and pagodas of 12 zodiacs to receive blessings.

กลุ่มงานแกะสลัก งานหัตถกรรมที่ต้องอาศัยทักษะความชำนาญ ความเพียรพยายามของสล่า ที่รังสรรค์ ท่อนไม้กลายเป็นผลงานอันงดงามวิจิตรบรรจง

ศูนย์หัตถกรรมร่มโบราณบ้านดอนเปา เรียนรู้หัตถกรรมการผลิต "จ้องแดง" เอกลักษณ์ของจ้องแดงแม่วาง คือ ด้านในจะร้อยด้วยไหมหลากหลายสีที่สวยงาม สามารถป้องกันน้ำและแสงแดดได้จริง

กลุ่มวิสาหกิจหัตถกรรมบ้านป่าตาล กลุ่มแม่บ้านร่วมผลิต เสื้อผ้าสำเร็จรูป หมวกพื้นนอน เบาะรองนั่ง หมอน ผ้านวม สบู่ และน้ำยาล้างจาน

อาหารท้องถิ่น เมนูพื้นบ้านที่น่าลิ้มลอง "ข้าวหมี-ข้าวหมี ขนมหั่น" เมนูเส้น ขนมหั่น และเส้นหมีผัดใส่ซีอิ๊วห่อด้วยใบเปา ขิม กระบองทอด" ของทานเล่นพื้นบ้านโดยใช้มะละกอหั่นบางชุบแป้งทอด

Presumably. Ban Patan was a forest (Don) area in a forest where it was densely covered by small and large Sugar Palm trees.

Tourism to Learn the Sufficient Way

Carved Works: A branch of craft that requires skills, expertise, and laboriousness of the crafter who carves the wood until it becomes a magnificent masterpiece.

The Ancient Umbrella Craft Center of Ban Patan: Learn the craftwork of "Red Umbrella", the uniqueness of Maewang's red umbrella is that it is woven with beautiful and colorful silk that yet can actually protect from water and sunlight

Ban Patan Craft Community Enterprise: The housewives group co-produce ready-made clothes, hats, mattresses, cushions, pillows, duvets, soaps and dishwashing liquid.

บ้านหลวงใหม่พัฒนา

Ban Luang Mai Phatthana

ชุมชนเก่าแก่กลางขุนผาสูง เป็นแหล่งปลูกผลิตเมี่ยงของป่า และสมุนไพรรชื่อของหมู่บ้านเรียกหมู่บ้านว่า "บ้านหลวง" มาจนปัจจุบัน

ท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีพอเพียง

วัดบ้านหลวง กราบสักการะ พระพุทธรบาท 4 รอย เป็นรอยประทับพระบาทของพระพุทธเจ้าในอดีต 4 พระองค์ ได้แก่ พระกกุสันธพุทธเจ้า พระโกนาคมน-พระพุทธเจ้า พระกัสสปพุทธเจ้า และพระโคตมพุทธเจ้า (พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน) เป็นรอยลึกกลดหล่นลงไปในแท่งหินใหญ่ประดิษฐานบนยอดเขาสูง ดอยจี้กัจฉ์ แปลเป็นภาษาไทยว่า "ยอดของร่ม" ยอดดอยสูงจกระด้น้ำทะเลปานกลาง มองเห็นวิวทิวทัศน์

Ancient community in the middle of high mountain. As a source of Miang plantation wild products and herbs. The village was named ~Ban Luang" .

Tourism to Learn the Sufficient Way

Ban Luang Temple: Pay respect and worship the four Buddha's footprints which were four footprints of four Lord Buddhas in the past including 1 Kakusandha. 2 Konagamana, 3 Kassapa, and 4.Gautama (the current Lord Buddha). The footprints were variously deep and shallow in the large stones enshrined on high

ดอยจ๊กจ้อง แปลเป็นภาษาไทยว่า "ยอดของร่ม" ยอดดอยสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มองเห็นวิวทิวทัศน์

ประตูลอดบาป ประติมากรรมธรรมชาติ ก้อนหินใหญ่ให้นักท่องเที่ยวได้รอดผ่านได้ ถ้ามะพร้าวเต่า ถ้าขนาดหลบฝนได้มีหินงอกหินย้อยรายล้อมด้วยต้นปาร์มคล้ายต้นมะพร้าว

การทำเหมือง เรียนรู้ภูมิปัญญากระบวนการทำเหมืองจากการเก็บใบเหมืองในสวน มัดเป็นกำๆ นึ่ง นำไปหมักจนเป็นเหมือง

ชมสวนชา พลับ บ๊วย ท่องเที่ยวชม ชิมสวนเกษตรผสมผสาน (ลุงคำปิ่น แก้ววงศ์) บนพื้นที่ขนาด 4 ไร่ ที่ปลูกพืชหลากหลายชนิด และบ่อเลี้ยงปลา

ร้านค้าชุมชน เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ผลผลิตจากชุมชน ผลไม้เมืองหนาว พลับ บ๊วย ดอง มะแขวน พืชสมุนไพรนานาชนิด และผลไม้ตามฤดูกาล

Dol Chik Chong: It literally means "the top of the umbrella" in Thai language. The top of the mountain is mildly above the sea level where it can see the views of Samoeng District, Mae Ngat Dam, and Mae Taeng District. In addition, it is also a spot to see the beauty the mist as well as sunrise and sunset.

Lod Bap Gate: A naturally large stone sculpture for tourists to walk pass through,

Maprao Tao Cave: It is a cave large just enough to shelter men from the rain. The cave contains stalactites and stalagmites and it is surrounded by palm trees resembling coconut trees.

Miang Making Learn the wisdom process to making Miang starting from collecting Miang cloves in the garden, tie them into bunches, to marinate the Miang until it becomes the final product called Miang.

Visit tea, persimmon, and plum gardens: Visit explore, and taste inside the hillside garden of the farmers during the end of the year from December to January when white plum blossoms bloom all over the hill.

The mixed agricultural park (Lung Kampan Kaewwong): covers the area of 14 rai where numerous varieties of plants are cultivated plus some fish ponds

บ้านหาดบ้าย

Ban Hat Bai

ชาวบ้านบ้านหาดบ้าย นั้นเดินทางย้ายถิ่นฐานมาจากเมืองสิบสองปันนา ประเทศจีน เป็นชาวไทลื้อในอดีตบ้านโป่งสามัคคี มีสภาพพื้นที่เป็นป่ามีสัตว์ป่ามากมายลงมากินน้ำโป่ง ซึ่งในบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านมีหาดตั้งอยู่ โดยตั้งชื่อ “หาดบ้าย” แสดงถึงทรัพยากรที่มีค่าของหมู่บ้าน และความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน

แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชุมชน

ขนมทองม้วนสมุนไพร มาเรียนรู้การทำขนมทองม้วนสมุนไพร ขนมไทยแต่โบราณ ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มาร่วมทดลองลงมือทำ

นวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ เพื่อการบำบัดทำให้ร่างกายรู้สึกผ่อนคลาย โดยการกระตุ้นการทำงานของเส้นกล้ามเนื้อ ต่อมต่างๆ ของร่างกายให้ทำงานดีขึ้น ด้วยศาสตร์การนวด ประคบ นวดฝ่าเท้า

The community members of Ban Hat Bai were Tai lu people who originally migrated from Xishuangbonna China. Formerly, Ban Hat Bai was a forest area with numerous animals came down to drink water at the beach of Khong river was right around the village. " Ban Hat Bai " was named to indicate the abundance of the valuable natural resources the village possesses and the unity among the village members.

Tourism to Learn the Way of Village

Herbal Tong Muan-a Thal rolled wafer Learn how to make Herbal Tong Muan, a traditional Thai desert with long history Join in the experiment and take the action.

Thai Massage for Health: Massage for therapeutic purposes and to relax the body by stimulating the nervous system, muscles, and glands to help the body to function better through massage, massage with hot press, and foot massage.

บทที่ 1

การต้อนรับและกล่าวทักทายนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1: คำศัพท์และสำนวนในการต้อนรับและการทักทาย (Unit-1-Part-1)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
สวัสดี	Hello	เฮล-โล่
สวัสดีตอนเช้า	Good morning	กู๊ด-มอร์-นิง
สวัสดีตอนบ่าย	Good afternoon	กู๊ด-อาฟ-เทอะ-นูน
สวัสดีตอนเย็น	Good evening	กู๊ด-อีฟ-นิง
สบายดีไหม	How are you?	ฮาว-อาร์-ยู
ยินดีต้อนรับทุกท่าน	Welcome everyone	เวล-คัม-เอฟ-รี-วัน
การเดินทางเป็นอย่างไรบ้าง	How's your journey?	ฮาวส์-ยัวร์-เจอร์-นีย์
คุณชื่ออะไร	What's your name?	วอทส์-ยัวร์-เนม
ฉันชื่อ...(แดง)	My name's ...(Dang)	มาย-เนมส์...(แดง)
คุณมาจากที่ไหน	Where are you from?	แวร์-อาร์-ยู-ฟรอม
ขอให้เที่ยวอย่างมีความสุข	Have a nice trip.	แฮฟ-อะ-ไนซ์-ทริป
ฉันสบายดี	I am fine.	ไอ-แอม-ฟายน์
ขอบคุณ	Thank you.	แซ็ง-คิ้ว
ด้วยความยินดี	My pleasure.	มาย-เพละ-เชอร์
ด้วยความยินดี	You're welcome.	ยัวร์-เวล-คัม
กรุณารอสักครู่	Please wait.	พลีส-เวท
กรุณาตรงนี้	Please wait here.	พลีส-เวท-เฮียร์

ตอนที่ 2: ใส่หมายเลขลำดับความหมายของคำศัพท์ที่ได้ยิน (Unit-1-Part-2)

___ ก. คุณชื่ออะไร

___ ข. ด้วยความยินดี

___ ค. ยินดีต้อนรับทุกท่าน

___ ง. สวัสดีตอนบ่าย

___ จ. คุณมาจากที่ไหน

ตอนที่ 3: ตัวอย่างบทสนทนา

1. ตัวแทนชุมชน: กู้ด-มอร์-นึ่ง. เวล-คัม-เอฟ-รี-วัน. มาย-เนมส์ ชาติ.

Good morning. Welcome everyone. My name's Chart.

สวัสดีตอนเช้า ยินดีต้อนรับทุกท่าน ผมชื่อ ชาติ

ชาวต่างชาติ: กู้ด-มอร์-นึ่ง ชาติ. ฮาว-อาร์-ยู?

สวัสดีตอนเช้าชาติ สบายดีไหม?

Good morning, Chart. How are you?

ตัวแทนชุมชน: ไอ-แอม-ฟายน์. แธ็ง-คิ้ว.

I am fine. Thank you.

สบายดีครับผม. ขอบคุณครับ.

2. ตัวแทนชุมชน: กู้ด-อาฟ-เทอะ-นูน. เวล-คัม ทู บ้านนาสวย วิล-เลจ

Good afternoon. Welcome to Baan Na Suay village.

สวัสดีตอนบ่าย ยินดีต้อนรับสู่หมู่บ้าน “บ้านนาสวย”

ชาวต่างชาติ: แอ็ง-คิ้ว. วอทส์-ชัวร์-เนม.

Thank you. What's your name?

ขอบคุณมาก. คุณชื่ออะไร?

ตัวแทนชุมชน: มาย-เนมส์ สมศรี. แวร์-อาร์-ยู-ฟรอม?

My name's Somsri. Where are you from?

ฉันชื่อ สมศรี. คุณมาจากที่ไหนล่ะ?

ชาวต่างชาติ: ไอ-แอม-ฟรอม-อิง-แลนด์.

I am from England.

ฉันมาจากประเทศอังกฤษ

ตัวแทนชุมชน: ไนซ์-ทู-มีท-ยู. แฮฟ-อะ-ไนซ์-เดย์

Nice to meet you. Have a nice day.

ยินดีที่ได้รู้จัก ขอให้วันนี้เป็นวันที่ดี

ตอนที่ 4: เรียงลำดับบทสนทนาให้ถูกต้อง

___ ก ไนซ์-ทู-มีท-ยู. แสฟ-อะ-ไนซ์-เดย์

___ ข กู้ด-มอร์-นิง. เวล-คัม-เอฟ-รี-วัน. มาย-เนมส์ ชาติ.

___ ค เฮล-โล่-ชาติ. ฮาว-อาร์-ยู?

___ ง ไอ-แอม-ฟายน์. แธ็ง-คิ้ว. แวร์-อาร์-ยู-ฟรอม?

___ จ ไอ-แอม-ฟรอม-สเปน

อธิบาย

- การทักทายนักท่องเที่ยวอย่างสุภาพนั้นเรามักจะใช้ กู้ด-มอร์-นิง (Good Morning) ในตอนเช้า และ กู้ด-ออฟ-เทอะ-นูน (Good afternoon) ในช่วงหลังเที่ยงถึงประมาณห้าโมงเย็น หลังจากนั้นเรามักจะทักทายว่า กู้ด-อีฟ-นิง (Good evening)

- การทักทายด้วยคำว่า เฮล-โล่ (Hello) นั้นเราจะใช้กับนักท่องเที่ยวที่เราพบเจอประจำ ส่วนคำว่า ไฮ (Hi) มักจะใช้ทักทายเพื่อนสนิทเท่านั้น

- ในภาษาไทยมีคำว่าครับ/ค่ะ ในภาษาอังกฤษเรามักจะใช้คำว่า เซอร์ (sir) แทนหางเสียงสำหรับนักท่องเที่ยวผู้ชาย หรือคำว่า แมม (ma'am) แทนหางเสียงสำหรับนักท่องเที่ยวหญิง

ดาวน์โหลดไฟล์เสียงได้ที่

เฉลย:	
ตอนที่ 2	1 = ๑ 2 = ๒ 3 = ๑ 4 = ๓ 5 = ๒
ตอนที่ 4	๓ = 5 ๑ = 1 ๒ = 2 ๓ = 3 ๔ = 4

บทที่ 2

การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว

ตอนที่ 1: คำศัพท์และสำนวนในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (Unit-2-Part-1)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
ตอนนี้เราอยู่ที่	Now we are at ...	นาว-วี-อาร์-แอท ...
วัด	Temple	เทม-เพิล
พระอุโบสถ	Ordination hall	ออ-ดิ-เน-ชั่น-ฮอลล์
เจดีย์	Pagoda	พะ-โก-คะ
สวน/แปลง	Garden	การ์-เดิน
นาข้าว	Rice field	ไรซ์-ฟิลด์
สะพาน	Bridge	บริดจ์
ถ้ำ	Cave	เคฟว์
น้ำตก	Waterfall	วอ-เทอะ-ฟอลล์
แม่น้ำ	River	ริ-เวอร์
ลำธาร/ลำห้วย	Stream	สตรีม
ทะเลสาบ	Lake	เลค
ศาลเจ้าเมือง	Guardian shrine	การ์-เดียน-ชรายน์
จุดชมวิว	View point	วิว-พ้อยท์
พระพุทธรูป	Buddha image	บุค-คะ-อิม-เมจ
ภาพวาดฝาผนัง	Mural painting	มิว-รัล เฟ้นท์-คิง
พื้นที่ปลูกกาแฟ	Coffee plantation	คอฟ-ฟี แพลน-เท-ชั่น

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
มันมีอายุ ... ปี	It's ... years old	อิทส์- ... – เยียส์-โอล์ด
ประมาณ	About	อะ-เบ๊าท์
เซนติเมตร	Centimeter	เซน-ทึ-มี-เทอ์
เมตร	Meter	มี-เทอ์
กิโลเมตร	Kilometer	กิ-ล่อ-มี-เทอ์
กิโลกรัม	Kilogram	กิ-ล่อ-แกรม
ด้านใน	Inside	อิน-ไซด์
มันทำมาจาก...	It's made from...	อิทส์-เมค-ฟรอม ...
ไม้	Wood	วู้ด
โลหะ	Metal	เม-ทัล
ยาง	Rubber	รับ-เบอะ
พลาสติก	Plastic	พลาส-ติก
ทองเหลือง	Brass	แบรส
สำริด	Bronze	บรอนซ์
เงิน	Silver	ซิลเวอร์
ไม้ไผ่	Bamboo	แบมบู
ทองคำ	Gold	โกลด์
มันถูกสร้างโดย	It was built by ...	อิท-วอส-บิวท์-บาย ...
กษัตริย์	King	คิง
ราชินี	Queen	ควีน
ชาวบ้าน	Villager	วิล-เลจ-เจ้อร์
พระสงฆ์	Monk	มั้งค์
สามเณร	Novice	นอ-วิช
ภูเขา	Mountain	เม้า-เท็น
ป่า	Forest	ฟอ-เรสท์

ตอนที่ 2: ใส่หมายเลขลำดับความหมายของคำศัพท์ที่ได้ยิน (Unit-2-Part-2)

___ ก. ภูเขา

___ ข. ตอนนี้เราอยู่ที่...

___ ค. วัด

___ ง. น้ำตก

___ จ. มันถูกสร้างโดย...

ตอนที่ 3: ตัวอย่างบทสนทนา

1. ตัวแทนชุมชน: นาว-วี-อาร์-แอท เดอะ เทม-เพิล. อีสท์-วันอันเรด-เย็สส์-โอดด์

Now we are at the temple. It's **100** years old.

ตอนนี้เราอยู่ที่วัด มันมีอายุ 100 ปี

ชาวต่างชาติ: ว้าว! อีสท์ – อะเมซิง

Wow! It's **amazing**.

ว้าว มันช่างน่าตื่นตาตื่นใจจริงๆ

ตัวแทนชุมชน: อิทส์-เมค-ฟรอม-ทีค-วู้ด

It'd made from **teak wood**.

มันทำมาจากไม้สัก

2. ตัวแทนชุมชน: เคอะ-เคฟ แอนด์ วอ-เทอะ-ฟอล อีส อะเบ้าท์ 500 มี-เทอ์

The cave and waterfall is about 500 meter.

ถ้ำและน้ำตกอยู่ประมาณ 500 เมตร

ชาวต่างชาติ: แคน-วี-ซี-เอ็ง-ริง ออน-เคอะ-เวย์?

Can we see anything on the way?

เราจะสามารถเห็นอะไรได้บ้างระหว่างทาง

ตัวแทนชุมชน: วี-วิล-พาส ไรซ์-ฟิลด์, คอฟ-ฟี่-แพลน-เท-ชั่น, แอนด์ ริ-เวอร์.

We will pass rice field, coffee plantation, and river.

เราจะผ่านนาข้าว พื้นที่ปลูกกาแฟ และแม่น้ำ

ชาวต่างชาติ: แคน-วี-สวิม-แอท-เคอะ-วอ-เทอ-ฟอล

Can we **swim** at the waterfall?

เราว่ายน้ำที่น้ำตกได้ไหม

ตัวแทนชุมชน: เยส. ไอ-วิล-เทค-ยู-ทู-เคอะ-เซฟ-โซน

Yes. I will take you to the safe zone.

ได้. ฉันจะพาไปตรงที่ปลอดภัย

ตอนที่ 4: เรียงลำดับบทสนทนาให้ถูกต้อง

___ ก ว้าว! ไอ้ แคนนี่ ซี เดอะ-บุค-คะ อิม-เมจ

___ ข เยส. เดอะ-บุค-คะ อิม-เมจ อิน-ไซค์ อีส แมค ออฟ โกลด์

___ ค นาว-วี-อาร์-แอท เดอะ เคฟ

___ ง โกลด์?! อิทส์ อะ-เม-ซิ่ง

___ จ เดอะ โกลด์ อีส อะเป้าท์ 50 กิโล-แกรม

อธิบาย

- ในการเดินนำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ควรจะมีการใช้สำนวนนำทางให้นักท่องเที่ยวเดินตาม โดยปกติจะใช้คำว่า ดีส-เวย์-พ्लीส (This way please) “เชิญทางนี้” แล้วใช้ฝ่ามือชี้ไปยังทางที่เราแนะนำ
- เป็นมารยาทที่ดี หากเราจะแสดงความห่วงใยให้กับนักท่องเที่ยวด้วยการใช้คำว่า บี-แคร์-ฟูล (Be careful) “ระวังด้วยนะครับ/ค่ะ” โดยเฉพาะในพื้นที่อันตราย
- ในการนำชมพื้นที่ที่มีความอันตราย หรือมีความลาดชันสูง เป็นมารยาทที่ดีในการถามว่านักท่องเที่ยว ไหวไหม ด้วยคำว่า อาร์-ยู-โอ-เค้? (Are you OK?) “เป็นอย่างไรบ้าง (ไหวไหม)”

ดาวน์โหลดไฟล์เสียงได้ที่

เฉลย:	
ตอนที่ 2	1 = ๑ 2 = ๑ 3 = ๑ 4 = ๒ 5 = ๓
ตอนที่ 4	๓=2 ๑=3 ๒=1 ๑=4 ๑=5

บทที่ 3

การนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชน

ตอนที่ 1: คำศัพท์และจำนวนในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชน (Unit-3-Part-1)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
มีอะไรให้ช่วยไหม	Can I help you?	แคน-ไอ-เฮลพ์-ยู?
เรามี...	We have ...	วี-แฮฟว์ ...
ทอด้วยมือ	Hand-woven	แฮนด์-โวฟ-เว่น
ทำด้วยมือ	Hand-made	แฮนด์-เมค
ผ้าพันคอ	Scarf	สการ์ฟ
ไม้แกะสลัก	Wood carving	วู้ด-คาร์ฟ-วິง
ตะกร้าสาน	Woven basket	โวฟ-เว่น-บาสเก็ต
เครื่องเงิน	Silverware	ซิล-เวอร์-แวร์
เครื่องปั้นดินเผา	Pottery	พอท-เทอะ-รี่
ของเล่นไม้	Wooden toy	วู้ด-เด้น-ทอย
กรอบรูป	Photo frame	โฟ-โท-เฟรม
เสื้อฝ้าย	Cotton shirt	คัท-เด้น-เชิ้ท
ผ้าไหม	Silk	ซิลค์
ขนมของว่าง	Snack	สแน็ค
สุราชุมชน	Local whisky	โล-คอลล-วิสกี
เครื่องดนตรี	Music instrument	มิว-สิค อินส์-ทรู-เม้นท์
อาวุธ	Weapon	เวพ-เพิน

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
คุณต้องการอะไร	What would you like?	วอท-วู้ด-ยู-ไลค์
ขนาดเท่าไร	What size?	วอท-ไซส์
สีอะไร	What color?	วอท-คัลเลอร์
ราคาเท่าไร	How much ... ?	ฮาว-มัช
กี่ชิ้น/กี่อัน	How many ... ?	ฮาว-เม-นี่
ส่วนลด	Discount	คิส-เค๊าท์
รายการส่งเสริมการขาย	Promotion	โพร-โม-ชั่น
ซื้อ 3 ชิ้น ราคา ... บาท	Buy 3 for ... baht	บาย-ทรี-ฟอว์ ... บาท
เราสามารถทำได้	We can do it.	วี-แคน-ดู-อิท
ฉันอยากได้	I want ...	ไอ-ว็อน ...
กรุณารอสักครู่	Just a moment	จัสท์-อะ-โม-เมนท์
ของฝากของที่ระลึก	Souvenir	ซูฟ-เวอะ-เนียร์
ชุดยาว	Dress	เดรส
กระโปรง	Skirt	สเกิร์ต
กางเกง	Trousers	เทร่า-เซอส์
กระโปรงสั้น	Mini-skirt	มินิ-สเกิร์ต
เครื่องประดับ	Jewelry	จิว-เวล-รี่
มันใช้เพื่อ...	It's used for ...	อิทส์-ยูสด์-ฟอว์ ...
ตกแต่งประดับประดา	Decorate	เด็ค-เคอะ-เรท
ภาชนะใส่อาหาร	Food container	ฟู้ด-คอน-เทน-เนอ์
นวด	Massage	มะ-ซาจ
ลูกประคบ	Compress ball	คอม-เพรส บอล
สมุนไพร	Herb	เอิร์บ
สินค้าโอท็อป	OTOP product	โอ-ท็อพ-โพรดัก
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	Local wisdom	โล-คัล-วิส-ดอม

ตอนที่ 2: ใส่หมายเลขลำดับความหมายของคำศัพท์ที่ได้ยิน (Unit-3-Part-2)

___ ก. มันใช้เพื่อ...

___ ข. เครื่องเงิน

___ ค. ของฝากของที่ระลึก

___ ง. ส่วนลด

___ จ. ทำด้วยมือ

ตอนที่ 3: ตัวอย่างบทสนทนา

1. ตัวแทนชุมชน: กุด-มอร์-นิง. แคน-ไอ-เฮลป์-ยู?

Good morning. Can I help you?

สวัสดีตอนเช้า มีอะไรให้ฉันช่วยไหม

ชาวต่างชาติ: เยส. ไอ-ว็อนท์-เฮิร์บัล-คอมเพรส-บอล

Yes. I want **herbal compress ball**.

ครับ/ค่ะ. ฉันอยากได้ลูกประคบสมุนไพร

ตัวแทนชุมชน: ดิส-เวย์ พลีส. วี-แฮฟ-เมนี่-ไซส์.

This way, please. We have many sizes.

เชิญทางนี้. เรามีหลายขนาดให้เลือก

ชาวต่างชาติ: ออ-ไรท์. แธง-คิ้ว.

Alright, thank you.

ดีเลย ขอบคุณ

2. ตัวแทนชุมชน: กูด-อาฟ-เท่อ-นูน. แคน-ไอ-เฮ้ลพ์-ยู?

Good afternoon. Can I help you?

สวัสดีตอนบ่าย มีอะไรให้ฉันช่วยไหม

ชาวต่างชาติ: วี-อาร์-ลुक-กิ้ง-ฟอร์ อะ สการ์ฟ?

We are looking for a scarf?

เรากำลังมองหาผ้าพันคอ

ตัวแทนชุมชน: วี-แฮฟ-ซิลค์ แอนด์ คอต-เดิน

We have silk and cotton.

เรามีแบบผ้าไหมและผ้าฝ้าย

ชาวต่างชาติ: วี-ไลค์ คอต-เดิน. ฮาว-มัช อีส อิท?

We like cotton. How much is it?

เราชอบผ้าฝ้าย. มันราคาเท่าไรล่ะ

ตัวแทนชุมชน: ทู-ฮัน-เรด บาท. บาย ทรี ฟอร์ ไฟฟ์-ฮันเดรด

200 baht. Buy three for 500 baht.

200 บาท ซื้อ 3 ผืน ราคา 500 บาท

ตอนที่ 4: เรียงลำดับบทสนทนาให้ถูกต้อง

___ ก ไอ-ว็อนท์-ซิกซ์-เซ็ท.

___ ข ไอ-ไลค์-กรีน แอนด์ ไซส์-เอ็กซ์ แอล

___ ค วอท-คัล-เลอว์ แอนด์ วอท-ไซส์, เซอร์?

___ ง ดิส-เวย์-พลีส. ไซส์-เอ็กซ์แอล อีส ซิกซ์-อัน-เรด บาท

___ จ แคน-ไอ-เฮลพ์-ยู?

อธิบาย

- ในการแนะนำลูกค้าว่า ลองสวมดูได้ เรามักจะใช้สำนวนว่า ยู-แคน-ไทร์-อิท-ออน (You can try it on)
“ลองสวมดูได้ครับ/ค่ะ”

- หากสินค้าที่ลูกค้าต้องการไม่มี ควรกล่าวว่า ซอ-รี-วี-ค็อนท์-เฮฟ-อิท (Sorry, we don't have it) เสียใจ
ด้วยครับ/ค่ะ เราไม่มีสิ่งที่คุณต้องการเลย

- เป็นมารยาทที่ดีที่เราจะกล่าวชมลูกค้าเมื่อได้ลองสวมใส่สินค้าของเราด้วยประโยคที่ว่า ยู-ลุค-ไนซ์-
ออน-แด้ด (You look nice on that) “คุณใส่แล้วดูดีมากเลย”

ดาวน์โหลดไฟล์เสียงได้ที่

เฉลย:					
ตอนที่ 2	1 = ๗	2 = ๑	3 = ๓	4 = ๑	5 = ๒
ตอนที่ 4	๓ = 2	๓ = 4	๒ = 3	๑ = 5	๑ = 1

บทที่ 4

การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม

ตอนที่ 1: คำศัพท์และสำนวนในการให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม (Unit-4-Part-1)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
รายการอาหาร	Menu	เมน-ยู
การสั่งอาหาร	Order	ออ-เคอร์
ราคา	Price	ไพร์ซ
รสชาติ	Flavor	เฟล-เวอะ
เครื่องปรุง	Seasoning	ซี-ชัน-นิง
วัตถุดิบ	Ingredient	อิน-กรี-เดียนท์
รสหวาน	Sweet	สวีท
รสเผ็ด	Spicy	สไป-ซี่
รสเค็ม	Salty	ซอล-ตี้
รสจืด	Bland	เบลนด์
ทอดกรอบ(น้ำมันเยอะ)	Deep-fried	ดีพ-ฟรายด์
ผัด	Stir-fried	สเตอร์-ฟรายด์
ต้ม	Boil	บอยล์
แกง	Curry	เคอ-รี่
น้ำพริก	Chili paste	ชี-ลี-เพสท์
ข้าวสวย	Steamed rice	สตีม-ไรซ์
ข้าวเหนียว	Sticky rice	สติค-กี ไรซ์

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
คุณต้องการสั่งอะไร	What would you like to order?	วอท-วูด-ยู-ไลค์-ทู-ออ-เดอร์
เครื่องดื่ม	Drink	ดริงค์
เนื้อสัตว์	Meat	มีท
เนื้อไก่	Chicken	ชิก-เก็น
เนื้อหมู	Pork	พอร์ค
เนื้อวัว	Beef	บีฟ
เนื้อปลา	Fish	ฟิช
อาหารทะเล	Seafood	ซี-ฟูด
ผัก	Vegetable	เวจ-ทะ-เบิ้ล
เห็ด	Mushroom	มัช-รูม
มังสะวิรัต	Vegan	วี-แกน
อาหารเจ	Vegetarian food	เวจ-แท-เรียน-ฟูด
ทานคู่กับ	Eat with ...	อีท-วิท ...
ผักนึ่ง	Steamed vegetable	สตีมด์-เวจ-ทะ-เบิ้ล
กระเทียม	Garlic	การ์-ลิก
หอมแดง	Shallot	แชล-เลิท
พริกไทย	Pepper	เป็ป-เปอร์
พริก	Chili	ชิล-ลี
เปรี้ยว	Sour	ซาว-เออะ
ซूप / แกงจืด	Soup	ซูป
มันทำมาจาก...	It's made of ...	อิทส์-เมด-ออฟ
กาแฟ	Coffee	คอฟ-ฟี
ชา	Tea	ที
น้ำอัดลม	Soft-drink	ซอฟท์-ดริงค์
น้ำผลไม้	Fruit juice	ฟรุท-จูส

ตอนที่ 2: ใส่หมายเลขลำดับความหมายของคำศัพท์ที่ได้ยิน (Unit-3-Part-2)

___ ก. เครื่องดื่ม

___ ข. เครื่องปรุง

___ ค. แกง

___ ง. เนื้อไก่

___ จ. กระทียม

ตอนที่ 3: ตัวอย่างบทสนทนา

1. ตัวแทนชุมชน: กุด-อาฟ-เทอ-นูน. วอท-วูด-ยู-ไลค์-ทู-ออร์-เดอร์

Good afternoon. What would you like to order?

สวัสดีตอนบ่ายครับ/ค่ะ คุณต้องการสั่งอะไรดี

ชาวต่างชาติ: เยส. สเตอ์-ฟรายด์ เวจ-ทะ-เบล วิธ สติม-ไรซ์, พลีส.

Yes. Stir-fried vegetable with steamed rice, please.

ครับ/ค่ะ. ขอผัดผักรวมกับข้าวสวย.

ตัวแทนชุมชน: ดู-ยู-อิท-สไปซี่-ฟู้ด?

Do you eat spicy food?

ปกติคุณทานอาหารเผ็ดไหม

ชาวต่างชาติ: เยส. ไอ ไลค์ สไปซี่-ฟู้ด

Yes. I like spicy food.

ใช่ ฉันชอบอาหารรสเผ็ด

2.   ตัวแทนชุมชน: กุด-อาฟ-เท่อ-นูน. แคน-ไอ-เฮ้ลพ์-ยู?

Good afternoon. Can I help you?

สวัสดีตอนบ่าย มีอะไรให้ฉันช่วยไหม

ชาวต่างชาติ:   แคน-ไอ-ซี-เดอะ-เมน-ยู พลีส

Can I see the menu, please?

ขอดูเมนูหน่อยครับ/ค่ะ

ตัวแทนชุมชน: ดีส-อีส-ยัวร์-เมนู. ทูเดย์-วี-แฮฟ-มัชรูม

This is your menu. Today we have mushroom.

นี่เมนูครับ/ค่ะ วันนี้เรามีเห็ดด้วย

ชาวต่างชาติ:   วอท-คู-ยู-อีท-วิธ-มัชรูม?

What do you eat with mushroom?

ปกติคุณกินเห็ดกับอะไร

ตัวแทนชุมชน: วี-อีท-วิธ ชิล-ลี-เพสท์

We eat with chili paste.

ปกติเราทานกับน้ำพริกครับ/ค่ะ

ตอนที่ 4: เรียงลำดับบทสนทนาให้ถูกต้อง

___ ก ออ-ไรท์ จัสท์-อะ-โม-เม้น พลีส

___ ข คีส-อีส-ยัวร์-เมนู.

___ ค แคน-ไอ-ซี-เดอะ-เมน-ยู พลีส

___ ง วอท-วูด-ยู-ไลค์-ทู-ออร์-เดอร์

___ จ แคน-ไอ-แฮฟ-คัพ-ฟรายด์-ซิค-เกิน แอนด์ สติค-กี้ ไรซ์

อธิบาย

- หากต้องการจะบอกว่า คุณจะสั่งอะไรเพิ่มอีกไหม เรามักจะพูดว่า เอ-นี่-ริง เฮลล์? (Anything else?)
“รับอะไรอีกไหม”

- หากวันนี้เมนูหรือวัตถุดิบที่ลูกค้าต้องการ ไม่มี ควรกล่าวว่า ซอ-รี-ทูเดย์-วี-ด็อนท์-แฮฟ... (Sorry, today we don't have ...) เสียใจด้วยครับ/ค่ะ วันนี้เราไม่มี... แล้วตามด้วยชื่อเมนูหรือวัตถุดิบที่ไม่มี

- แนะนำให้สอบถามลูกค้าว่าแพ้อาหารอะไรบ้างด้วยประโยคที่ว่า “อาร์-ยู-แอ-เลอ-จิก ทู เอ-นี่-ริง?”
(Are you allergic to anything?) “คุณแพ้อะไรบ้างไหม”

ดาวน์โหลดไฟล์เสียงได้ที่

ค=5	ข=3	ค=2	ง=1	ค=4
คำตอบ 4				
1 = ก	2 = ข	3 = ค	4 = ง	5 = ค
คำตอบ 2				
เฉลย:				

บทที่ 5

การให้บริการที่พัก

ตอนที่ 1: คำศัพท์และสำนวนในการให้บริการที่พัก (Unit-5-Part-1)

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
ที่พักแบบ โฮมสเตย์	Homestay	โฮม-สเตย์
ห้องพัก	Room	รูม
เตียง	Bed	เบ็ด
ห้องสุขา	Toilet	ทอย-เล็ท
ห้องน้ำ	Restroom	เรสต์-รูม
เครื่องทำน้ำอุ่น	Hot shower	ฮอท-ชาว-เออะ
ตู้เย็น	Refrigerator	รี-ฟริจ-เจอ-เร-เตอะ
หมอน	Pillow	พิ-โลว์
ผ้าเช็ดตัว	Towel	ทาว-เอ็ล
ผ้าห่ม	Blanket	แบล็ง-เค็ต
มุ้ง	Mosquito net	มอส-กิ-โต เน็ต
หน้าต่าง	Window	วิน-โดว์
ประตู	Door	ดอร์
ตู้เสื้อผ้า	Closet	คโล-เส็ท
สบู่	Soap	โซ๊ป
จอดรถ	Park	พาร์ค
กระดาษชำระ	Toilet paper	ทอย-เล็ท-เพ-เพอะ

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คำอ่าน
กุญแจ	Key	คีย์
อาหารเช้า	Breakfast	เบรค-ฟาสท์
กรอกข้อมูลลงแบบฟอร์มนี้	Fill-in this form	ฟิล-อิน-ดีส-ฟอร์ม
สำหรับกี่คืน?	For how many night?	ฟอร์-ฮาว-เมนี่-ไนท์
เตียงเดี่ยวใหญ่	Double bed	ดับ-เบิล-เบด
เตียงเล็ก 2 เตียง	Twin bed	ทวิน-เบด
พัดลม	Fan	เฟน
เครื่องปรับอากาศ	Air-conditioner	แอร์-คอน-ดิ-ชัน-เนอร์
ชั้นบน	upstairs	อัป-สแตร์
ชั้นล่าง	downstairs	ดาวน์-สแตร์
ทำเสียงดัง	Make loud noise	เมค-ลาวด์-นอยส์
ส่วนตัว	Private	ไพร-เวท
สาธารณะ	Public	พับ-ลิก
กอดและจูบ	Kiss and hug	คิส-แอนด์-ฮัก
เคารพ	Respect	เรส-เปค
เข้า(ไปยัง)	Enter	เอ็น-เทอ
ถอด(เครื่องแต่งกาย)	Take off	เทค-ออฟ
อาหารเย็น	Dinner	ดิน-เนอร์
การบริการ	Service	เซอร์-วิส
ว่าง	Available	อะ-เว-ลอะ-เบิ้ล
เต็ม	Fully booked	ฟูล-ลี่-บุ๊กด์
ตรวจสอบ	Check	เช็ค
เอกสาร	Document	ด็อก-คิว-เมนท
หนังสือเดินทาง	Passport	พาส-พอร์ต
ตั๋วเข้าชม (บัตรผ่าน)	Ticket	ทิก-เก็ต

ตอนที่ 2: ใส่หมายเลขลำดับความหมายของคำศัพท์ที่ได้ยิน (Unit-5-Part-2)

___ ก. หมอน

___ ข. อาหารเช้า

___ ค. ชั้นบน

___ ง. การบริการ

___ จ. มุ้ง

ตอนที่ 3: ตัวอย่างบทสนทนา

1. ตัวแทนชุมชน: กุด-มอร์-นึ่ง. แคน-ไอ-เฮลพ์-ยู?

Good morning. Can I help you?

สวัสดีตอนเช้าครับ/ค่ะ มีอะไรให้ฉันช่วยไหม?

ชาวต่างชาติ: ไอ-นึค-อะ-รุม ฟอร์-ทู, พลีส

I need a room for two, please.

ฉันต้องการห้องพักสำหรับสองคน

ตัวแทนชุมชน: วี-แฮฟ-อะ-รุม-วิธ ดับ-เบ็ด-เบ็ด. ดิส-เวย์-พลีส

We have a room with double bed. This way please.

เรามีห้องที่มีเตียงใหญ่ เจริญทางนี้ครับ/ค่ะ

ชาวต่างชาติ: แชน-คิว-เวรี่-มัท

Thank you very much.

ขอบคุณมาก

2. ชาวต่างชาติ: ไฮ้. วี-ว็อนท์-อะรุม-ฟอว์-ทูไนท์

Hi. We want a room for tonight.

สวัสดี. เราต้องการห้องพักสำหรับคืนนี้

ตัวแทนชุมชน: วี-แฮฟ-โอน-ลี่-ทวิน-เบ็ด. อีส-อิท-โอ-เค้?

We have only twin bed. Is it Okay?

เรามีแต่ห้องสองเตียง พอได้ไหมครับ/ค่ะ?

ชาวต่างชาติ: ออ-ไรท์. แคน-ไอ-ซี-อะ-รุม?

Alright. Can I see a room?

นี่เมนูครับ/ค่ะ วันนี้เรามีให้ดูด้วย

ตัวแทนชุมชน: เฮีย-อีส-ยัวร์-รุม. ไอ-โฮป-ยู-ไลค์-อิท.

Here is your room. I hope you like it.

นี่คือห้องของคุณ ฉันหวังว่าคุณคงชอบนะ

ชาวต่างชาติ: อิทส์-เพอร์-เฟค. วี-เทค-ดิส-รุม

It's perfect. We take this room.

มันยอดเยี่ยมมาก เราเอาห้องนี้

ตัวแทนชุมชน: ยู-แคน-พาร์ค-ยัวร์-คาร์-เฮ้าท์-ไช้-ด์

You can park your car outside. คุณจอดรถยนต์ได้ข้างนอกเลยนะ

ตอนที่ 4: เรียงลำดับบทสนทนาให้ถูกต้อง

___ ก ออ-ไรท์. แคน-ไอ-ซี-อะ-รุม?

___ ข เฮีย-อีส-ยัว-รุม. ไอ-โฮป-ยู-ไต้-อิต.

___ ค ไ้. วี-ว็อนท์-อะรุม-ฟอร์-ทรี-ไนท์

___ ง อิทส์-เพอร์-เฟค. วี-เทค-ดิส-รุม

___ จ วี-แฮฟ-โอน-ดี-ดับ-เบิ้ล-เบ็ต. อีส-อิต-โอ-เค้?

อธิบาย

- เมื่อนักท่องเที่ยวแจ้งความประสงค์จะเข้าพักแล้ว ควรแนะนำให้ศึกษาระเบียบการเข้าพัก (ที่ทำเป็นภาษาอังกฤษไว้แล้ว) ด้วยประโยคนี้ พลีส-รีด-เดอะ-เรก-กิว-เล-ชั่น เฮียร์ (Please read the regulation here.) “กรุณาอ่านระเบียบการเข้าพักตรงนี้ก่อนนะคะ/ครับ”

- จะแนะนำการปฏิบัติตัวในชุมชนว่าไม่ควรแสดงความรักในที่สาธารณะ ควรกล่าวว่า พลีส-โด้น-คิส-แอนด์-ฮัก-อิน-พับ-ลิก (Please don't kiss and hug in public.) กรุณาอย่ากอดและจูบกันในที่สาธารณะนะครับ/คะ

- แนะนำให้ถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้านควรพูดว่า เทค-ออฟ-ยัวร์-ชูส์-บีฟอร์-เอน-เทอริง-เฮ้าส์ (Take off your shoes before entering house.) “ถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้านนะคะ/ครับ”

ดาวน์โหลดไฟล์เสียงได้ที่

เฉลย:	
ตอนที่ 2	1 = ค 2 = ง 3 = ก 4 = ข 5 = จ
ตอนที่ 4	ก = 3 ข = 4 ค = 1 ง = 5 จ = 2

๑. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

แบบสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินตอบให้ครบทั้ง 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความ

1. เพศ

หญิง ชาย

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี อื่นๆ

4. อาชีพ

นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ
 เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ.....

5. การมีส่วนร่วมในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

เป็นสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน
 เป็นสมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์ชุมชน อื่นๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

หัวข้อการสื่อสารภาษาอังกฤษ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน					
2. การนำเสนอสินค้าหัตถกรรมของชุมชน					
3. การนำเสนอประวัติศาสตร์ของชุมชน					
4. การนำเสนออาหารและของว่างของชุมชน					
5. การนำเสนอศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน					
6. การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวขณะเกิดเหตุต่างๆ					

7. การดูและนักท่องเที่ยวขณะเข้าพักโฮมสเตย์					
8. การเสนอขายและการต่อรองราคาสินค้าและบริการต่างๆภายในชุมชน					
9. การสื่อสารเพื่อให้บริการด้านความปลอดภัยภายในชุมชน					
10. การบริการขนส่งสาธารณะภายในชุมชน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

๒. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

แบบทดสอบก่อน-หลังใช้แบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

ส่วนที่ 1: คำถามมีทั้งหมด 20 ข้อ เลือกข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดคือการทักทายต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาถึงชุมชน

- ก. กู๊ด ไนท์ (Good Night)   ข. เฮล โล่ (Hello)
- ค. กู๊ด บาย (Goodbye)

2. ข้อใดคือการแนะนำตัวเอง

- ก. ไอ แอม ไฟน์ (I am fine.)   ข. ไอ ลีฟ เฮีย (I live here)
- ค. มาย เนม อีส ดาง (My name is Dang)

3. จะพูดว่า “ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกคน” ควรพูดอย่างไร

- ก. ซี ยู อะ เกน (See you again.)   ข. ไนซ์ ทู มีท ยู (Nice to meet you)
- ค. เวลคัม เอฟเวอรี วัน (Welcome everyone)

4. จะพูดว่า “เชิญทางนี้” ควรพูดอย่างไร

- ก. ดีส เวย์ พลีส (This way, please.)   ข. ดีส อีส อะ เวย์ (This is a way.)
- ค. ดีส อีส มาย เฮ้าส์ (This is my house.)

5. จะพูดว่า “เราเรียกสิ่งนี้ว่า...” จะพูดอย่างไร
- ก. วี ยูส ดีส (We use this...)   ข. วี คอล ดีส (We call this ...)
- ค. วี เมค ดีส (We make this...)
6. จะพูดว่า “มันทำมาจาก...” จะพูดอย่างไร
- ก. อิทส์ เมด พรอม (It's made from ...)   ข. อิทส์ ยูส ฟอว์ (It's used for ...)
- ค. อิท คัมส์ พรอม (It comes from ...)
7. จะพูดว่า “กรุณาจอดรถตรงนั้น” จะพูดอย่างไร
- ก. พลีส โก แดร์ (Please go there.)   ข. พลีส พาร์ค แดร์ (Please park there.)
- ค. พลีส สเตย์ แดร์ (Please stay there.)
8. จะพูดว่า “กรุณารอตรงนี้” จะพูดอย่างไร
- ก. พลีส คัม เฮียร์ (Please come here.)   ข. พลีส โก โฮม (Please go home.)
- ค. พลีส เวท เฮียร์ (Please wait here.)
9. จะขอให้พนักงานที่เกี่ยวข้องตัว/บัตรผ่าน จะพูดอย่างไร
- ก. พลีส บาย วอเตอร์ (Please buy water.)   ข. พลีส เซลล์ ทิกเก็ต (Please sell ticket.)
- ค. พลีส บาย ทิกเก็ต (Please buy ticket.)
10. จะขอให้พนักงานที่เกี่ยวข้องพูดช้าลงหน่อย
- ก. สโม๊ก สโลว์ลี่ พลีส (Smoke slowly, please)
- ข. อีท สโลว์ลี่ พลีส (Eat slowly, please)
- ค. สปีค สโลว์ลี่ พลีส (Speak slowly, please)
11. จะพูดว่า “หวังว่าคุณคงชอบสิ่งนี้” จะพูดอย่างไร
- ก. ไอ โอบ ยู ไลค์ อิท (I hope you like it.)   ข. ไอ ไลค์ ยัวร์ แบ็ก (I like your bag.)
- ค. ไอ เลิฟ ดิส ดิช (I love this dish.)
12. จะพูดว่า “มีอะไรให้ฉันช่วยไหม?” จะพูดอย่างไร
- ก. ไอ แคน เฮลป ยู (I can help you.)   ข. แคน ไอ เฮลป ยู (Can I help you?)
- ค. แคน ยู เฮลป มี (Can you help me?)
13. จะถามขนาดของพนักงานที่เกี่ยวข้อง (สำหรับเครื่องแต่งกาย)
- ก. วอท อีส ยัวร์ เนม (What is your name?)
- ข. แวร์ อาร์ ยู พรอม (Where are you from?)
- ค. วอท อีส ยัวร์ ไซส์ (What is your size?)
14. เวลาพนักงานที่เกี่ยวข้องถามราคา เรามักจะได้ยินว่าอะไร
- ก. ฮาว เมนี ดูยู แฮฟ (How many do you have?)
- ข. ฮาว อาร์ ยู ทู เดย์ (How are you today?)

- ค. ฮาว มัช อีส ดีส (How much is this?)
15. ถ้าเราจะบอกว่า ผ้าไหมชิ้นนี้ทำด้วยมือ จะพูดว่าอย่างไร
 ก. ดีส คอท เต็น อีส ชีฟ (This cotton is cheap.)
 ข. ดีส ซิลค์ อีส แฮนด์ เมด (This silk is hand-made.)
 ค. ดีส เชิ้ท อีส คัลเลอร์ฟูล (This shirt is colorful.)
16. ถ้าจะพูดว่า “เรามีหลายสี” จะพูดว่าอย่างไร
 ก. วี แฮฟ เมนี คัลเลอร์ (We have many colors.)
 ข. วี แฮฟ เมนี ไซส์ (We have many sizes.)
 ค. วี แฮฟ เมนี ไอเทม (We have many items.)
17. นักท่องเที่ยวต้องการกรอบรูปสี่เหลี่ยม เขาจะพูดว่าอย่างไร
 ก. ไอ ว็อนท์ ราวนด์ พิกเจอร์ เฟรม (I want round picture frame.)
 ข. ไอ ว็อนท์ สแควร์ พิกเจอร์ เฟรม (I want square picture frame.)
 ค. ไอ ว็อนท์ โอวัล พิกเจอร์ เฟรม (I want oval picture frame.)
18. “ดิส เทมเพิล วอส บิวท์ ทู ฮันเดรด เยียร์ส อะโก” (This temple was built 200 years ago.)
 แปลว่าอะไร
 ก. วัดนี้มีความกว้าง 200 เมตร   ข. วัดนี้มีความสูง 200 เมตร
 ค. วัดนี้สร้างมาได้ 200 ปีแล้ว
19. “อิทส์ เมด ฟรอม ทีก วูด” (It’s made from teakwood.) แปลว่าอะไร
 ก. มันคือต้นไม้สัก   ข. มันทำมาจากไม้สัก   ค. มันมาจากสวนไม้สัก
20. “พลีส เดรส โพลีทลี่” (Please dress politely.) แปลว่าอะไร
 ก. ฉันอยากซื้อชุดเดรสนี้   ข. กรุณาใส่ชุดเดรส   ค. กรุณาแต่งตัวสุภาพ

ส่วนที่ 2: จับคู่คำศัพท์กับความหมายให้ถูกต้อง

ศัพท์เกี่ยวกับวัด

___ 21. ออดิเนชั่น ฮอลล์ (Ordination Hall)	ก. พระพุทธรูป
___ 22. บุตตะ อิมเมจ (Buddha Image)	ข. สถูป / เจดีย์
___ 23. มิวรัล เพนทิง (Mural Painting)	ค. บันไดนาค
___ 24. พะ โก ดะ (Pagoda)	ง. พระอุโบสถ
___ 25. นากา สะแตร์ (Naga Stair)	จ. ภาพวาดฝาผนัง

ศัพท์เกี่ยวกับร้านค้า

___ 26. แคช (Cash)	ก. ใบเสร็จ
___ 27. ดิส เค๊าท์ (Discount)	ข. เงินทอน
___ 28. เซ้นจ์ (Change)	ค. ส่วนลด

๓. แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชน
ท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชน
ท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาว่าคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP
นวัตวิถี มีความเหมาะสมตามเนื้อหาที่ระบุไว้หรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความ
เหมาะสม” ตามความคิดเห็นของท่านดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เนื้อหาการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาตรงตามความต้องการของ ผู้เรียน					
2. คำศัพท์ในคู่มือสามารถนำไปใช้ได้จริง					
3. ระดับความยากง่ายของการใช้คู่มือ					
4. สำนวนภาษาอังกฤษในคู่มือสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
5. การยกตัวอย่างบทสนทนาในคู่มือมี ความเหมาะสมกับบริบทชุมชน					
6. หลังจากใช้คู่มือฯเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้ว มีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น					
7. ภาพประกอบในคู่มือฯมีความ เหมาะสม					
8. ตัวช่วยคำอ่านออกเสียงภาษาไทย เข้าใจได้ง่าย					
9. เนื้อเรื่องมีความกระชับและสามารถ นำไปใช้ได้จริง					
10. การออกแบบและจัดวางรูปเล่มมีความ					

เหมาะสม					
---------	--	--	--	--	--

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
 .....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

( )

ตำแหน่ง

วันที่

๔. แบบประเมินคู่มือพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

แบบประเมินคู่มือพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินตอบให้ครบทั้ง 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความ

1. เพศ

หญิง ชาย

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี อื่นๆ

4. อาชีพ

นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ
 เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ.....

5. การมีส่วนร่วมในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

เป็นสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน
 เป็นสมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์ชุมชน อื่นๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

เนื้อหาการประเมิน	ระดับการประเมิน				
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ปานกลาง	ไม่เห็น	ไม่เห็นด้วย

	อย่างยิ่ง 5	4	3	ด้วย 2	อย่างยิ่ง 1
1. เนื้อหาตรงตามความต้องการ ของผู้เรียน					
2. คำศัพท์ในคู่มือสามารถนำไปใช้ ได้จริง					
3. ระดับความยากง่ายของการใช้ คู่มือ					
4. สำนวนภาษาอังกฤษในคู่มือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
5. การยกตัวอย่างบทสนทนาใน คู่มือมีความเหมาะสมกับบริบท ชุมชน					
6. หลังจากใช้คู่มือฯ เรียนรู้ด้วย ตนเองแล้ว มีพัฒนาการทาง ภาษาดีขึ้น					
7. ภาพประกอบในคู่มือฯ มีความ เหมาะสม					
8. ตัวช่วยคำอ่านออกเสียง ภาษาไทยเข้าใจได้ง่าย					
9. เนื้อเรื่องมีความกระชับและ นำไปใช้ได้จริง					
10. ภาพรวมความพึงพอใจต่อการ ใช้คู่มือฯ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคู่มือเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

ที่ พิเศษ/๒๕๖๓

มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ใหญ่บ้านตำหัวฝาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนีก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย”

ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เพื่อให้นักวิจัยลงพื้นที่ศึกษาและขอแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผู้ประสานงาน

ดร.เดชา ตาละนีก

๐๙๗ ๒๙๒ ๒๐๒๓

ที่ พิเศษ/๒๕๖๓

มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ใหญ่บ้านป่าตาลประชาสันติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนีก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงใหม่”

ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เพื่อให้นักวิจัยลงพื้นที่ศึกษาและขอแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผู้ประสานงาน

ดร.เดชา ตาละนีก

๐๙๗ ๒๙๒ ๒๐๒๓

ที่ พิเศษ/๒๕๖๓

มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ใหญ่บ้านหลวงใหม่พัฒนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนิก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย”

ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เพื่อให้นักวิจัยลงพื้นที่ศึกษาและขอแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผู้ประสานงาน

ดร.เดชา ตาละนิก

๐๙๗ ๒๙๒ ๒๐๒๓

ที่ พิเศษ/๒๕๖๓

มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ใหญ่บ้านหาดบ้าย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนีก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย”

ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เพื่อให้นักวิจัยลงพื้นที่ศึกษาและขอแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผู้ประสานงาน

ดร.เดชา ตาละนีก

๐๙๗ ๒๙๒ ๒๐๒๓

ที่ พิเศษ/๒๕๖๓

๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. รณวีร์ พาผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงการงานวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. เครื่องมือวิจัย	จำนวน	๑	ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนิก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย”

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในลักษณะงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ดังเอกสารแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุตพัฒน์โนดม, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

ที่ พิเศษ/๒๕๖๓

๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. รณวีร์ พาผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงการงานวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. เครื่องมือวิจัย	จำนวน	๑	ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนิก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย”

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในลักษณะงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ดังเอกสารแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

((พระครูสุตพัฒน์ม,ผศ.ดร.))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

ที่ พิเศษ/๒๕๖๓

๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ประเสริฐ ปอนถิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงการงานวิจัย	จำนวน	๑	ชุด
	๒. เครื่องมือวิจัย	จำนวน	๑	ชุด

ด้วย อาจารย์ ดร.เดชา ตาละนิก อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เพื่อทำการวิจัยโครงการเรื่อง “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย”

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ ทางวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในลักษณะงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ดังเอกสารแนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุตพัฒน์โนดม, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

ภาคผนวก ค
รูปภาพประกอบกิจกรรมดำเนินการวิจัย

๑.การอธิบายโครงการวิจัยและสำรวจความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษของชุมชน

ภาคผนวก ง
การรับรองนำไปใช้ประโยชน์

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่.....

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน .....

ข้าพเจ้า..... ตำแหน่ง.....

ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน..... ที่อยู่.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เรื่อง .....

ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา

การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนา

สิ่งประดิษฐ์

การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ

การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่.....จนถึง.....

ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

.....

.....

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

ภาคผนวก จ
ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย

ผลผลิต

คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อการบริการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถี โดยเนื้อหาที่มีความต้องการ ได้แก่ (1) ด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว (2) ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี) (3) ด้านการแจ้งออกจากที่พัก (4) ด้านการต้อนรับและการรับจองห้องพัก (ทักษะ ๒ ด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก) และ (5) ด้านการแนะนำและให้ข้อมูลที่พัก (ทักษะด้านนี้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับดี)

ผลลัพธ์

ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดเชียงราย และชุมชนท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียง นำคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองไปใช้เพื่อการบริการการท่องเที่ยวชุมชน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการในการพัฒนาและผนวกองค์ความรู้และผนวกองค์ความรู้ที่ได้เข้ากับข้อมูลทุติยภูมิจากรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชากรกลุ่มตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้จำนวนทั้ง ๕ หน่วย มีเนื้อหาที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

ผลกระทบจากงานวิจัย

ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดเชียงรายการบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน จนนำไปสู่พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนเองทำให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขยายของที่ระลึก จำนวนชาวต่างชาติที่เข้าพักโฮมสเตย์มากขึ้น

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย:	ดร.เดชา ตาละนีก Dr. Decha Talanuek
ประวัติการศึกษา:	พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) , M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โทร. ๐๕๓ – ๒๗๕๑๔๙ ต่อ ๒๐๑, ๐๙๗-๒๙๒๒๐๒๓
ผลงานตีพิมพ์:	๑. Reading comprehension Skills of Class XII Students in Government and Buddhist Schools - A Comparative Study, Pune Research Scholar: An International Multidisciplinary Journal, 2016, p.1 ๒. Difference in English Language Ability: A Comparison between Government and Buddhist Schools in Chiang Mai Province, Thailand, LangLit: An International Peer-Reviewed Open Access Journal, 2016, p. 477 ๓. การบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษกับการทำงานของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี, แพร่:วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ๒๕๖๑
ผู้ร่วมวิจัย	
ชื่อ - นามสกุล:	พระครูใบฎีกาทิพนนาครณ์ ชยาภินนโท
ประวัติการศึกษา	พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) M.A. (Linguistics) University of Delhi, India
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โทร. ๐๕๓ – ๒๗๕๑๔๙ ต่อ ๒๐๑, ๐๙๗-๒๙๒๒๐๒๓

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล:

พระครูปลัดณัฐพล ประชุมหะ ดร.

ประวัติการศึกษา

๑. พ.ศ. ๒๕๓๙ นักธรรมชั้นเอก วัดพิชโสภาราม ต.แก้งเหนือ อ.เขมราช จ.อุบลราชธานี
๒. พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร
๓. พ.ศ. ๒๕๔๘ พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา “เกียรตินิยม” มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่นที่ ๕๐
๔. พ.ศ. ๒๕๕๒ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่นที่ ๑๙
๕. พ.ศ. ๒๕๕๘ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่นที่ ๑๑

ตำแหน่งปัจจุบัน

๑. พ.ศ. ๒๕๕๙ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนดอก พระอารามหลวง ถนนสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
๒. พ.ศ. ๒๕๖๑ ประธานหลักสูตรคณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

พระครูปลัดณัฐพล จนฺทโก, ดร. และคณะ, “การพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้สูงอายุตามหลักไตรสิกขา”. ทุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูปลัดณัฐพล จนฺทโก, ดร. และคณะ, “การพัฒนานวัตกรรมพื้นที่เรียนรู้ของชุมชนต้นแบบ (Knowledge Center) ในสังคมไทย” ทุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๓ จาก สกสว. และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (กำลังดำเนินการ).

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

รศ. ดร.เทพประวิณ จันทรแรง และคณะ, “ศึกษาวิเคราะห์อิทธิพลและคุณค่างานพุทธศิลปกรรมรัชสมัยของพระเมืองแก้วในล้านนา” ทุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๐ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ดร.พัลลภ หารุคำจา และคณะ, “การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในวิถีประชาธิปไตยของผู้นำในตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน” ทุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๐ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญมี แก้วตา และคณะ, “การศึกษาแนวคิด วิธีการปฏิบัติและการสื่อสารทางพุทธิปัญญาของสำนักปฏิบัติธรรม ในจังหวัดเชียงใหม่” ทุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๐ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ดร.เดชา ตาละนีก และคณะ “การบูรณาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย” งบประมาณแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๓ จาก สกสว. และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (กำลังดำเนินการ).

บทความวิจัย/วิชาการ

บทความวิชาการฐาน TCI

พระครูปลัดณัฐพล จนทโก, ดร. และคณะ. กระบวนการสอนของพระพุทธรเจ้า. **วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ (ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑)

พระครูปลัดณัฐพล จนทโก, ดร.. การปรับจิตเพื่อพัฒนาชีวิต: กระบวนการและแนวปฏิบัติ. **วารสารปณิธาน**. วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑)

พระครูปลัดณัฐพล จนทโก, ดร. และคณะ. ชีวิต สิทธิในชีวิต และการตายดีตามแนวพระพุทธศาสนา. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร** (ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลก ประจำปี ๑๕๖๑)

พระครูปลัดณัฐพล จนทโก, ดร.. “ศึกษาเปรียบเทียบสิกขาบทในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับมหายาน”. **มนุษยศาสตร์สาร**. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Journal of Human Sciences, Faculty of Humanities, Chiang Mai University. (ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑ หน้า ๑๐๒-๑๒๔)

พระครูปลัดณัฐพล จนทโก, ดร.. การพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้สูงอายุตามหลักไตรสิกขา. **วารสารปณิธาน**. วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, (ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒, หน้า ๔๒๑-๒๖๓).

๑๑. หนังสือ/ตำรา

พระครูปลัดณัฐพล จนทโก (ประจวบเหมาะ), ดร.. **นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก Communication in Tipitaka**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยการพิมพ์, ๒๕๖๑. (แหล่งทุน : งบประมาณของ มจร วิทยาเขตเชียงใหม่ ประจำปี ๒๕๖๑, ตีพิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑๙๘ หน้า เลข ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๓๐๐-๕๙๑-๕).

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล:
ประวัติการศึกษา

นางสาวนฤภรณ์ วรายุทธโยติกุล
พร.บ. (ภาษาอังกฤษ) เกียรตินิยมอันดับ 1

ตำแหน่งปัจจุบัน

พนักงานราชการ (ครูพี่เลี้ยง)
โรงเรียนหนองมะจับ ข
สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๒ ต.แม่แฝก
อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

